ΑΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΚΟΛΙΑΚΟΥΔΑΚΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ……....1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1 Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ……..2

1.2 ΜΑΖΙΚΟΣ ΕΝΑΝΤΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ……..3

1.3 Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ…….....3

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.4 ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΟΥΜΕ ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ……3

1.5 ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ…….6

1.6 ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ……..9

1.7 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ……...10

1.7.1 Γεωγραφικός χώρος……10

1.7.2 Συμπληρωματικότητα…….11

1.7.3 Αγροτουριστικές επιχειρήσεις…….12

1.7.4 Προφίλ και δραστηριότητες του αγροτουρίστα……..13

1.8 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ……..15

1.9 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ…….....16

1.10 ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ……....17

1.11 ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ……19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

2.1 ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΜΙΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ: ΒΗΜΑΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ……..21

2.1.1 Προϋποθέσεις αγροτουριστικής ανάπτυξης……21

2.1.2 Βασικά βήματα για την υλοποίηση μιας αγροτουριστικής επιχείρησης……23

2.1.3 Από τι εξαρτάται η επιτυχία μιας επιχείρησης……27

2.2 ΜΟΝΤΕΛΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ…….27

2.3 ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ…….28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

3.1 ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ…….32
3.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΧΩΡΟ……..33
3.3 ΟΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ…….34
3.4 ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΕΣ ΚΙΑΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ…….36
3.5 ΣΠΗΛΑΙΑ……..40
3.6 ΦΑΡΑΓΓΙΑ……41
3.7 ΧΛΩΡΙΔΑ-ΠΑΝΙΔΑ……42
3.8 ΠΟΤΑΜΙΑ-ΛΙΜΝΕΣ-ΒΙΟΤΟΠΟΙ……45
3.9 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΑ……..45
3.10 ΜΟΥΣΕΙΑ……...46
3.11 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ……49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
4.1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ……52
4.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΠΡΟΪΟΝΑΤ ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΙΟΥ……54
4.3 ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ-ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ……..54
4.4 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ……56
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ……...76
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ……78
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ……..81

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πράσινος τουρισμός, οικολογικός τουρισμός, οικοτουρισμός, αγροτουρισμός, τουρισμός υπαίθρου... Μια σειρά εννοιών σχετικά με την τουριστική ανάπτυξη και το φυσικό περιβάλλον ανέκυψαν τα τελευταία χρόνια, κυρίως μετά την αποκάλυψη για τις κλιματολογικές αλλαγές και το ζοφερό μέλλον του πλανήτη.

Η περιβαλλοντολογική συνείδηση, που κερδίζει διαρκώς έδαφος, επιβάλλει ανάλογο τρόπο ζωής, μια κοινωνικότητα στην οποία υπάρχει χώρος και για το περιβάλλον. Σε αυτό τον τρόπο ζωής εντάσσονται και οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες συνδυάζουν τις γνωστές διακοπές με τη φυσιολατρία, την οικολογία, τα βιολογικά προϊόντα, την αυθεντικότητα και την αγνότητα της ζωής στην ύπαιθρο. Η χώρα μας μπήκε πολύ πρόσφατα – αργά, σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες – στο παιχνίδι του εναλλακτικού τουρισμού και γίνονται προσπάθειες προκειμένου να ανακτηθεί το χαμένο έδαφος.

Από την άλλη πλευρά η βιασύνη που επιδεικνύει η πολιτεία προκειμένου να ανακτηθεί το χαμένο έδαφος, σε πολλές περιπτώσεις προκαλεί σύγχυση στους φορείς και αναποτελεσματικότητα. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού συγχέονται από πολλούς, η αλήθεια είναι ότι τα όρια τους είναι δυσδιάκριτα και τα στοιχεία διαφοροποίησης τους ελάχιστα. Βασική αρχή όλων είναι η αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φυσικού περιβάλλοντος, ενώ κάποιες μορφές φτάνουν στην πλήρη «αγροτοποίηση» του ατόμου που βρίσκεται σε διακοπές .

Μέσα από την εργασία αυτή γίνεται προσπάθεια να δοθεί ο ακριβής όρος του εναλλακτικού τουρισμού και των μορφών του με έμφαση στον αγροτουρισμό. Στα κεφάλαια που ακολουθούν αναφέρονται όλα τα χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν τον αγροτουρισμό από τις άλλες μορφές τουρισμού, τους λόγους ανάπτυξης του, την συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τους επενδυτές που ασχολούνται με τη μορφή αυτή τουρισμού, τους επίσημους φορείς αγροτουρισμού στην Ελλάδα καθώς και όλα τα βήματα που απαιτούνται για την σύσταση και δημιουργία μιας αγροτουριστικής μονάδας. Επίσης η εργασία αυτή εστιάζεται στην εφαρμογή του αγροτουρισμού στον Νομό Ηρακλείου. Παρακάτω και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο 4 αναφέρονται αναλυτικά όλες οι αγροτουριστικές επιχειρήσεις του Νομού, οι παραδοσιακοί οικισμοί, οι φυσιολατρικές και πολιτιστικές διαδρομές και ότι άλλο περιλαμβάνει η μορφή του αγροτουρισμού που έχει σχέση με τη φύση και την πολιτιστική κληρονομιά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1. Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ

Ο εναλλακτικός τουρισμός εκτός από τη συμβολική έννοια που έχει αποκτήσει ως μορφή τουρισμού, της οποίας τα κύρια χαρακτηριστικά είναι η αναζήτηση της αυθεντικότητας και της επαφής με τη φύση, η άρνηση των απρόσωπων τουριστικών πακέτων, η αποφυγή των κοσμικών παραλιών ή ο συνδυασμός των διακοπών με την προσφορά εθελοντικής εργασίας, αναφέρεται σε κάθε ειδική μορφή τουρισμού, η οποία προσελκύει τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα, συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και τέλος προσφέρει λύσεις σε προβλήματα της τουριστικής εποχικότητας.

Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι μια διαδικασία που προωθεί μια μορφή ταξιδιού, φιλική προς το περιβάλλον, επιτρέποντας θετικές κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και από κοινού βιώματα μεταξύ των μελών των διαφορετικών κοινωνιών.

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού είναι πάρα πολλές σε αριθμό. Ωστόσο, ενημερωτικά αναφέρονται ορισμένες από τις κυρίες μορφές εναλλακτικού τουρισμού:

- Αγροτουρισμός
- Συνεδριακός τουρισμός
- Ορειβατικός και ο περιπατητικός τουρισμός
- Εκπαιδευτικός-πολιτιστικός τουρισμός
- Τουρισμός υγείας
- Αθλητικός τουρισμός
- Χειμερινός τουρισμός
- Παράκτιος, παραλίμνιος, παραποτάμιος, θαλάσσιος τουρισμός και ο τουρισμός των υγροβιότοπων
- Θρησκευτικός τουρισμός
- Αστικός τουρισμός

Είναι φανερό ότι οι μορφές αυτές δεν μπορούν να αντικαταστήσουν το μαζικό τουρισμό, με την έννοια του παραθαλάσσιου μαζικού τουρισμού. Ωστόσο δρουν

συμπληρωματικά προς αυτόν, συμβάλλοντας, κατά κύριο λόγο, στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιοχών της περιφέρειας.

1.2.ΜΑΖΙΚΟΣ ΕΝΑΝΤΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο εναλλακτικός τουρισμός θεωρείται ως διαμετρικά αντίθετος του μαζικού με τον εναλλακτικό, να εμφανίζεται ως καλός και ο μαζικός τουρισμός κακός. Όπως έχουν αποκαλύψει πολλοί μελετητές, η πλειοψηφία των αρνητικών συνεπειών της τουριστικής ανάπτυξης προκύπτει από το μαζικό τουρισμό, για το λόγο ότι συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό τουριστών, απαιτεί επενδύσεις μεγάλης κλίμακας και λιγότερη συμμέτοχη της ντόπιας κοινωνίας στην αναπτυξιακή διαδικασία. Οι αρνητικές επιπτώσεις του μαζικού είναι πιο έκδηλες για τους τουριστικούς προορισμούς, γιατί ο μαζικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από συγκέντρωση υποδομής και τουριστών στο χρόνο και στον τόπο, εμφανιζόμενοι με λιγότερη ευαισθησία στους εγχώριους πλουτοπαραγωγικούς πόρους εξαιτίας του εντατικού τύπου τουριστικής ανάπτυξης και της συμπεριφοράς των τουριστών που προσελκύονται από φθηνές αγοραστικές επιλογές.

1.3. Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τα κίνητρα του εναλλακτικού τουρίστα και τα καταναλωτικά πρότυπα, που κατευθύνονται στην αναζήτηση της αυθεντικότητας και στην συναναστροφή του με την παρθένα φύση και τον αυτόχθονα πολιτισμό, περικλείουν ιδιαίτερη σημασία στην προστασία της κοινωνίας, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος της περιοχής υποδοχής τουριστών, συνεισφέροντας έτσι στην αειφόρο ανάπτυξη και στην μακροβιότητα των υπαρχόντων πόρων. Ως εκ τούτου, ο εναλλακτικός τουρισμός υποδεικνύει περιορισμούς αναφορικά με τη φέρουσα ικανότητα μιας τουριστικής περιοχής και μπορεί να θεωρηθεί ως τουρισμός μειωμένων αρνητικών επιπτώσεων.

Αυξημένη είναι μέσω του εναλλακτικού τουρισμού η διασύνδεση του τουριστικού τομέα με άλλους τομείς της οικονομίας, π.χ. γεωργία, κτηνοτροφία και χειροτεχνία. Από την άλλη, υπάρχει μειωμένη διαρροή χρημάτων από την τοπική οικονομία για λόγους όπως αγορά εισαγόμενων προϊόντων, εξάρτηση από ξένους οργανωτές ταξιδιών και απασχόληση αλλοδαπών στην ντόπια βιομηχανία, δημιουργώντας έτσι υψηλούς οικονομικούς δεσμούς σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Όπως

χαρακτηριστικά υποστηρίζει ο Gannon ‘ντόπιοι επιχειρηματίες μικρών επιχειρήσεων μπορούν, με μέτριες δαπάνες, να συνεισφέρουν αξιοσημείωτα στην οικονομική ανάπτυξη γιατί προμηθεύουν μικρότερες αγορές, αξιώνουν σχετικά μικρά κεφάλαια, χρησιμοποιούν ντόπιους πλουτοπαραγωγικούς πόρους και ακατέργαστα υλικά και δεν απαιτούν δαπανηρή και εξεζητημένη υποδομή’. Οι επενδύσεις μικρής κλίμακας που προωθούνται διαμέσου του εναλλακτικού τουρισμού διατηρούν τον έλεγχο της τουριστικής ανάπτυξης από τους ντόπιους κατοίκους και εξασφαλίζουν αυξημένα οικονομικά οφέλη. Ταυτόχρονα, οι μικρής κλίμακας επιχειρήσεις μπορούν να ενσωματωθούν με μεγαλύτερη ευκολία στο υπάρχον κοινωνικό-πολιτιστικό και οικονομικό περιβάλλον της κοινότητας, βοηθώντας πιο αποτελεσματικά την αειφόρο ανάπτυξη ενός προορισμού.

Επιτυγχάνοντας ενδογενή τουριστική ανάπτυξη μέσω της συμμετοχής του ντόπιου κοινωνικού συνόλου στην αναπτυξιακή διαδικασία, οι κάτοικοι μιας περιοχής έχουν τη δυνατότητα να προσδιορίσουν τη ζωή τους, σε μια κοινωνία που θέλουν να ζήσουν, διαμορφώνοντας τον τρόπο που θέλουν να «πωλήσουν». Η αποδοχή από τους ντόπιους κατοίκους της τουριστικής ανάπτυξης θεωρείται σημαντική για την μακροχρόνια επιτυχία του τουρισμού, γιατί εάν οι τουρίστες δεν είναι ευπρόσδεκτοι και υπάρχει ένα είδος εχθρότητας απέναντι τους οι αφίξεις τους θα μειωθούν. Συνεπώς, η συμπεριφορά των ντόπιων κατοίκων προς τους εισερχόμενους τουρίστες αποτελεί ένα από τους καθοριστικούς παράγοντες στην επιτυχία της τουριστικής βιομηχανίας μιας περιοχής.

Παρόλο που πολλές φορές ο τουρισμός κατηγορείται για υπο-ανάπτυξη και ερήμωση ορισμένων περιοχών της περιφέρειας λόγω της μετανάστευσης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού τους στα αστικά κέντρα, ο εναλλακτικός τουρισμός μπορεί να μειώσει αισθητά το πρόβλημα της υπο-ανάπτυξης αφού προσελκύει τουρίστες σε αγροτικές και απομονωμένες περιοχές, αποτρέποντας, μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, τη μετανάστευση των ντόπιων κατοίκων, και ιδιαίτερα της νέας γενιάς στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Τέλος, διαμέσου της ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού τα τουριστικά οφέλη και οι ζημιές διανέμονται πιο ισάξια μέσα στη τοπική κοινωνία, επιτρέποντας έτσι ένα μεγαλύτερο μέρος του ντόπιου πληθυσμού να ωφελείται από την αναπτυξιακή διαδικασία αντί να λαμβάνει μόνο το φορτίο των ζημιών.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εξαιτίας των αρνητικών συνεπειών των μαζικών αφίξεων, (το μιμητισμόποικίλων ξενόφερτων προτύπων από τους ντόπιους κατοίκους, την εμπορευματοποίηση των ανθρώπινων σχέσεων, τη μεταμόρφωση περιοχών αξιοπρόσεχτου κάλλους σε υπερκορεσμένες αστικές περιοχές, την περιβαλλοντολογική μόλυνση, την αλλοίωση του πολιτισμού, κλπ.), τις τελευταίες δεκαετίες έχει υπάρξει η ανάγκη για την αναζήτηση νέων προτύπων τουριστικής ανάπτυξης. Συγκεκριμένα το ενδιαφέρον πολλών επενδυτών, φορέων ανάπτυξης και μελετητών, εστιάζεται στην προώθηση ηπιότερων μορφών τουριστικής ανάπτυξης χωρίς να αποβλέπουν αποκλειστικά στο οικονομικό συμφέρον, αλλά να δείχνουν ιδιαίτερη σημασία και σεβασμό στο περιβάλλον και στο πολιτισμό, καθώς και στην ικανοποίηση των αναγκών του εντόπιου κοινωνικού συνόλου. Ξεκίνησε δηλαδή μια ηπιότερη προσέγγιση ανάπτυξης τουριστικών προορισμών, δημιουργώντας έτσι μια φιλοσοφία, τη φιλοσοφία του εναλλακτικού τουρισμού ως ένα είδος ενεργητικού τουρισμού που αντιτίθεται στο πρότυπο της μαζικής ανάπτυξης. Η διαμόρφωση αυτού του νέου πρότυπου, αντιμέτωπου με τη μαζικοποίηση της τουριστικής διακίνησης, έχει αποκτήσει ποικίλους φανατικούς οπαδούς και υποστηρικτές σε ευρύ φάσμα κοινωνικών ομάδων και κινημάτων, που υποστηρίζουν με διαφορετικούς τρόπους την αναζήτηση της ποιότητας στο ταξίδι αλλά και τη σύνδεση της διαμονής σε ένα τόπο με την προστασία του περιβάλλοντος και της ντόπιας κουλτούρας καθώς και με την αναζήτηση ενός διαφορετικού προτύπου τοπικής ανάπτυξης.

1.4. ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΟΥΜΕ ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ

Για να κρατήσουμε τον κόσμο στην ύπαιθρο, να τονώσουμε την αγροτική ζωή, να ενισχύσουμε το οικονομικό εισόδημα. Για να σταματήσουν να ερημώνουν τα ορεινά χωριά και οι μειονεκτικές περιοχές της Ελλάδας που για διάφορους λόγους δεν είχαν μέχρι πρόσφατα ευκαιρία ανάπτυξης και αξιοποίησης, για να κρατήσουμε τους νέους στον τόπο τους και να τους δώσουμε αδιέξοδο από την ανεργία.

Με τον αγροτουρισμό πετυχαίνουμε την παραμονή των κατοίκων στις περιοχές τους, την διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, την ανακαίνιση σπιτιών και αρχοντικών που αφέθηκαν στο χρόνο. Μέσω του αγροτουρισμού προβάλλεται η πολιτιστική κληρονομιά, η μοναδικότητα της κάθε περιοχής που χάνεται και διαβρώνεται. Σήμερα υπάρχουν περίπου 5000 ορεινές περιοχές που αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο, είτε να εξαφανιστούν ολοκληρωτικά, λόγω της αραιοκατοίκησης που συνδέεται με τη μεγάλη ηλικία, είτε να αποκτήσουν ένα εντελώς νέο πληθυσμό που τυχαίνει να φτάσει εκεί σαν μετανάστης από κάποια άλλη χώρα, κινδυνεύοντας έτσι να χαθεί ένα μεγάλο κομμάτι ιστορικής συνέχειας. Σε συνδυασμό με την ανάγκη να συγκροτήσουν τις δυναμικές τους, σε μια διαδικασία ευαισθητοποίησης και αναστροφή πορείας δραστηριοποίησης των νέων ανθρώπων, ο αγροτουρισμός θα αποτελέσει το μεγάλο κίνητρο. Παράλληλα δεν πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός, ότι, αποτελεί μια ευκαιρία προσέγγισης των κατοίκων της Ευρώπης, καθώς και των κοινωνιών που αναπτύσσονται στα πλαίσια αυτά παρ' όλες τις διαφορετικές πολιτισμικές και θρησκευτικές παραδόσεις.

Τώρα που τα σημάδια κορεσμού του κλασικού μοντέλου τουρισμού έχουν αρχίσει να γίνονται εμφανή και τα οφέλη άρχισαν να ισοσκελίζουν τα προβλήματα είναι φανερό πως πρέπει να αναζητήσουμε νέες διεξόδους και μοντέλα τουριστικής ανάπτυξης. Σήμερα αρχίζει να γίνεται συνείδηση ότι η ανάπτυξη των ήπιων μορφών τουρισμού και ιδιαίτερα ο αγροτουρισμός, που χαρακτηρίζεται από τα στοιχεία του σεβασμού στον άνθρωπο και στο περιβάλλον είναι η πλέον κατάλληλη μορφή τουρισμού που συμβάλει στην καλύτερη γνωριμία και επικοινωνία των κατοίκων της Ευρώπης, στη διαπαιδαγώγηση των πολιτών ως προς την ανεκτικότητα της όποιας διαφοράς τους και την προστασία των φυσικών πόρων της ηπείρου.

Η Ελλάδα δεν θα σταματήσει να είναι συνυφασμένη με το μαζικό τουρισμό, αλλά όμως διαθέτει εξαιρετικούς και ποικίλους τουριστικούς πόρους που μπορούν να αξιοποιηθούν και να αναδείξουν ένα νέο εναλλακτικό πρόσωπο, ένα ήπιο τουριστικό μοντέλο, ένα ποιοτικό προϊόν προσανατολισμένο σε ένα εξίσου ποιοτικό τμήμα της αγοράς.

Ο αγροτουρισμός δεν είναι απλώς μια μορφή τουρισμού. Είμαι μια διαφορετική προσέγγιση στον τρόπο ζωής, μια νέα πραγματικότητα, ένα όραμα.

1.5. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η λέξη αγροτουρισμός είναι σύνθετη και προέρχεται από τις λέξεις «αγρός» και «τουρισμός». Ο όρος «αγρός» παραπέμπει στη λέξη «αγροτικός» που χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει οτιδήποτε αναφέρεται στο γεωγραφικό χώρο που δεν είναι αστικός. *(παράρτημα 1:διάκριση μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών).*

Ο αγροτουρισμός αποτελεί μια εξειδικευμένη μορφή τουρισμού στην ύπαιθρο που έχει ως βασικό στόχο την σύζευξη δυο παραγωγικών τομέων, του τουρισμού και της γεωργίας, για την αμοιβαία ωφέλεια και των δύο.

Αναφορικά με την ελληνική πραγματικότητα η Τριανταφύλλου (1999) υποστηρίζει ότι ο αγροτικός τουρισμός δεν έχει απήχηση στους Έλληνες λόγω της συμπεριφοράς της ελληνικής κοινωνίας στην αγροτική ζωή, αλλά και εξαιτίας της διάρθρωσης της ελληνικής γεωργίας.

Σύμφωνα με ορισμένους θεωρητικούς (π.χ. Busbly & Rendle 2000, Getz & Carlsen 2000, Oppermann 1996) ο αγροτουρισμός είναι απαράλλακτος με τον τουρισμό στις φάρμες (farm tourism), ο οποίος θεωρείται ως μια οικονομική δραστηριότητα που αναπτύσσεται μέσα σε παραγωγικές μονάδες που ασχολούνται με τη γεωργία. Από την άλλη, ο Nilsson (2002) παρουσιάζει τον τουρισμό στις φάρμες ως μια υποδιαίρεση του αγροτικού τουρισμού, όπου ο αγροτικός τουρισμός λαμβάνει μέρος σε ένα αγροτικό περιβάλλον, ενώ ο τουρισμός στις φάρμες εστιάζεται στη φάρμα και στον ιδιόκτητη της.

Το γεγονός ότι δεν υπάρχει μόνο ένας ορισμός για τον αγροτουρισμό στις φάρμες, αλλά σύμφωνα με μια με μια βιβλιογραφική επισκόπηση που έγινε από τους Busbly & Rendle (2000) βρέθηκαν συνολικά 13 διαφορετικοί ορισμοί, δημιουργεί διάφορα προβλήματα στον προσδιορισμό του όρου αγροτουρισμός.

Ενδεικτικά, ένας από τους ορισμούς που έχει δοθεί από τους Weaver & Fennell (1997) αναφέρει: *ότι οι επενδύσεις στον αγροτουρισμό γίνονται από γεωργικές επιχειρήσεις και ο αγροτουρισμός περιλαμβάνει τόσο το περιβάλλον μιας εν ενεργείας φάρμας, όσο και το συστατικό μέρος της εμπορικής εκμετάλλευσης που σχετίζεται με τον τουρισμό.*

Βέβαια ένα πρόβλημα που μπορεί να προκύψει στην ελληνική πρακτική από αυτόν τον ορισμό είναι ότι η λέξη φάρμα συνδυάζεται με μεγάλες γεωργικές εκτάσεις. Το γεγονός όμως ότι στην Ελλάδα ο αριθμός των γαιοκτημόνων με μεγάλες

γεωργικές εκμεταλλεύσεις είναι περιορισμένος, δε μπορεί να υιοθετηθεί πλήρως στην ελληνική πραγματικότητα.

Αν ληφθεί υπ' όψιν η μορφή που έχει ο αγροτουρισμός στη χώρα μας, θα πρέπει αντί του ορισμού των Weaver & Fennell να χρησιμοποιηθούν άλλοι πιο γενικευμένοι που παραπέμπουν στον αγροτικό τουρισμό (rural tourism) και που θεωρούν ότι δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει σύνδεση του τουρισμού με κάποια γεωργική δραστηριότητα, αλλά η σύνδεση του με διάφορες δραστηριότητες που λαμβάνουν μέρος στην ύπαιθρο, όπως ψυχαγωγία, διασκέδαση, περιηγητισμό και εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το (Lane 1994): *αγροτικός τουρισμός είναι αυτός που λαμβάνει μέρος σε αγροτικές περιοχές, είναι μικρός σε κλίμακα, χαρακτήρα και λειτουργία και αντικατοπτρίζει το ανομοιογενές και πολύπλοκο πρότυπο του αγροτικού περιβάλλοντος, της οικονομίας και της ιστορίας του*.

Με βάση το σκεπτικό του Lane (1994) αγροτουρισμός είναι: *η τουριστική εκείνη δραστηριότητα που αναπτύσσεται σε χώρο μη αστικό, από τους απασχολούμενους κύρια με τη γεωργία, σε μικρές μονάδες οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής, με στόχο τη δημιουργία συμπληρωματικού εισοδήματος στον τοπικό πληθυσμό, τόσο από την ενοικίαση των καταλυμάτων στους τουρίστες, όσο και από την τροφοδοσία αυτών με προϊόντα τοπικής παραγωγής, καθώς επίσης και προϊόντα συναφών δραστηριοτήτων (χειροτεχνίας – οικοτεχνίας) επιτοπίως παραγομένων. Ο ορισμός αυτός δόθηκε το 1983 από μια επιτροπή που συγκροτήθηκε από το Γενικό Γραμματέα του ΕΟΤ και είχε ως μέλη δέκα εκπροσώπους κρατικών και ημικρατικών φορέων και είναι ο ορισμός που αντιπροσωπεύει την ελληνική πραγματικότητα.*

Σύμφωνα με τους Ιακωβίδου και Turner (1995) ο αγροτουρισμός στην Ελλάδα ενσωματώνει τουριστικές δραστηριότητες σε μη αστικές περιοχές, σε μικρές τουριστικές μονάδες οικογενειακού ή συνεταιριστικού τύπου, που προσφέρουν διαμονή σε παραδοσιακά καταλύματα, πωλούν χειροτεχνήματα, είδη λαϊκής τέχνης και φαγητά και παρέχουν υπηρεσίες εξασφαλίζοντας έτσι επιπρόσθετα εισοδήματα για τις γυναίκες που κατοικούν στις περιοχές της υπαίθρου. Το Υπουργείο Γεωργικής Ανάπτυξης (2005) έχει θέσει ως κυριότερους στόχους γι την ανάπτυξη του αγροτουρισμού τους εξής:

- Αύξηση των εισοδημάτων και της απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές από δραστηριότητες που δε σχετίζονται άμεσα με τη γεωργία.

- Καλυτέρευση του βιοτικού επιπέδου και των συνθηκών εργασίας για τους ντόπιους κατοίκους.
- Διατήρηση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές.
- Προώθηση του σημαντικού οικονομικοκοινωνικού ρόλου που διαδραματίζουν οι γυναίκες της υπαίθρου.
- Περιβαλλοντική προστασία και διατήρηση της ντόπιας αρχιτεκτονικής και κουλτούρας.
- Ενίσχυση και προώθηση της ντόπιας αγροτικής παραγωγής και χειροτεχνίας.

1.6. ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Στη διεθνή βιβλιογραφία έχουν αναφερθεί ποικίλες μορφές αγροτουρισμού. Οι πιο διαδεδομένες απ' αυτές είναι:

- ***Διαμονή σε αγροκτήματα (φάρμες):*** οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε γεωργικές και κτηνοτροφικές εργασίες, βιώνοντας έτσι τον καθημερινό τρόπο ζωής των ιδιοκτητών της φάρμας. Αυτή η μορφή αγροτουριστικής ανάπτυξης είναι διαδεδομένη σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη, όπως την Αυστρία, τη Γερμανία, τη Γαλλία και τη Μεγάλη Βρετανία όπου οι μεγάλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις, με τη μορφή της φάρμας, είναι άφθονες.
- ***Οικοαγροτουρισμός:*** αποτελεί μια σύζευξη δυο ειδών εναλλακτικών μορφών τουρισμού, αυτών του αγροτουρισμού και του οικοτουρισμού, όπου ο τουρίστας εκτός από τη συμμετοχή του σε αγροτικές δραστηριότητες, συμμετέχει και σε άλλες φιλικές προς το περιβάλλον δραστηριότητες, όπως παρακολούθηση πτηνών, περιηγητισμό σε περιοχές αξιοπρόσεκτου φυσικού κάλους κ.λπ..
- ***Φιλοξενία σε μικρά καταλύματα:*** που προσφέρουν διαμονή και πρωινό (Bed & Breakfast) σε αγροτικές περιοχές που ορισμένες φορές είναι το ίδιο το σπίτι της αγροτικής οικογένειας. Αυτή η μορφή ανάπτυξης είναι από τις πιο διαδεδομένες στην Ελλάδα και σε ορισμένες περιπτώσεις παρέχεται στους επισκέπτες εκτός από διανυκτέρευση και γεύματα.
- ***Αγροτουρισμός από εθελοντές:*** σε πολλές χώρες του εξωτερικού παρατηρείται το φαινόμενο να υπάρχουν εποχιακοί επισκέπτες σε φάρμες που συμμετέχουν ενεργά στη παραγωγική διαδικασία. Αυτή η μορφή αγροτουρισμού ταιριάζει σε τουρίστες που θέλουν να συμμετέχουν σε

αγροτικές δραστηριότητες (π.χ. σε μάζεμα ελιάς, φρούτων), κ.λπ., αλλά που τα εισοδήματα τους δεν επιτρέπουν κάτι τέτοιο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι Εθελοντές Εργάτες σε Βιολογικές Φάρμες Willing Workers on Organic Farms (WWOOF), μια κίνηση που ξεκίνησε το 1971 στην Αγγλία από ορισμένους ιδιοκτήτες αγροτουριστικών καταλυμάτων με σκοπό να ωφεληθούν από τη δωρεάν παροχή βοήθειας σε περιόδους υψηλής ζήτησης και ταυτόχρονα να συναντήσουν ανθρώπους απ' όλο τον κόσμο με διαφορετική κουλτούρα και τρόπο σκέψης. Οι εθελοντές – εργαζόμενοι ωφελούνται μαθαίνοντας εναλλακτικούς τρόπους ζωής στην ύπαιθρο και τις μεθόδους οργάνωσης της καλλιέργειας.

1.7. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο αγροτουρισμός παρουσιάζει ποικίλες διαφορές σε σχέση με το μαζικό τουρισμό και αυτές είναι:

1.7.1. Γεωγραφικός χώρος

Ο αγροτουρισμός λαμβάνει μέρος σε μη αστικούς χώρους. Στα πλαίσια του αγροτουρισμού μη αστικός χώρος θεωρείται κάθε γεωγραφική οντότητα που βρίσκεται στη περιφέρεια και ως επί το πλείστον ο πληθυσμός της εξαρτιέται οικονομικά από τη γεωργία. Ο αγροτουρισμός λοιπόν μπορεί να ταυτιστεί με τον όρο τουρισμός της υπαίθρου και ότι λαμβάνει μέρος σε οικισμούς που χαρακτηρίζονται από την αγροτική τους ταυτότητα.

Ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του χώρου που λαμβάνει μέρος ο αγροτουρισμός τροποποιούνται και οι δραστηριότητες του τουρίστα που βέβαια δεν πρέπει να ξεφεύγουν από την κεντρική ιδέα του αγροτουρισμού που είναι οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τη διαβίωση σε αγροτικές περιοχές. Ο αγροτουρισμός λαμβάνει μέρος σε:

- ✓ Αγροτικές περιοχές
- ✓ Παραλιακές ή νησιωτικές περιοχές
- ✓ Παραδοσιακούς οικισμούς
- ✓ Χωριά ιδιαίτερου φυσικού κάλους
- ✓ Προστατευόμενες περιοχές, π.χ. γύρω από εθνικά πάρκα, εθνικούς δρυμούς, κ.λπ.

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει ο χώρος οι αγροτουρίστες μπορούν να εμπλουτίσουν τη διαμονή τους με δραστηριότητες, όπως αλιεία και κολύμπι σε περίπτωση που επισκέπτονται μια παραθαλάσσια περιοχή, ενώ κάποιοι που επισκέπτονται μια προστατευόμενη περιοχή μπορούν να δραστηριοποιηθούν στη πεζοπορία σε οικολογικά μονοπάτια, στην παρακολούθηση των πτηνών, κ.λπ.

1.7.2. Συμπληρωματικότητα

Ο αγροτουρισμός επιλέγεται ως επιχειρηματική δραστηριότητα κυρίως από άτομα που ασχολούνται με τη γεωργία. Συνεπώς ο αγροτουρισμός προϋποθέτει την ύπαρξη μιας εν λειτουργίας γεωργικής εκμετάλλευσης και οι εμπλεκόμενοι με αυτόν πρέπει να έχουν την ιδιότητα του κατ' επαγγέλματος γεωργού. Στα πλαίσια της γεωργικής δραστηριότητας ο αγροτουρισμός καλείται να ενισχύσει το εισόδημα του αγρότη και να ανεβάσει το επίπεδο της τοπικής οικονομίας, χωρίς όμως να γίνει παρεκτροπή από την αρχική επαγγελματική απασχόληση του γεωργού – επενδυτή, δηλαδή την ενασχόληση του με την αγροτική και την κτηνοτροφική παραγωγή. Συνεπώς ο αγροτουρισμός συνυπάρχει αρμονικά με την κύρια απασχόληση των κατοίκων της υπαίθρου προσφέροντας τους συμπληρωματικό εισόδημα.

Οι αγρότες έχουν τη δυνατότητα μέσω του αγροτουρισμού να αυξήσουν τα εισοδήματα τους με διάφορους τρόπους, όπως προσφορά διαμονής σε τουρίστες, ξενάγηση τουριστών στο αγρόκτημα και συμμετοχή σε αγροτικού τύπου δραστηριότητες, π.χ. ιππασία, παραγωγή επεξεργασία και άμεση διάθεση αγροτικών προϊόντων και ειδών λαϊκής τέχνης. Δημιουργείται δηλαδή ένα είδος πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο που σύμφωνα με τους Bateman & Ray (1994) ορίζεται ως η συμμετοχή σε μη αγροτικές δραστηριότητες που αυξάνουν τα εισοδήματα της αγροτικής οικογένειας και συνεισφέρουν στη βιωσιμότητα του νοικοκυριού.

Μέσω του αγροτουρισμού υπάρχει συνδυασμός της γεωργικής παραγωγικής δραστηριότητας με μια δεύτερη αμειβόμενη, αυτής της υποδοχής, της εξυπηρέτησης, της προσφοράς υπηρεσιών και πώλησης προϊόντων στους τουρίστες. Βέβαια σε καμία περίπτωση ο αγροτουρισμός δε σημαίνει ευκαιριακή ή εποχική ενασχόληση, ή τη μετατροπή του γεωργού σε ξενοδόχο ή ταβερνιάρη, παρ' όλο που στη διεθνή πρακτική έχουν σημειωθεί πολλές περιπτώσεις που οι αγρότες που ασχολήθηκαν

αρχικά με τον τουρισμό ως μια εναλλακτική πηγή εισοδήματος τελικά εγκατέλειψαν τις αγροτικές τους δραστηριότητες.

1.7.3. Αγροτουριστικές επιχειρήσεις

Η επένδυση των αγροτών σε μικρές επιχειρήσεις συντελεί στη μεταφορά εισοδήματος από τις περισσότερο αναπτυγμένες περιοχές του κέντρου, στις λιγότερο αναπτυγμένες και σε αρκετές περιπτώσεις υπανάπτυκτες περιοχές της περιφέρειας. Συνεπώς, οι επενδύσεις στον αγροτουρισμό είναι προς όφελος της περιφερειακής ανάπτυξης και του αγροτικού πληθυσμού. Σύμφωνα με την Αγροτουριστική Α.Ε. στον αγροτουρισμό εντάσσονται οι παρακάτω κατηγορίες επιχειρήσεων:

- ❖ Αγροτουριστικά καταλύματα
- ❖ Πρατήρια/εκθετήρια αγροτουριστικών προϊόντων
- ❖ Αγροτουριστικά κέντρα εστίασης και αναψυχής
- ❖ Τουριστικά γραφεία που αναλαμβάνουν τη διοργάνωση ή την υλοποίηση προγραμμάτων υπαίθριων δραστηριοτήτων και περιηγήσεων οικοτουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- ❖ Αγροκτήματα
- ❖ Επιχειρήσεις παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων
- ❖ Εργαστήρια λαϊκής τέχνης

Στην Ελλάδα οι περισσότερες αγροτουριστικές επενδύσεις επικεντρώνονται στη φιλοξενία των τουριστών. Στις περισσότερες μονάδες διαμονής οι αγρότες φιλοξενούν τους τουρίστες στα ίδια τους τα σπίτια, προσφέροντας έτσι ένα σπιτικό και ζεστό περιβάλλον και δίνοντας την αίσθηση στους επισκέπτες ότι αποτελούν παροδικά μέλη της οικογένειας τους.

Σε παγκόσμιο επίπεδο η πλειοψηφία των αγροτουριστικών επιχειρήσεων είναι μικρού μεγέθους και οικογενειακού τύπου. Πιο συγκεκριμένα σε έρευνα που πραγματοποίησαν οι Fleisher & Felsenstein (2000) για το Ισραήλ βρήκαν ότι το 82% των αγροτικών επιχειρήσεων απασχολούσαν λιγότερο από έξι άτομα και ότι στις μονάδες διαμονής ο αριθμός των εργαζομένων ήταν ακόμη μικρότερος αφού το 93% απασχολούσε λιγότερο από τρία άτομα. Το μικρό μέγεθος των αγροτουριστικών επιχειρήσεων μπορεί να οφείλεται και στην ισχύουσα νομοθεσία, αφού σε ορισμένα κράτη υπάρχουν διάφοροι περιορισμοί σχετικά με τον αριθμό των δωματίων που μπορούν να διαθέτουν τα αγροτουριστικά τύπου καταλύματα. Για παράδειγμα για να

θεωρηθεί μια μονάδα αγροτουριστική τα διαθέσιμα δωμάτια δεν πρέπει να ξεπερνούν τα πέντε στη Γαλλία και τα δέκα στην Αυστρία.

1.7.4. Προφίλ και δραστηριότητες του αγροτουρίστα

Οι αγροτουρίστες θεωρούνται πολυταξιδεμένα άτομα που έχουν βαρεθεί το πρότυπο του μαζικού τουρισμού και αναζητούν μια νέα διάσταση από τις διακοπές τους. Εκτός απ' αυτή την κοινά αποδεκτή διαπίστωση, η βιβλιογραφία παρουσιάζει διάσταση απόψεων για το προφίλ του αγροτουρίστα. Συνεπώς, δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί ένα προφίλ του αγροτουρίστα που να περιλαμβάνει το εύρος των χαρακτηριστικών του. Παρ' όλα αυτά μπορούμε να πούμε ότι οι τύποι των τουριστών που συμμετέχουν στον αγροτικό τουρισμό συμπεριλαμβάνουν οικογένειες με παιδιά και κατοίκους αστικών κέντρων που αναζητούν κάτι διαφορετικό από τις διακοπές τους.

Στην Ελλάδα οι Τριανταφύλλου και Ιακωβίδου (2002) βρήκαν ότι οι Έλληνες που προτιμούν τον αγροτουρισμό είναι νεαρής ηλικίας, με υψηλή μόρφωση και με μεσαία εισοδήματα. Από όλα τα παραπάνω θα μπορούσε να βγει το συμπέρασμα ότι οι αγροτουρίστες ανήκουν σε ένα ευρύ ηλικιακό φάσμα και παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες ανάλογα με τους προορισμούς που επισκέπτονται.

Αναφορικά με την καταναλωτική τους δαπάνη διάφορες μελέτες αναφέρουν ότι οι τουρίστες των αγροτικών περιοχών τείνουν να ξοδεύουν 29 – 30% λιγότερο από τους τουρίστες που επισκέπτονται παραθαλάσσιες και αστικές περιοχές, για το λόγο ότι κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην ύπαιθρο δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες για να ξοδέψουν χρήματα για αγορά καταναλωτικών προϊόντων, ψυχαγωγίας, κ.λπ., σε σύγκριση με τους προορισμούς μαζικού τουρισμού. Πιθανόν βέβαια η χαμηλή καταναλωτική δαπάνη του αγροτουρίστα να οφείλεται στο γεγονός ότι ο αγροτουρισμός δεν είναι ακριβός αφού δεν απαιτεί πολυτελή ξενοδοχεία και εισαγόμενα προϊόντα. Αυτό επιβεβαιώνεται από την Perales (2002) που σημειώνει ότι οι αγροτουρίστες της Ισπανίας έχουν μεσαία με υψηλή αγοραστική δύναμη. Όμως ένα από τα σπουδαιότερα χαρακτηριστικά που διακρίνουν τον αγροτουρίστα και σε αυτό που δεν υπάρχει διάσταση απόψεων είναι το υψηλό τους μορφωτικό επίπεδο. Αναφορικά με την επαγγελματική κατάσταση του αγροτουρίστα ο Παπακωσταντινίδης σημειώνει: ο αγροτουρισμός δεν είναι χαρακτηριστικό των διακοπών των οικολόγων, ή των φυσιολατρών ή αυτών που «κυνηγούν πεταλούδες»,

‘η φωτογραφίζουν σπάνια είδη υδροβιότοπων (όπως κατά καιρούς αναφέρεται σε διάφορες έρευνες). Αφορά τον εργάτη της πόλης, το μισθωτό, τον καλλιτέχνη και γενικά τον καθένα που αγχωμένος από τον αστικό τρόπο ζωής με την καθημερινότητα και την επανάληψη που χαρακτηρίζουν τον τρόπο ζωής τους, αναζητούν μια πραγματική διέξοδο από την ρουτίνα. Ο εναλλακτικός τουρίστας κατά τη διάρκεια των διακοπών του μπορεί να συμμετέχει σε διάφορες δραστηριότητες. Σε αντίθεση με τους μαζικά οργανωμένους τουρίστες οι αγροτουρίστες δεν αναζητούν τις παθητικού τύπου διακοπές. Πρωταρχικής σημασίας δραστηριότητα για τον αγροτουρίστα αποτελεί η επίσκεψη καλλιεργειών γεωργικής εκμετάλλευσης, οινοποιείων, τυροκομείων ή διάφορων άλλων μονάδων παρασκευής τοπικών προϊόντων και η εθελοντική συμμετοχή σε αγροτικές εργασίες, όπως το μάζεμα της ελιάς ή ο τρύγος. Οι αγροτουρίστες αναζητούν την αγορά ή και τη συμμετοχή τους στην παραγωγή χειροτεχνημάτων, ειδών λαϊκής τέχνης και γενικότερα προϊόντων οικοτεχνίας τα οποία είναι σύμφωνα με την ιστορία και την παράδοση του τόπου υποδοχής και αναδεικνύουν την ταυτότητα και τη μοναδικότητα του. Στην προσπάθεια αυτή η ύφανση στον αργαλειό, η παραγωγή τυριού, μαρμελάδων, κεραμικών, κ.λπ. συχνά προσφέρεται από τις αγροτουριστικές επιχειρήσεις για κατανάλωση από τους τουρίστες.

Επιπρόσθετες δραστηριότητες στις οποίες μπορούν να επιδοθούν οι αγροτουρίστες σχετίζονται με την παράδοση και την ιστορία. Ο εναλλακτικός τουρίστας συχνά συμμετέχει σε διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις και επιθυμεί να ξεναγηθεί στα αξιοθέατα και στα θρησκευτικά και ιστορικά μνημεία του τόπου που επισκέπτεται. Ιδιαίτερη θέση κατέχει η δυνατότητα επίσκεψης και ξενάγησης σε παλιά μοναστήρια και εκκλησίες, γεφύρια, οινοποιεία, τυροκομία, εργαστήρια χειροτεχνίας και οικοτεχνίας, φάρμες με ζώα και η συμμετοχή σε μαθήματα τοπικής μαγειρικής, πανηγύρια, φεστιβάλ, παραδοσιακή μουσική, χορούς κ.λπ.

Ο εναλλακτικός τουρίστας κατά τη διάρκεια των διακοπών του αναζητάει την ηρεμία κοντά στο φυσικό περιβάλλον κάτι που μπορεί να το βρει στον αγροτικό χώρο. Οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τη φύση αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των αγροτουριστικών διακοπών.

Σύμφωνα τώρα με τα συμπεράσματα της διδακτορικής διατριβής της Παρταλίδου, οι αγροτουρίστες ή περιηγητές μιας περιοχής διαθέτουν συγκεκριμένα πρότυπα αναψυχής και είναι σε θέση να τα εκφράσουν. Το πρότυπο του αγροτουριστικού προορισμού ποιότητας, δηλαδή το ιδανικό περιγράφεται από τρείς διαστάσεις. Η

πρώτη σχετίζεται με τις τοπικές ιδιαιτερότητες του προορισμού ή αλλιώς το τοπικό χρώμα, η δεύτερη με την ποιότητα των υποδομών προορισμού και η τρίτη με τις δραστηριότητες αναψυχής που αναπτύσσονται σε αυτόν και προσφέρονται στους επισκέπτες της περιοχής.

1.8. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Στη κεντρική Ευρώπη ο τουρισμός στην ύπαιθρο δεν αποτελεί φαινόμενο του αιώνα μας, αλλά βρίσκεται στο προσκήνιο για πολλές δεκαετίες. Για παράδειγμα στη Γερμανία πριν από 150 περίπου χρόνια οι διακοπές στην εξοχή και σε κοντινή απόσταση από τα αστικά κέντρα ήταν σύνηθες φαινόμενο. Στην Αυστρία, που στις μέρες μας θεωρείται ως η πρωτοπόρος χώρα στην Ευρώπη σε σχέση με τον αγροτικό τουρισμό. Οι μετακινήσεις στην ύπαιθρο αυξηθήκαν σε σημαντικό βαθμό μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν ένας μεγάλος αριθμός του πληθυσμού των βομβαρδισμένων πόλεων αναζητούσε κατάλυμα στην εξοχή.

Το ποσοστό της ενασχόλησης των γεωργών της Ευρώπης με τον τουρισμό παρουσιάζει διακυμάνσεις από κράτος σε κράτος. Στη Δανία περίπου το 10% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ασχολούνται με κάποιο τρόπο με τον τουρισμό, στη Μεγάλη Βρετανία πάνω από το 23% των γαιοκτημόνων συμμετέχουν σε τουριστικές δραστηριότητες, ενώ στην Αυστρία το 20 – 25% των κρεβατιών προσφέρονται σε φάρμες. Αναφορικά με την Αυστρία η ενασχόληση των γαιοκτημόνων με τον τουρισμό έχει μειωθεί σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες, αφού όπως υπολογίζει ο Frater στις αρχές της δεκαετίας του 80 πάνω από τα μισά καταλύματα ήταν φάρμες. Στην Ιταλία η κρατική βούληση έχει συντελέσει ώστε ο αγροτουρισμός να αποτελεί μια από τις πιο αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού. Για παράδειγμα, στην Τοσκάνη σε μια προσπάθεια ανάπτυξης του κλάδου τα εισοδήματα από τον αγροτουρισμό φορολογούνται στο ήμισυ με την προϋπόθεση ότι θα επενδύονται σε αγροτουριστικού τύπου επενδύσεις και ότι τα εισοδήματα από τον τουρισμό δεν θα ξεπερνούν το 50% επί του συνόλου.

Στην Πολωνία ο τουρισμός στις αγροτουριστικές περιοχές έχει ξεκινήσει από το 19^{ο} αιώνα. Όμως αναπτύχθηκε σε σημαντικό βαθμό μόνο στα τέλη του 20^{ου} αιώνα εξαιτίας της απελευθέρωσης της αγοράς και τις διάφορες διαρρυθμίσεις που πήραν μέρος στον αγροτικό κλάδο της χώρας. Υπολογίζεται ότι το 2002 στην Πολωνία υπήρχαν συνολικά πάνω από 13.000 καταλύματα σε αγροτικές περιοχές που ο

αριθμός των κρεβατιών τους ξεπερνούσε τα 137.000 και στις οποίες καταγράφηκαν περίπου 960.000 διανυκτερεύσεις. Τέλος σε διάφορα άλλα ευρωπαϊκά κράτη πολλοί γεωργοί έχουν δημιουργήσει ενώσεις για να προωθήσουν τον αγροτουρισμό. Για παράδειγμα στη Σουηδία υπάρχει ο οργανισμός 'Διαμονή σε Φάρμες' που για να μπορέσει κάποιος να γίνει μέλος πρέπει να έχει στην ιδιοκτησία του μια εν ενεργεία φάρμα και να συμμετέχει ο ίδιος και η οικογένεια του στην εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

Σε γενικές γραμμές οι μορφές που εκδηλώνεται ο αγροτουρισμός τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει σε σχέση με τη μορφή που πρωτοεμφανίστηκε. Όπως αναφέρουν οι Busbly & Rendle: είναι φανερό ότι τα τελευταία χρόνια η εστίαση του αγροτουρισμού έχει αλλάξει, από συμπληρωματική εμπορική δραστηριότητα σε ένα ανεξάρτητο τομέα. Αναπτύσσεται συνεχώς και διάφοροι συγγραφείς προβλέπουν αύξηση της ζήτησης του. Επομένως «η διαμονή σε μια φάρμα και η απόλαυση οικογενειακού τύπου φιλοξενίας, είναι ένα είδος τουριστικού 'τεχνάσματος' που είναι ψυχολογικά το αντίθετο των διακοπών στα αστικά κέντρα». Επιπλέον, αποτελεί μια μεταβιομηχανική τουριστική εμπειρία «που θεωρείται ως οραματική» απλώς μόνο για το λόγο ότι δεν είναι εσκεμμένα κατασκευασμένο θέρετρο.

1.9. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Για πολλές δεκαετίες η αναπτυξιακή πολιτική του ελληνικού κράτους είχε εστιαστεί στη βιομηχανοποίηση και στον εκσυγχρονισμό εστιάζοντας τις αναπτυξιακές τις προσπάθειες στα αστικά κέντρα. Μόνο όταν κατά τη δεκαετία του 60, ο πληθυσμός των ορεινών περιοχών μειώθηκε αισθητά εξαιτίας της μετανάστευσης του αγροτικού πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα, ξεκίνησαν προσπάθειες για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στις παράκτιες περιοχές. Αυτές όμως οι αρχικές προσπάθειες ανάπτυξης του αγροτουρισμού δεν είχαν θετικά αποτελέσματα. Μόνο μετά την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα ξεκίνησαν οι πρώτες οργανωμένες προσπάθειες εφαρμογής αγροτουριστικών προγραμμάτων και άρχισε να φαίνεται ότι ο τουρισμός στην ύπαιθρο θα μπορούσε να συγκρατήσει τον πληθυσμό, μέσω μιας μικρής κλίμακας τουριστικής δραστηριότητας. Όπως αναφέρεται σε μελέτη του Υπουργείου Ανάπτυξης στα πρώτα προγράμματα αγροτουρισμού εντάχθηκαν συνολικά 217

κοινότητες και 21 άγονα νησιά σε 28 νομούς της χώρας, ενώ αργότερα ακολούθησε με πρωτοβουλία του Συμβούλιου Ισότητας των Δυο Φύλων και φορέα διαχείρισης το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας το πρώτο ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης του αγροτουρισμού, με τη δημιουργία των γυναικείων συνεταιρισμών. Πολλοί από αυτούς τους γυναικείους αγροτουριστικούς συνεταιρισμούς λειτουργούν μέχρι και σήμερα και έχουν να επιδείξουν μια ιδιαίτερα ικανοποιητική επιχειρηματική δραστηριοποίηση των γυναικών, βελτιώνοντας την οικονομική και την κοινωνική τους θέση.

Το Υπουργείο Γεωργίας αναφέρει ότι το 2000 υπήρχαν στην Ελλάδα 891 αγροτουριστικές ιδιοκτησίες. Ορισμένες από αυτές έχουν παρουσιάσει μεγάλη επιτυχία στη λειτουργία τους, ελκύοντας πολλούς κατοίκους περιοχών πλούσιων σε φυσικούς πόρους να ακολουθήσουν το παράδειγμά τους.

Τις τελευταίες δεκαετίες, με την υποκίνηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, παρουσιάσθηκε μια στροφή της αναπτυξιακής πολιτικής στην ανάπτυξη της υπαίθρου και σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη γεωργία, σε μια προσπάθεια μείωσης του μεταναστευτικού ρεύματος από τις αγροτικές περιοχές στα αστικά κέντρα, μέσω της οικονομικοκοινωνικής ανάπτυξης της υπαίθρου.

1.10. ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το Ιανουάριο του 2003 συστάθηκε στην Ελλάδα το Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού το οποίο είναι σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και απαρτίζεται από επιχειρηματίες, εκδότες, δημοσιογράφους, καθηγητές πανεπιστημίου και επιστήμονες. Έχει ως σκοπό την «στήριξη, την ενίσχυση και την προώθηση της ιδέας του αγροτουρισμού, καθώς και των πολιτικών για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος με κατεύθυνση τη βιώσιμη τοπική και περιφερειακή τουριστική ανάπτυξη». Στα πλαίσια των σκοπών του, επιδιώκει τη συνεργασία με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, καθώς και με διεθνής και εθνικές αγροτουριστικές οργανώσεις.

Για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην Ελλάδα ιδρύθηκε το 2001 ένας νέος φορέας η Αγροτουριστική που έχει μορφή Ανώνυμης Εταιρίας δημοσίου συμφέροντος και λειτουργεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης. Σύμφωνα με έντυπο της εταιρίας οι στόχοι της είναι:

- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου

- Ανάδειξη της ταυτότητας, της παράδοσης και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της ελληνικής περιφέρειας
- Κινητοποίηση των παραγωγικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών δυνάμεων των τοπικών κοινωνιών
- Προώθηση του αναγκαίου θεσμικού, οργανωτικού και λειτουργικού πλαισίου των ήπιων μορφών τουρισμού – αγροτουρισμού
- Ποιοτική αναβάθμιση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ήπιων εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Συνεχής ενδυνάμωση των σχέσεων της εταιρίας με τους φορείς της ελληνικής υπαίθρου και περαιτέρω ανάπτυξη συνεργασιών με φορείς του εξωτερικού και μεταφορά και διάχυση τεχνογνωσίας σε θέματα τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης και προώθησης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Στα πλαίσια των προσπαθειών αναβάθμισης της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με τον τουρισμό της υπαίθρου η Αγροτουριστική Α.Ε. προσφέρει το Σήμα Ποιότητας Αγροτουρισμού.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, η Αγροτουριστική ΑΕ διοργανώνει τακτικά σεμινάρια. Ωστόσο δεν αποτελεί φορέα εκπαίδευσης.

Άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς με τον αγροτουρισμό είναι:

- Υπουργείο Γεωργίας. Πληροφορίες για το Leader + και τα ΟΠΑΑΧ
- Υπουργείο Ανάπτυξης. Πληροφορίες για τα ΕΠΑΝ
- ΟΓΕΕΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ. Πληροφορίες για τα εκπαιδευτικά προγράμματα
- Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης. Διευθύνσεις στο διαδίκτυο των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων, δήμων – κοινοτήτων και δημοτικών επιχειρήσεων.
- Η Πύλη του ελληνικού Αγροτουρισμού. Ενημέρωση για νομοθεσίες και θέματα αγροτουρισμού, υπηρεσία παραγγελίας παραδοσιακών προϊόντων, καθώς και προτάσεις για διακοπές αγροτουρισμού.
- Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Πληροφορίες για την εκπαίδευση στα ΙΕΚ.
- ΕΟΜΜΕΧ. Πληροφορίες για τα χρηματοδοτικά προγράμματα π.χ. μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

1.11. ΛΟΓΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Παρ' όλο που οι λόγοι ανάπτυξης του αγροτουρισμού δεν είναι κοινοί για όλες τις αγροτικές κοινωνίες, μπορούν να προσεγγιστούν από δυο οπτικές γωνίες, αυτές που σχετίζονται με τη ζήτηση και αυτές που σχετίζονται με την προσφορά.

Από την σκοπιά της ζήτησης, ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού των αστικών κέντρων ασφυκτιεί από την υπερβολική δόμηση, τη μείωση των χώρων πράσινου, τους εντατικούς ρυθμούς εργασίας, τον τρόπο ζωής στα αστικά κέντρα, αλλά και τους κοινότυπους μαζικούς τουριστικούς προορισμούς που πολλές φορές η υπερβολική δόμηση τους έχει μετατρέψει σε 'αστικά παραθεριστικά κέντρα'. Όλα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα πολλοί τουρίστες να ωθούνται στη φυγή από τον αστικό τρόπο διαβίωσης και στην αναζήτηση του «φυσικού τρόπου ζωής» της γαλήνης και της ηρεμίας που προσφέρει η ύπαιθρος και συνεπώς να αυξηθεί η ζήτηση για διακοπές σε αγροτικές περιοχές με την εμφάνιση ενός πρότυπου διακοπών που αντιτίθεται στο υπάρχον συμβατικό μοντέλο του μαζικού τουρισμού και υπόσχεται ένα διαφορετικό τρόπο διακοπών μέσω της γνωριμίας με την ύπαιθρο, τον πολιτισμό και την αγροτικού τύπου διαβίωσης.

Από τη σκοπιά της προσφοράς τα τελευταία χρόνια έχει παρουσιαστεί μείωση των εισοδημάτων των αγροτών. Αυτό είχε ως συνέπεια ο αγρότης να είναι αναγκασμένος να επιλέξει μεταξύ διάφορων εναλλαγών για το μέλλον της γεωργικής του εκμετάλλευσης. Αυτές οι εναλλαγές εξαρτώνται από τον γεωγραφικό χώρο που έχει την έδρα της η αγροτουριστική επιχείρηση και από τους πόρους που διαθέτει και κυμαίνονται από το να διατηρηθεί η κατάσταση ως έχει, να επεκταθούν οι δραστηριότητες της επιχείρησης με την παραγωγή νέων αγροτικών προϊόντων, να κατευθυνθεί η παραγωγή σε νέες εναλλακτικές πηγές εισοδήματος μέσω της ενασχόλησης με τον τουρισμό, να προσφέρει ο αγρότης την εργασία του εκτός της επιχείρησης του σε αγροτουριστικού τύπου επιχειρήσεις, να εντατικοποιηθεί η παραγωγική διαδικασία ή τέλος να συνταξιοδοτηθεί. Ο αγροτουρισμός ξεκίνησε στις όχι ιδιαίτερα αναπτυγμένες οικονομικά περιοχές της χώρας έχοντας ως στόχο:

- Την παραμονή των κατοίκων στους τόπους διαμονής τους προκειμένου να αποφευχθεί η ερήμωση της υπαίθρου και να αντιμετωπιστεί η αστυφιλία
- Την αξιοποίηση των προϊόντων της αγροτικής παραγωγής και την αντιμετώπιση της μείωσης της
- Τη διατήρηση, την προβολή και αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομίας
- Τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας του αγροτικού πληθυσμού
- Τη συμπλήρωση και βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος
- Τη προστασία του περιβάλλοντος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

2.1. ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΜΙΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ: ΒΗΜΑΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η έννοια της επιχειρηματικότητας είναι συνυφασμένη με την ατομική πρωτοβουλία και την ανάληψη καινοτόμων δράσεων από ανθρώπους που τολμούν και είναι διατεθειμένοι να διακινδυνεύσουν για την προσωπική τους επιτυχία μέσα από τη δημιουργία και λειτουργία της δικής τους επιχείρησης. Σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία εκείνοι που ασχολούνται με την επιχειρηματικότητα παρουσιάζουν, σε σχέση με τους υπόλοιπους εργαζόμενους, μεγαλύτερα ποσοστά προσωπικής ικανοποίησης και αισθάνονται μεγαλύτερη υπερηφάνεια και αγάπη για τη δουλειά τους.

Μια από τις καλύτερες περιπτώσεις επιχειρηματικότητας στην ελληνική ύπαιθρο, και ιδιαίτερα γυναικείας, αποτελεί η δημιουργία αγροτουριστικών επιχειρήσεων σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο, μέσω των οποίων προωθείται ο αγροτουρισμός.

2.1.1. Προϋποθέσεις αγροτουριστικής ανάπτυξης

Ο αγροτουρισμός αφορά σε τουριστικές δραστηριότητες μικρής κλίμακας, οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής, που αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο από ανθρώπους που απασχολούνται στη γεωργία.

Η οικονομική επιτροπή και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων εξέδωσαν σχετικές αποφάσεις σχετικά «περί ενίσχυσης ορεινών περιοχών και άγονων νησιών και κατασκευής τουριστικών καταλυμάτων». Την προώθηση αγροτουριστικών προγραμμάτων ανέλαβαν το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και

Τροφίμων, η Αγροτική Τράπεζα και ο ΕΟΤ, θεσπίζοντας τα κριτήρια ένταξης των δικαιούχων στο πρόγραμμα καθώς και τις οικονομικές ενισχύσεις.:

- ✓ Οι δικαιούχοι που επιλέγονται πρέπει να είναι οικονομικά ενεργοί αγρότες (γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι, αλιείς).
- ✓ Να είναι ιδιοκτήτες κατοικίας που επαρκεί για την κάλυψη των οικογενειακών αναγκών και να περισσεύουν δωμάτια (από 2 μέχρι 3), τα οποία να μπορούν να διαρρυθμιστούν ώστε να λειτουργούν ως τουριστικά καταλύματα. Επίσης, οι δικαιούχοι μπορεί να είναι ιδιοκτήτες συνεχόμενης οικοπεδικής έκτασης, όπου μπορεί να επεκταθεί η κύρια οικία για δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων ή ιδιοκτήτες ισογείου κατοικίας, με δυνατότητα να επεκταθεί σε ύψος με ανάλογες δυνατότητες.
- ✓ Να είναι ιδιοκτήτες οικοδομήσιμων οικοπέδων κατά την πλήρη κυριότητα, στα οποία να είναι δυνατή η ανέγερση νέων κατοικιών για ενοικίαση κατά τους θερινούς μήνες ή για κατοίκηση και ενοικίαση
- ✓ Οι δήμοι, κοινότητες και συνεταιρισμοί που ενδιαφέρονται, εντάσσονται στο πρόγραμμα για κατασκευή ξενώνων μέχρι 15 δωματίων ή για αξιοποίηση υφισταμένων παραδοσιακών κτιρίων
- ✓ Οι συνταξιούχοι που επιθυμούν να επιστρέψουν στις κοινότητες καταγωγής τους θα πρέπει να έχουν 5ετή προοπτική παραμονής σε αυτές.

Σύμφωνα με τον Pevetz, (1990 στον Bubendorf 1993) για να υπάρξουν ρεαλιστικές πιθανότητες αγροτουριστικής ανάπτυξης θα πρέπει να τηρηθεί ένα ευρύ φάσμα προϋποθέσεων ποικίλης φύσης. Ορισμένες από αυτές είναι προϋποθέσεις που πρέπει να υπάρχουν στο φυσικό χώρο, ενώ άλλες θα πρέπει να πληρούνται από διάφορες κοινωνικές ομάδες. Ο Bubendorf κατέγραψε τις παρακάτω προϋποθέσεις ως τις πλέον σημαντικές:

- o Ελκυστικός χώρος (φυσικός και πολιτιστικός), ωραιότητα του τοπίου
- o Επαρκώς δομημένη γη, καλά διατηρημένη από την οικογενειακής μορφής γεωργία
- o Γεωργία μεσαίας ή χαμηλής έντασης, μικτή γεωργία με κτηνοτροφία
- o Πλεονεκτική θέση της αγροτικής κατοικίας

- Ευρύχωροι οικιακοί χώρο, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για αγροτουριστικούς σκοπούς, χωρίς να απαιτούνται νέες μεγάλες επενδύσεις
- Πρόσθετος άνετος χώρος για τους φιλοξενούμενους, είτε ήδη υπάρχων, είτε με τη δυνατότητα να κατασκευαστεί μόνο με μικρές επενδύσεις
- Επαρκές οικογενειακό εργατικό δυναμικό
- Το ελάχιστο απαιτούμενο της τουριστικής υποδομής (δρόμοι, τηλέφωνα, εστιατόρια, καταστήματα κ.α.)
- Ελκυστικός ψυχαγωγικός εξοπλισμός, είτε στην αγροτική εκμετάλλευση, είτε στην περιοχή
- Τιμές αποδεκτές από τους τουρίστες και σταθερές σε σχέση με την ποιότητα του αγροτουριστικού προϊόντος
- Ευαισθησία και φιλοξενία από την αγροτική οικογένεια, αλλά και διατήρηση της δικής της ταυτότητας
- Επιχειρησιακή δυνατότητα στην κοινότητα και στην περιοχή
- Εξωτερικά ερεθίσματα και εμπνεύσεις (έξω από τον χώρο του τουρισμού ή της γεωργίας, έξω από την περιοχή ή και από την χώρα κ.λπ.)
- Ύπαρξη μιας δυνατής τοπικής κεντρικής ομάδας που να ενδιαφέρεται πραγματικά για την αγροτουριστική ανάπτυξη της περιοχής
- Επαγγελματική παροχή συμβούλων από μια καλά οργανωμένη υπηρεσία marketing
- Ολοκληρωμένη αναπτυξιακή προσέγγιση (π.χ. συμμετοχή όλων ενδιαφερομένων μερών της περιοχής στη διαδικασία
- Προώθηση του αγροτουριστικού προϊόντος
- Επαρκής υποστήριξη από το δημόσιο τομέα
- Ισχυρή συμφωνία του πληθυσμού ώστε να υποστηρίζεται η αναπτυξιακή διαδικασία
- Αντοχή του επιχειρηματία αγρότη αλλά και ολόκληρης της οικογένειας του

- Γνώση, ως ένα βαθμό, ορισμένων βασικών ξένων γλωσσών
- Συνεργασία των αγροτών της περιοχής
- Γνώση εφαρμοσμένων μαθηματικών, πληροφορικής και λογιστικής

Βέβαια είναι αδύνατο μια περιοχή να πληροί όλες αυτές τις προϋποθέσεις. Ωστόσο όσο περισσότερες από αυτές πληρούνται, τόσο πιο επιτυχής είναι η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στη συγκεκριμένη περιοχή

2.1.2. Βασικά βήματα για την υλοποίηση μια αγροτουριστικής επιχείρησης

Πριν προβεί ο μελλοντικός επιχειρηματίας στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να αποκτήσει τη δική του αγροτουριστική επιχείρηση, θα πρέπει να λάβει υπόψη του τα κυριότερα στοιχεία που συνθέτουν την έννοια του αγροτουρισμού και τα οποία είναι:

- *Το χωροταξικό:* ο αγροτουρισμός αναπτύσσεται σε μη αστικές περιοχές, σε μικρές ή μεγάλες αγροτικές εκμεταλλεύσεις, οι οποίες πληρούν τους όρους ηλεκτροδότησης, ύδρευσης και προσπέλαση. Ως μη αστική περιοχή, στο πλαίσιο του αγροτουρισμού θεωρείται η περιοχή που βρίσκεται χωροταξικά στην περιφέρεια και της οποίας ο πληθυσμός είναι οικονομικά, κοινωνικά και συναισθηματικά ¨δεμένος¨ με τον τόπο του.
- *Το περιβαλλοντικό:* ο αγροτουρισμός στηρίζεται στη ορθολογική αξιοποίηση των πόρων του περιβάλλοντος. Ως πόροι του αγροτικού περιβάλλοντος νοούνται τόσο η φύση και ο πολιτισμός, όσο και ο ανθρώπινος παράγοντας. Η αξιολόγηση και στη συνέχεια η αξιοποίηση των πόρων αυτών δίδουν τη δυνατότητα παράλληλης ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού.
- *Το οικονομικό:* βασικός στόχος του αγροτουρισμού είναι η δυνατότητα απόκτησης συμπληρωματικού εισοδήματος, γεγονός που επιτυγχάνεται τόσο μέσα από τη διαχείριση της αγροτουριστικής μονάδας, όσο και μέσα από την πώλησης των τοπικών προϊόντων χειροτεχνίας και ειδών διατροφής, τα οποία παράγονται και διατίθενται από τους αγρότες

ατομικά ή συλλογικά (μέσω αγροτουριστικών συνεταιρισμών). Όσον αφορά το τουρίστα, του δίδεται η δυνατότητα οικονομικών διακοπών.

- *Το δημογραφικό:* η δημιουργία πρόσθετου εισοδήματος οδηγεί βραχυπρόθεσμα στη συγκράτηση του εγχώριου οικονομικά ενεργού πληθυσμού στον τόπο καταγωγής του. Οι νέες θέσεις εργασίας στον αγροτικό χώρο ως αποτέλεσμα άσκησης τουριστικής δραστηριότητας δίδουν τη δυνατότητα εμπλοκής στο παραγωγικό σύστημα, τόσο στους νέους αγρότες, όσο και στις γυναίκες του αγροτικού χώρου.
- *Το κοινωνικό και πολιτιστικό:* η άνοδος του βιοτικού και κοινωνικού γενικά επιπέδου των κατοίκων της περιοχής, καθώς και η δημιουργία ευκαιριών συμμετοχής τους σε πολιτιστικές δραστηριότητες αποτελούν σημαντικούς στόχους που καταξιώνουν τον κοινωνικό και πολιτιστικό ρόλο του αγροτουρισμού.

Αφού ληφθούν υπόψη τα παραπάνω στοιχεία, ο μελλοντικός επιχειρηματίας μπορεί να προχωρήσει στα ακόλουθα βήματα.

1. Προσωπική αξιολόγηση

Στην αρχική αυτή φάση ο νέος επιχειρηματίας θα πρέπει να αξιολογήσει τον εαυτό του και να κάνει την αυτοκριτική του, εκτιμώντας τις ικανότητες του, τα δυνατά και αδύνατα του σημεία του χαρακτήρα του και τις βελτιώσεις που μπορεί να κάνει σε αυτόν.

2. Ενημέρωση

Τα προϊόντα, ο πολιτισμός, τα φυτά και τα ζώα, όπως και οτιδήποτε άλλο χαρακτηρίζει μια περιοχή διαφοροποιώντας την από τις άλλες μπορεί να αποτελέσουν την ιδέα και την αφορμή για να δημιουργηθεί μια αγροτουριστική επιχείρηση. Ο αγροτουρισμός αξιοποιεί τον υλικό πολιτισμό και τη μοναδικότητα μιας αγροτικής περιοχής και δημιουργεί υπηρεσίες και προϊόντα, τα οποία έχουν αξία στα μάτια των καταναλωτών ακριβώς επειδή είναι μοναδικά. Ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος μαθαίνοντας περισσότερα για τον αγροτουρισμό μπορεί να εντοπίσει ποιες δραστηριότητες του ταιριάζουν.

3. Προσδιορισμός της ιδέας

Στη συνέχεια προσδιορίζεται η ιδέα. Στο στάδιο αυτό γίνεται διερεύνηση για το ποια είναι τα ιδιαίτερα και παραδοσιακά στοιχεία της περιοχής (π.χ. προϊόντα, έθιμα μουσική, αρχιτεκτονική, χειροτεχνία, μονοπάτια, συνταγές). Ο ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας- αγρότης επιλέγει σε ποια από αυτά θέλει να επικεντρωθεί και να στηρίξει την επιχείρηση του. Επίσης πρέπει να λάβει υπόψη του ότι για την δημιουργία ενός καταλύματος εκτός από την φιλοξενία, σε έναν αγροτουριστικό ξενώνα πραγματοποιούνται και αρκετές δραστηριότητες, όπως γνωριμία με την παραδοσιακή κουζίνα, ενημέρωση για την διοργάνωση εκδρομών, περιπάτων, αθλημάτων περιπέτειας κ.α.

4. Μελέτη των προϋποθέσεων.

Τα καταλύματα πρέπει να είναι μικρές μονάδες, εναρμονισμένες με το περιβάλλον και την αρχιτεκτονική του τόπου. Κατάλληλες είναι οι περιοχές που βρίσκονται μακριά από αστικά κέντρα, δεν έχουν υποστεί περιβαλλοντολογική ή βιομηχανική διάβρωση και δεν έχουν αναπτυχθεί με το μαζικό τουρισμό.

5. Κατάστρωση επιχειρηματικού σχεδίου

Ο προσεκτικός προγραμματισμός επιβάλλει ενδιαφερόμενος ν α γνωρίζει τις απαντήσεις στα βασικά ερωτήματα όπως: ποιος είναι ο σκοπός της επιχείρησης; Ποια είναι η τεχνική υποδομή που απαιτείται; Ποιες υπηρεσίες θα παρέχει; Ποια προϊόντα θα παράγει και πως θα κοστολογούνται; Θα συσκευάζονται, θα προωθούνται η θα πωλούνται; Σε ποια αγορά θα απευθύνεται η επιχείρηση; Ποιος είναι ο ανταγωνισμός; Τι οικονομικό σχέδιο πρέπει να γίνει;

6. Αξιοποίηση των χρηματοδοτικών προγραμμάτων

Τα κοινοτικά προγράμματα χρησμοδοτούν επενδύσεις αγροτουρισμού σε διάφορες περιοχές. Για παράδειγμα υπάρχουν τα προγράμματα LEADER+ και ΟΠΑΑΧ (Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης του Αγροτικού Χώρου) μέσω του υπουργείου Γεωργίας, τα ΠΕΠ (Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα) μέσω των γενικών γραμματειών των 13 περιφερειών της χώρας και το ΕΠΑΝ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας) μέσω του υπουργείου Ανάπτυξης.

7. Εκπαίδευση

Υπάρχει η δυνατότητα εκπαίδευσης στον τομέα του αγροτουρισμού στα προγράμματα των ΤΕΕ, και για ορισμένες σχετικές ειδικότητες π.χ. επιμελητής – ξεναγός εθνικών δρυμών και χώρων αναψυχής, καθώς και στέλεχος τουρισμού

υπαίθριων δραστηριοτήτων στα ΙΕΚ. Στο ΟΓΕΕΚΑ «ΔΗΜΗΤΡΑ» σε όλους τους Νομούς της Ελλάδας υπάρχουν τρία προγράμματα αγροτουρισμού. Το πρώτο απευθύνεται στους νέους αγρότες και περιλαμβάνει 1450 ώρες εκπαίδευσης για όσους εντάσσονται στο πρόγραμμα Νέων Αγροτών του υπουργείου Γεωργίας. Το δεύτερο είναι το Πράσινο Πιστοποιητικό, ένα νέο πρόγραμμα που πιστοποιεί τις γνώσεις στον αγροτικό χώρο και στον αγροτουρισμό. Τέλος υπάρχουν τα Βραχυχρόνια Προγράμματα Αγροτουρισμού, που διαρκούν από 50 έως 150 ώρες ανάλογα με τις ανάγκες των συμμετεχόντων. Μεταξύ άλλων, παρέχεται εκπαίδευση στον αγροτουρισμό, στη χρήση Η/Υ, στη μελισσοκομία, στη βιολογική γεωργία κ.α.

8. Αξιοποίηση των ανθρώπων από το περιβάλλον του ενδιαφερόμενου

Η αγροτουριστική επιχείρηση είναι συνήθως μια οικογενειακή επιχείρηση. Το κάθε μέλος ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλλου και κύριας απασχόλησης, μπορεί να συνεισφέρει με βάση τις γνώσεις και το χρόνο που διαθέτει. Η αξιοποίηση των ανθρώπων της ίδιας της περιοχής βοηθά έτσι ώστε τα έσοδα της επιχείρησης να παραμένουν στον επιχειρηματία και στην περιοχή του.

9. Χρήση νέων τεχνολογιών

Εξοικείωση με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, το Διαδίκτυο και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Μόλις στηθεί η επιχείρηση πρέπει να προβλεφθεί η δημιουργία ιστοσελίδας της η οποία θα βοηθήσει την προβολή της σε όλο τον κόσμο, στις παραγγελίες των προϊόντων, στις κρατήσεις, στην εύρεση πελατών κ.λπ.

10. Συζήτηση με τους ειδικούς στο τομέα του αγροτουρισμού

Τέλος ο επιχειρηματίας πρέπει να συζητήσει την ιδέα του με τους ανθρώπους του Ελληνικού Κέντρου Αγροτουρισμού, οι οποίοι θα τον ακούσουν θα τον συμβουλέψουν και θα τον κατευθύνουν.

2.2. ΜΟΝΤΕΛΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τα αγροτουριστικά μοντέλα που αναγνωρίζονται διεθνώς αναφέρονται παρακάτω και είναι:

Αγροτουριστικά καταλύματα

Μέσα σε περιποιημένα αγροκτήματα ή ακόμα και στο ίδιο το σπίτι του αγρότη που προσφέρει τους κοινόχρηστους χώρους του και κάποια επιπλέον κρεβατοκάμαρα για τους φιλοξενούμενους.

Καταλύματα ήπιων μορφών

Αγροικίες εκτός οικισμών, με λίγες ανέσεις, αλλά και ανεξάρτητες οικίες εντός παραδοσιακού οικισμού. Επίσης ξενώνες στην ύπαιθρο πλήρως ή μερικώς οργανωμένοι.

Καταλύματα σε παραδοσιακά κτίρια

Εξαιρετικής ομορφιάς και ιδιαίτερης τεχνοτροπίας παραδοσιακά ξενοδοχεία ή διατηρητέα αρχοντικά στην επαρχία, με ενοικιαζόμενα δωμάτια. Η ιστορία παρούσα.

Επισκέψιμα αγροκτήματα

Με ή χωρίς δυνατότητα φιλοξενίας ή εστίασης, τα επισκέψιμα αγροκτήματα είναι ότι καλύτερο για τα παιδιά: γνωρίζουν φυτά και ζώα, πέφτουν στις λάσπες και τρώνε με όρεξη τα καλούδια που πουλάει ο αγρότης.

Επισκέψιμα οινοποιεία

Ιδέα από τη Γαλλία που ταιριάζει «γάντι» στη χώρα μας. Οινοποιεία με δυνατότητα εστίασης και φιλοξενίας, με πατητήρια, αίθουσες γευσιγνωσίας και μονοπάτια στις φυτεμένες με αμπέλια πλαγιές.

Ήπιες επιχειρήσεις

Λαογραφικά μουσεία, ιστορικά αρχεία και ιδιωτικές συλλογές με σπάνια τεκμήρια, γιορτές τοπικών προϊόντων, πρατήρια συνεταιριστικών προϊόντων, ακόμα κι ένας παραδοσιακός γάμος, είναι ευκαιρία για συμμετοχή σε ένα δρώμενο μαζί με τους ντόπιους.

2.3. ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ & ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. Προϋποθέσεις:

Οι βασικές προϋποθέσεις που χρειάζονται για να ασχοληθεί κάποιος με τον αγροτουρισμό και να επιδοτηθεί, εκτός από το να θέλει να κάνει μια επένδυση σε κάποια αγροτική περιοχή, είναι:

- ✓ Η προτεινόμενη επένδυση να μπορεί να ενταχθεί σε κάποιο πρόγραμμα, δηλαδή να πραγματοποιείται εντός περιοχής «Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου».
- ✓ Η οικονομική βιωσιμότητα και η παροχή επαρκών εγγυήσεων για την αποδοτικότητα των επενδύσεων που θα υλοποιηθούν
- ✓ Η τεκμηρίωση της σκοπιμότητας της επένδυσης ώστε να συμφωνεί με το «Μέτρο 7.6».

Μέτρο 7.6:«Διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την γεωργία, για να παρασχεθεί η δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων και η απόκτηση εναλλακτικών εισοδημάτων»

- ✓ Η συμβολή της επένδυσης στη δημιουργία ή την διατήρηση θέσεων απασχόλησης στην περιοχή και στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας
- ✓ Η συμβολή στην προστασία και ανάδειξη του Περιβάλλοντος

(Η ύπαρξη «Περιβαλλοντικών Όρων λειτουργίας» της επένδυσης, όπως και η ύπαρξη προέγκρισης «χωροθέτησης» της επένδυσης, δηλ πού και με ποια μορφή επιτρέπεται να χτιστούν αγροτικά καταλύματα ώστε να τηρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις προστασίας του Περιβάλλοντος).

2. Ευρωπαϊκά προγράμματα επιδότησης δραστηριοτήτων αγροτικού τουρισμού:

Δραστηριότητες Αγροτικού Τουρισμού μπορούν να επιδοτηθούν, μόνο αν γίνονται στο πλαίσιο των παρακάτω Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Ε.Π.):

- ❖ *Ε.Π. «Αγροτική Ανάπτυξη και Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου»*

Στο πρόγραμμα μπορούν να ενταχθούν οι δραστηριότητες που γίνονται στο πλαίσιο του Μέτρου 7.6: «Διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την γεωργία, για να παρασχεθεί η δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων και η απόκτηση εναλλακτικών εισοδημάτων», ή στο πλαίσιο του Μέτρου 7.9: «Ενθάρρυνση τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων».

- ❖ *Ε.Π. Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER + (PLUS)*

Στο πρόγραμμα μπορούν να ενταχθούν οι δραστηριότητες που γίνονται στο πλαίσιο του Μέτρου 1.2 «Ενισχύσεις σε επενδύσεις – Στήριξη στην επιχειρηματικότητα».

❖ *Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Π.Ε.Π.)*

Στα προγράμματα αυτά μπορούν να ενταχθούν δραστηριότητες που γίνονται είτε στο πλαίσιο των «Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου» είτε στο Πρόγραμμα «Πολυαπασχόλησης στη γεωργική εκμετάλλευση».

Η χρηματοδότηση των παραπάνω Προγραμμάτων προέρχεται από το Γ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000 – 2006 και γίνεται:

- από τον «Άξονα 7 -Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου», οπότε υπεύθυνος φορέας και τελικός δικαιούχος είναι το Υπουργείο Γεωργίας.
- Ο υποψήφιος επενδυτής, αφού διαπιστώσει ότι η προτεινόμενη επένδυση μπορεί να ενταχθεί σε κάποιο από τα «Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου» και να επιδοτηθεί, πρέπει να έχει εξασφαλίσει τον τίτλο ιδιοκτησίας του οικοπέδου ή του ακινήτου και να έχει πάρει όλες τις νόμιμες άδειες για την ίδρυση, επέκταση ή εκσυγχρονισμό του αγροτικού καταλύματος.
- Από κει και πέρα, πρέπει να περιμένει να γίνει η προκήρυξη του προγράμματος και να καταθέσει ένα φάκελο υποψηφιότητας με όλα τα αναγκαία δικαιολογητικά.

3. Καταβολή επιδότησης

- Η καταβολή της επιδότησης καταβάλλεται στον επενδυτή σε τρεις δόσεις, ως εξής:
- Η πρώτη δόση καταβάλλεται στον επενδυτή μετά την ολοκλήρωση του 30% του εγκεκριμένου έργου επένδυσης
- Η δεύτερη δόση καταβάλλεται μετά την ολοκλήρωση του 70% του έργου
- Το υπόλοιπο της επιδότησης καταβάλλεται μετά την ολοκλήρωση του έργου και δεν μπορεί να είναι μικρότερο του 20% της συνολικής επιδότησης.

4. Αγροτουριστικά καταλύματα – μορφές, τάξεις:

Τα αγροτουριστικά καταλύματα που μπορούν να ενταχθούν σε προγράμματα ανάπτυξης Αγροτικού Τουρισμού και να επιδοτηθούν, μπορεί να είναι:

- Παραδοσιακά ή διατηρητέα κτίρια (μετά από αρχιτεκτονική μελέτη για επισκευή ή αποκατάστασή τους)
- Ξενοδοχεία κλασσικού τύπου 5, 4 και 3 αστέρων ή ξενοδοχεία τύπου MOTEL 4 και 3 αστέρων (με ελάχιστο αριθμό δωματίων: 10), που πρέπει να περιλαμβάνουν κοινόχρηστους χώρους υποδοχής, εστίασης, παραμονής και αναψυχής πελατών, υπνοδωμάτια με ιδιαίτερα λουτρά και βοηθητικούς χώρους.
- Ξενοδοχεία τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων 5, 4 και 3 αστέρων (με ελάχιστο αριθμό δωματίων: 10), με κοινόχρηστους χώρους υποδοχής και παραμονής πελατών.
- Τουριστικές επιπλωμένες επαύλεις και τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες (με ελάχιστο αριθμό κλινών: 10), που πρέπει να είναι μονώροφες ή διώροφες, να έχουν αυτοτέλεια λειτουργίας, ανεξάρτητη εξωτερική προσπέλαση και ιδιωτικότητα.
- Ενοικιαζόμενα δωμάτια 4 «κλειδιών»
  (με ελάχιστο αριθμό δωματίων: 6 και μέγιστο αριθμό δωματίων: 10)
- Ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα 4 «κλειδιών»
  (με ελάχιστο αριθμό δωματίων: 6 και μέγιστο αριθμό δωματίων: 20)

5. Αγροτουριστικά καταλύματα – περιορισμοί:

Για να χρηματοδοτηθεί ένα αγροτουριστικό κατάλυμα (στα πλαίσια της ελεγχόμενης και αναβαθμισμένης τουριστικής ανάπτυξης) ακολουθούνται κάποιες κοινές υπουργικές αποφάσεις, οι οποίες βάζουν κάποιους ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥΣ στη «χωροθέτηση» και στις «τάξεις» τουριστικών καταλυμάτων.

(για παράδειγμα σε «παραδοσιακούς οικισμούς» χρηματοδοτούνται όλοι οι τύποι καταλυμάτων εκτός από: τα ξενοδοχεία τύπου motel, τα ενοικιαζόμενα διαμερίσματα 4 «κλειδιών», τα ενοικιαζόμενα δωμάτια 4 «κλειδιών» και τα ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα 4 «κλειδιών»).

6. Κριτήρια αξιολόγησης - βαθμολόγηση της επένδυσης:

Η έγκριση για χρηματοδότηση γίνεται σύμφωνα με κάποια καθορισμένα κριτήρια με βάση τα οποία «βαθμολογείται» η πρόταση του επενδυτή. (Παραδείγματα κριτηρίων: η ηλικία – οι νεότεροι ευνοούνται-, αξιοποίηση νέας τεχνολογίας, συμβολή της επένδυσης στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας, συμβολή στην προστασία του Περιβάλλοντος κλπ). Πρόσθετη «πριμοδότηση» στην Συνολική Βαθμολογία δίνεται:

- Στους νέους αγρότες (Βαθμοί: 10)
- Σ’ όσους δεν έχουν επιχορηγηθεί ξανά (Βαθμοί: 5)
- Στις γυναίκες (Βαθμοί: 5)

Αφού υπολογισθεί η Συνολική Βαθμολογία των κριτηρίων, η κατάταξη των προτάσεων γίνεται κατά φθίνουσα σειρά της Τελικής Βαθμολογίας τους.

Τελική Βαθμολογία= Συνολική Βαθμολογία Κριτηρίων + Πριμοδότηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

3.1. ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Με πρωτεύουσα το Ηράκλειο και ψηλότερα βουνά τον Ψηλορείτη και τη Δίκτη, ο νομός Ηρακλείου βρίσκεται στο κέντρο της Κρήτης και προσφέρει, κυριολεκτικά, τα πάντα σε όποιον αγαπά το ταξίδι. Στα χωριά, οι γιορτές, τα έθιμα και ο αγροτικός τρόπος ζωής δίνουν μοναδικές εμπειρίες ενώ οι θάλασσες χαρίζουν τη δροσιά τους κάθε καλοκαίρι σε χιλιάδες τουρίστες.

Όσο πλούσια και γοητευτική είναι η φύση της Κρήτης άλλο τόσο ενδιαφέρουσα και ζωντανή είναι η αγροτική της ζωή. Θα αισθανθεί την αρχαία, γνήσια παράδοση να συμβιώνει με τις σύγχρονες εικόνες του αγροτικού βίου και τοπίου το οποίο χαρακτηρίζεται κυρίως από την κυριαρχία της ελιάς και του αμπελιού. Παντού ο επισκέπτης θα συναντήσει τα ιερά δέντρα της Αθηνάς και του Διονύσου που καλύπτουν τις πεδιάδες, τους λόφους, τις κοιλάδες και τις πλαγιές των βουνών προσθέτοντας στακτοπράσινες αποχρώσεις και πινελιές στον γοητευτικό πίνακα του αγροτικού τοπίου.

Στο τοπίο αυτό εντάσσεται και το σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα που είναι οι μικροί και μεγάλοι οικισμοί που αναπτύσσονται συνήθως στις πλαγιές και κορυφές των χαμηλών λόφων η στην περιφέρεια των βουνών.

Μεγάλος αριθμός από τα χωριά αυτά χωροθετούνται σε αρχαιότατες τοποθεσίες και φέρουν ίχνη πολλών ιστορικών φάσεων, καθώς στην πολεοδομική οργάνωση και την αρχιτεκτονική δομή τους διακρίνουμε ενσωματωμένα στοιχεία από παλαιότερες εποχές. Στους ίδιους χώρους και περιοχές βρίσκονται διάσπαρτα σημαντικά αρχιτεκτονικά μνημεία όπως κρήνες, γεφύρια, μεμονωμένες οικίες, μητάτα, κ.λπ., που σε συνδυασμό με τους οικισμούς συγκροτούν ένα πολύτιμο ενιαίο ανθρωπογενές περιβάλλον.

3.2. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΧΩΡΟ

Τα τουριστικά προϊόντα στον αγροτικό χώρο είναι το σύνολο των αγαθών ή παρεχόμενων υπηρεσιών και εκδηλώσεων που παράγονται και διατίθενται στους επισκέπτες στη διάρκεια της διαμονής τους . Αυτά τα αγαθά αποτελούν τους πόλους έλξης των περιοχών υποδοχής και είναι προϊόντα που συνδέονται με τη διαμονή και την ψυχαγωγική δραστηριότητα των επισκεπτών όπως είναι αγροτικές γιορτές, συναντήσεις, παζάρια, πάρκα, αρχαιολογικοί χώροι, διατηρητέα κτίρια, πολιτιστικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ, τοπικά εστιατόρια ή μουσεία με στοιχεία της εξέλιξης της αγροτικής ζωής που επισκέπτονται οι τουρίστες, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν καλύτερα τη ζωή ενός τόπου. Ο ακόλουθος πίνακας δείχνει τα τουριστικά προϊόντα του αγροτικού χώρου που προσελκύουν τουρίστες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1:ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΧΩΡΟ

Θαλάσσια σπορ	Αγορές τοπικών προϊόντων, χειροτεχνίας και οικοτεχνίας	Περιηγήσεις
Συναυλίες-Θέατρα	Παρακολούθηση σπορ	Περίπατοι σε οικολογικά μονοπάτια
Αρχαιολογικά μουσεία και παλιές διατηρητέες εκκλησίες και κτίρια	Κυνήγι-ψάρεμα	Ορειβασία
Αξιοθέατα της περιοχής	Τοπικά εδέσματα	Εθνικοί δρυμοί
Παραδοσιακοί και λαϊκοί χοροί.	Φυσικά πάρκα	Κωπηλασία
Διακοπές με διαμονή και διατροφή σε γεωργική εκμετάλλευση	Επίσκεψη σε ιστορικά μέρη	Διαμονή σε καταλύματα , ξενώνες , δωμάτια ή κάμπινγκ

3.3. ΟΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

Σε κάθε περιφέρεια της Ελλάδας υπάρχουν παραδοσιακοί οικισμοί. Μέχρι σήμερα έχουν χαρακτηριστεί 843 οικισμοί ως παραδοσιακοί

«Παραδοσιακός» είναι ο οικισμός που προστατεύει βάσει ειδικών μέτρων, τα οποία λαμβάνονται για τη διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του, που εμπεριέχουν τεκμήρια της ιστορικής του ταυτότητας ή παράδοσης. Σύμφωνα λοιπόν με αυτό το πλαίσιο προστασίας, το ΥΠΕΧΩΔΕ καθορίζει «ειδικούς όρους δόμησης και χρήσης». Οι παραδοσιακοί οικισμοί έχουν ορισμένα ιδιαίτερα γνωρίσματα, πολεοδομικά, αισθητικά, ιστορικά, λαογραφικά ή αρχιτεκτονικά, τα οποία προστατεύονται δια νόμου.

Ένας οικισμός μπορεί να χαρακτηριστεί παραδοσιακός μόνο με Προεδρικό Διάταγμα. Αυτό εκδίδεται έπειτα από πρόταση του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ ή κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού η οποία βασίζεται σε αιτιολογική έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του υπουργείου. Μια τέτοια έκθεση είναι δυνατόν να αποσταλεί και από ένα δήμο και κατόπιν να εξεταστεί από το Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία εξετάζεται κάποιος οικισμός προκειμένου να χαρακτηριστεί παραδοσιακός αφορούν στην αρχιτεκτονική, στην ιστορία, στην αισθητική και στο περιβάλλον. Ένας οικισμός χαρακτηρίζεται παραδοσιακός εφόσον παρουσιάζει μια ενιαία εικόνα ή ένα ενιαίο αρχιτεκτονικό ύφος, δεν είναι δηλαδή αρκετό να υπάρχουν μόνο λίγα ιστορικά κτίρια ή ορισμένα αξιόλογα στοιχεία.

Με αρμοδιότητα του Υπουργείου Πολιτισμού ή του ΥΠΕΧΩΔΕ έχουν χαρακτηρισθεί ως παραδοσιακοί συνολικά δεκαεννέα (19) οικισμοί στο Νομό Ηρακλείου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΕΝΟΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΝΟΜΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Α/Α	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣ
1	Άγιος Ιωάννης	Δ. Τυμπακίου
2	Βαθύπετρο	Δ. Αρχανών
3	Βώροι	Δ. Τυμπακίου
4	Επάνω Αρχάνες	Δ. Αρχανών
5	Καινούργιο Χωριό	Δ. Επισκοπής
6	Καλοί Λιμένες	Δ. Μοιρών
7	Κερά	Δ. Χερσονήσου
8	Κουτουλουφάρι	Δ. Χερσονήσου
9	Κράσι	Δ. Μαλίων
10	Λύττος	Δ. Καστελλίου
11	Μάλια	Δ. Μαλίων
12	Μάταλα	Δ. Τυμπακίου
13	Πισκοπιανό	Δ. Χερσονήσου
14	Πρινιάς	Δ. Αγίας Βαρβάρας
15	Σίβας	Δ. Τυμπακίου
16	Σταλίδα	Δ. Μαλίων
17	Τσούτσουρος	Δ. Αρκαλοχωρίου
18	Τύλισσος	Δ. Τυλίσσου
19	Χερσονήσου	Δ. Χερσονήσου

Εκτός από τους παραπάνω χαρακτηρισμένους παραδοσιακούς οικισμούς, πολλά χωριά της ενδοχώρας έχουν διατηρήσει αναλλοίωτη τη φυσιογνωμία τους. Σε πολλά άλλα παρά το γεγονός ότι διατηρούνται σημαντικά αρχιτεκτονικά και πολεοδομικά χαρακτηριστικά, η εγκατάλειψη έχει σαν αποτέλεσμα την φθορά και σε αρκετές περιπτώσεις την καταστροφή τους.

Πολλά επίσης μεμονωμένα κτίσματα που διακρίνονται για την ιστορική ή αρχιτεκτονική τους αξία έχουν χαρακτηρισθεί διατηρητέα. Συνολικά στο Νομό Ηρακλείου, υπάρχουν εκατόν ενενήντα τρία (193) διατηρητέα κτίσματα, εκ των οποίων τα ογδόντα δύο (82) βρίσκονται στο Δήμο Ηρακλείου και κυρίως στο τμήμα της Παλιάς Πόλης.

3.4. ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

Οι φυσιολατρικές κι πολιτιστικές διαδρομές είναι σύνολα επισκέψιμων και συνδεόμενων μεταξύ τους φυσικών τοπίων και πολιτιστικών χώρων σε μια γεωγραφική περιοχή.

Τα φυσικά τοπία μπορεί να είναι δάση, βιότοποι, ενδιαφέροντες γεωλογικοί σχηματισμοί, φαράγγια, σπήλαια, πηγές, σημεία με όμορφη θέα, τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους κλπ. Ο ι πολιτιστικοί χώροι μπορεί να είναι μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, κάστρα, πύργοι. Παραδοσιακοί οικισμοί και κτίσματα ιστορικοί τόποι, παλαιά μοναστήρια και εκκλησίες.

Στα φυσικά τοπία προκειμένου να γίνουν επισκέψιμα γίνονται συνήθως οδοί προσπελάσεως, διαμορφώσεις, αναπλάσεις. Καθιστικά παρατηρητήρια κ.λπ. ενώ στους πολιτιστικούς χώρους γίνονται έργα στερέωσης, αποκατάστασης, αναστήλωσης, αναπαλαίωσης, διαμόρφωσης χώρων, εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης επισκεπτών, διευθετήσεις και τοποθέτηση εξοπλισμού για λειτουργική αξιοποίηση κτιρίων κ.λπ.

Σε όλα τα τοπία και τους χώρους γίνονται εργασίες καθαρισμού και τοποθετούνται μεγάλες πληροφορικές πινακίδες που με κείμενα, φωτογραφίες, σχέδια, κατατοπιστικούς χάρτες κ.α. παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες στον επισκέπτη. Τα σημεία – σταθμοί της διαδρομής συνδέονται μεταξύ τους είτε με αμαξιτή οδό, είτε με μονοπάτια, είτε και με τα δύο. Οι οδοί και τα μονοπάτια έχουν και την κατάλληλη σήμανση.

Εκδίδονται επίσης χάρτες καθώς και έντυπα – οδηγοί για την κάθε διαδρομή ή και για κάθε «στοιχείο» της διαδρομής ανάλογα με την σημασία του. Έτσι ένας επισκέπτης έχει όλα τα εφόδια ώστε να διασχίσει τη διαδρομή πεζή ή εν μέρει με αυτοκίνητο και όλες τις βασικές πληροφορίες που αφορούν την διαδρομή και τα στοιχεία της.

Οι διαδρομές μπορεί να γίνονται με συνοδό συνήθως σε ομάδες των 15 μελών ή ατομικά. Μπορεί να είναι κατά κύριο λόγο φυσιολατρικές ή αρχαιολογικές ή ειδικές, π.χ. θρησκευτικών μνημείων η ενετικών μνημείων κ.λπ. στις περισσότερες περιπτώσεις οι διαδρομές είναι μικτές και πολυδιάστατες, άλλωστε η φύση και η πολιτιστική κληρονομιά είναι άρρηκτα συνδεδεμένες και η ελληνική γη είναι

συνήθως «σπαρμένη» με αρχαιότητες και μνημεία όλων των ειδών και όλων των εποχών.

Με το σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη διαχείριση των έργων αυτών συνδέεται μια σειρά θεμάτων όπως: αρχιτεκτονικά, επιστημονικά, τεχνικά, θεσμικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, αναπτυξιακά κλπ. Μια σειρά θεμάτων σημαντικών για τα οποία όμως δεν υπάρχει ανάλογη εμπειρία και οι απόψεις δεν είναι ξεκάθαρες, είναι: το παραδοσιακό και το μοντέρνο στην αρχιτεκτονική, η αισθητική του τοπίου, η αισθητική του χωριού, η οικολογική ισορροπία, η σχέση φύσης και πολιτισμού, σχέση τουρισμού και πολιτισμού.

Όλα τα παραπάνω πρέπει να ληφθούν υπόψη και να μελετηθούν επαρκώς από τους φορείς τουρισμού, δημόσιους και ιδιωτικούς, σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή προκειμένου να σχεδιαστούν ορθολογικά οι φυσιολατρικές και πολιτιστικές διαδρομές.

Οι ειδικοί στον τουρισμό θα πρέπει να σχεδιάζουν τις διαδρομές με στόχο αφενός την ανάδειξη, την παρουσίαση και την ερμηνεία αυτών, με τον καλύτερο τρόπο και αφετέρου τον προσανατολισμό και την προσαρμογή τους κατά το δυνατόν, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επισκεπτών - τουριστών προκειμένου να επιτευχθεί ο υψηλότερος δείκτης ικανοποίησης τους. Έτσι οι διαδρομές θα πρέπει να είναι θεματικές, θα πρέπει να έχουν πρόγραμμα και οργάνωση, διάρκεια, περιεχόμενο αρχή και τέλος. Οι όποιοι σταθμοί θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ακόμη και τις φυσικές ανάγκες των επισκεπτών, (ξεκούραση, γεύμα, τουαλέτα κ.α.)

Η προέλευση, η ηλικία, το μορφωτικό – πολιτιστικό επίπεδο, ο διαθέσιμος ελεύθερος χρόνος, η σωματική υγεία, η αντοχή σε δυσμενής συνθήκες, η ψυχογραφία και οι προσδοκίες των επισκεπτών είναι εκ των ων ουκ άνευ, παραμέτρων που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά το σχεδιασμό προκειμένου να εξασφαλιστεί ο μέγιστος βαθμός ικανοποίησης τους.

Παρακάτω αναφέρονται κάποιες ενδεικτικές διαδρομές:

Ε4 1: ΑΚΟΛΥΤΑ – ΚΑΜΑΡΕΣ - ΖΑΡΟΣ

Αναλυτική περιγραφή

ΔΙΑΔΡΟΜΗ: ΑΚΟΛΥΤΑ - ΚΑΜΑΡΕΣ – ΖΑΡΟΣ

• ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΗΚΟΣ: Από Ακόλυτα για Καμάρες 9 km

Από Καμάρες για Ζαρό 12,5 km.

• ΩΡΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Από Ακόλυτα για Καμάρες 3 ώρες.

Από Καμάρες για Ζαρό 3 ώρες και 30’.

• ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: Για Ακόλυτα - Καμάρες από άνοιξη - φθινόπωρο & Καμάρες για Ζαρό όλο το χρόνο.

• ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Σχετικά εύκολη διαδρομή. (Το ανέβασμα από Καμάρες -Σπήλαιο Καμαρών – Ακόλυτα παρουσιάζει σχετικά μεγάλη δυσκολία)

• ΕΙΔΟΣ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: Ε4 (κόκκινα σημάδια)

Στο χάρτη παρακάτω η διαδρομή παρουσιάζεται με το ανοιχτό πράσινο χρώμα

Ε4 2:ΝΙΔΑ – ΡΟΥΒΑΣ - ΖΑΡΟΣ

Αναλυτική περιγραφή

ΔΙΑΔΡΟΜΗ: ΝΙΔΑ - ΡΟΥΒΑΣ - ΖΑΡΟΣ

• ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΗΚΟΣ: 19,5 km.

• ΩΡΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Νίδα - Ρούβας: 5 ώρες. Ρούβας - Ζαρός: 2 ώρες & 30’.

• ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: Από Μάρτιο έως Οκτώβριο.

• ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Σχετικά εύκολη διαδρομή.

• ΕΙΔΟΣ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: Ε4 (Στο φαράγγι χαραγμένο μονοπάτι & σήματα).

Στο χάρτη η διαδρομή είναι χαραγμένη με πορτοκαλί χρώμα

Ε4 3:ΖΑΡΟΣ – ΡΟΥΒΑΣ - ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ Ε.Ο.Σ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ – ΑΝΩ ΑΣΙΤΕΣ

Αναλυτική περιγραφή

• ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΗΚΟΣ: 21,5 km.

• ΩΡΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Ζαρός - Αγ. Ιωάννης: 2.30’ / Αγ. Ιωάννης - Καταφύγιο: 5.30’ / Καταφύγιο - Ασίτες: 1.30’.

• ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: Από Απρίλιο έως Σεπτέμβριο.

• ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Από Αη Γιάννη μέχρι Γυριστή κουραστική διαδρομή τους ζεστούς μήνες.

• ΕΙΔΟΣ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: Ε4 (κόκκινα και κίτρινα σημάδια).

Στο χάρτη η διαδρομή παρουσιάζεται με γαλάζιο χρώμα

Ε4 4-6:ΑΝΩ ΑΣΙΤΕΣ – ΑΡΧΑΝΕΣ – ΚΑΣΤΕΛΙ – ΚΑΣΤΑΜΟΝΙΤΣΑ

Αναλυτική περιγραφή

ΔΙΑΔΡΟΜΗ: ΑΝΩ ΑΣΙΤΕΣ - ΑΡΧΑΝΕΣ

• ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΗΚΟΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ 25 ΚΜ

• ΩΡΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: 7 ώρες

• ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ : Όλο το χρόνο

• ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Εύκολη

• ΕΙΔΟΣ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ:Ε4

Στο χάρτη η διαδρομή παρουσιάζεται με κόκκινο χρώμα

ΔΙΑΔΡΟΜΗ: ΑΡΧΑΝΕΣ - ΜΟΝΗ ΑΓΚΑΡΑΘΟΥ

• ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΗΚΟΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ 18 ΚΜ

• ΩΡΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: 6 ώρες

• ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Όλο το χρόνο

• ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Καμιά

• ΕΙΔΟΣ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: Ε4

ΔΙΑΔΡΟΜΗ: ΜΟΝΗ ΑΓΚΑΡΑΘΟΥ - ΚΑΣΤΑΜΟΝΙΤΣΑ

• ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΗΚΟΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ 17 ΚΜ

• ΩΡΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: 5 ώρες

• ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: Όλο το χρόνο

• ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Καμιά

• ΕΙΔΟΣ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: Ε4

Στο χάρτη είναι η διαδρομή με το σκούρο πράσινο χρώμα.

Μονοπάτι Ε4

Τα μονοπάτια στην ενδοχώρα και στον ορεινό χώρο του νομού Ηρακλείου προέρχονται από εκείνες τις ιστορικές περιόδους που οι μεταφορές γινόταν με τα ζώα.

Στις περιοχές με ιδιαίτερη οικονομική ανάπτυξη, τα μονοπάτια αυτά, μαζί με τεχνικά έργα των γεφυριών και των λιθόστρωτων, συγκρότησαν δίκτυα σημαντικών για την εποχή τους δημοσίων έργων. Τα ορειβατικά μονοπάτια κατευθύνονται σε ορεινές περιοχές και κορυφές και συνήθως ταυτίζονται με τους δρόμους που ακολουθούσαν και ακολουθούν οι βοσκοί.

Σήμερα σε πολλές περιοχές του νομού τα φυσιολατρικά και ορειβατικά μονοπάτια, με την ανάλογη σήμανσή τους αποτελούν ένα σημαντικό δίκτυο διαδρομών για την υποστήριξη της υπαίθριας αναψυχής.

Το σημαντικότερο δίκτυο πεζοπορικών μονοπατιών του Νομού Ηρακλείου είναι το Ε4 το οποίο διασχίζει από το Ψηλορείτη στα δυτικά έως και την Δίκτη στα ανατολικά ολόκληρο το νομό και στην διαδρομή του συναντάει τα σημαντικότερα ορεινά μονοπάτια και οικότοπους του Νομού.

3.5. ΣΠΗΛΑΙΑ

Η κεντρική περιοχή του νομού Ηρακλείου με εξαίρεση τον Γιούχτα σε σύγκριση με τις άλλες ορεινές περιοχές της Κρήτης, δεν παρουσιάζει μεγάλες εντάσεις στο ανάγλυφό της για να έχουμε μεγάλη παρουσία καρστικών φαινομένων, τα οποία εμφανίζονται κύρια στις ορεινές περιοχές της Δίκτης και του Ψηλορείτη.

Τα εξερευνημένα σπήλαια του νομού αποτελούν ένα μικρό τμήμα του μεγάλου υπόγειου συστήματος των σπηλαίων της περιοχής που παραμένει ανεξερεύνητο.

- Καμαραϊκό σπήλαιο: Ένα από τα σημαντικότερα λατρευτικά σπήλαια της Κρήτης, βρίσκεται σε απόσταση 3-4 ωρών δύσκολης ανοδικής πορείας βόρεια από το χωριό Καμάρες, σε υψόμετρο 1530.
- Λαβύρινθος: Από τα σημαντικότερα σπήλαια του νομού Ηρακλείου είναι ο Λαβύρινθος και ο μικρός Λαβύρινθος. Πρόκειται για δύο τεχνητά σπήλαια, μνημεία σημαντικά για όλη την Κρήτη.
- Σπήλαιο Αγίας Παρασκευής (Σκοτεινό): Βορειοδυτικά του χωριού Σκοτεινό συναντάμε το σπήλαιο της Αγίας Παρασκευής. Μετά την είσοδο υπάρχει μια μεγάλη αίθουσα ο «Μέγας Ναός» όπου απαντώνται εντυπωσιακά συμπλέγματα σταλαγμιτών και σταλακτιτών.
- Σπήλαιο Ειλείθιας: Το σπήλαιο βρίσκεται στην περιοχή νότια της Αμνισού και ήταν αφιερωμένο στην κόρη του Δία και της Ήρας και μητέρα του Θεού Έρωτα, την Ειλείθυια.
- Σπήλαιο Σάρχου: Ο «Χώνος» βρίσκεται στη θέση «Σπήλιος», 600 μέτρα Ν.Δ. του χωριού Σάρχος στο Δήμο Κρουσώνα. Η είσοδός του που βρίσκεται σε υψόμετρο 276μ. έχει σχήμα ημικυκλικό και διαστάσεις 4.50μ. πλάτος, 3μ. ύψος και 5μ. μήκος.
- Σπήλαιο της Τραπέζας: Στη θέση Σπηλιαρίδια στο Μαλεβίζι βρίσκεται το σπήλαιο της Τραπέζας, το οποίο είχε μεγάλη αρχαιολογική αξία. Από την είσοδο του μπορεί κανείς να διακρίνει στον

ορίζοντα τις τρεις κοιλάδες που απλώνονται ανάμεσα στα ιερά βουνά του Γιούχτα και του Ψηλορείτη.

- Όρος Γιούχτας και τα ιερά του σπήλαια: Στο ανθρωπόμορφο ιερό βουνό του Γιούχτα που θεωρείται από τους αρχαίους συγγραφείς ως ο τάφος του Δία υπάρχουν τέσσερα ιερά σπήλαια, ένα σε κάθε σημείο του ορίζοντα. Αποτέλεσαν κατά τη μινωική εποχή χώροι θυσιών, τελετών και φύλαξης τροφίμων.

3.6. ΦΑΡΑΓΓΙΑ

Γενικά η Κρήτη χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη εκατοντάδων, εκπληκτικής ομορφιάς φαραγγιών, που σχίζουν τα βουνά της και καταλήγουν σε πανέμορφες κοιλάδες. Στην ενδοχώρα του Ηρακλείου ο συνδυασμός αυτού του πλούσιου γεωμορφολογικά τοπίου με τις ιδανικές κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στο νησί, συνέβαλλαν να δημιουργηθεί ένα εκπληκτικής ομορφιάς φυσικό περιβάλλον που βρίσκει την κορύφωση του στις πλαγιές των φαραγγιών της περιοχής.

Τα φαράγγια του Νομού Ηρακλείου, είναι μονοπάτια που σε οδηγούν στα πολλά πρόσωπα του νησιού. Γνωρίζοντας τα, ανακαλύπτεις τις πλούσιες συγκινήσεις που προσφέρει μια αιώνια φύση και ένας υπέροχος λαός.

Το καθένα από αυτά έχει τα δικά του χαρακτηριστικά και συνδέεται πάντα με ένα πλούτο από μύθους και θρύλους, ιστορικά γεγονότα και γεωμορφολογικά στοιχεία.

- Φαράγγι Αγίου Αντωνίου: Είναι περιοχή ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς και ξεκινά από το χωριό Άνω Ασίτες. Κατά μήκος του περνά το Ευρωπαϊκό Ορειβατικό Μονοπάτι Ε4. Υπάρχουν σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας, τα οποία προστατεύονται από την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία.
- Φαράγγι Αγίου Νικολάου Ζαρού: Πρόκειται για το πλέον εντυπωσιακό σε βλάστηση και σε γεωμορφολογικούς του σχηματισμούς φαράγγι της Κεντρικής Κρήτης.
- Φαράγγι Αστρακιανό: Είναι το μεγαλύτερο της περιοχής με συνολικό μήκος 12,5χλμ. περίπου. Ξεκινά βορειοδυτικά από τη

θέση Κολομόδι και διατρέχει την περιοχή Αστρακών (Δήμου Ν. Καζαντζάκη), τις πηγές Μηλιαρά και τα όρια της περιφέρειας Καρτερού.

- Φαράγγι Αστριτσίου: Οι γεμάτες πλατάνια όχθες του φαραγγιού έχουν συνολικό μήκος περί τα 8χλμ. Στη θέση Ρεματιές υπάρχουν εκκλησίες με ιστορική σημασία και ένα σπήλαιο, ο Νεραϊδόσπηλιος.
- Φαράγγι Καλού Χωριού: Μικρό Φαράγγι του οποίου η βλάστηση χαρακτηρίζεται από αείφυλλα σκληρόφυλλα είδη και φρύγανα. Κυριαρχούν οι ασπαλάθοι (Calicotome villosa), οι πρίνοι (Quercus coccifera), και οι ατσουμαλιές (Euphorbia dendroides).
- Φαράγγι Κνωσανό: Το φαράγγι αποτελεί φυσική συνέχεια του όρους Γιούχτα. Εκτείνεται νότια των Αρχανών διατρέχει τον οικισμό των Αρχανών στη θέση Κάτω Μύλος, την περιοχή Μυριστή, την υδατογέφυρα της Αγίας Ειρήνης στα Σπήλια, με συνολικό μήκος διαδρομής 6χλμ. περίπου.
- Φαράγγι Κουναβιανό: Το φαράγγι ξεκινά από τον οικισμό Μυρτιά (Δήμου Ν. Καζαντζάκη) και από τον οικισμό των Κουνάβων (Δήμου Ν. Καζαντζάκη) δημιουργώντας δύο σκέλη, που μαζί καταλήγουν στο Φαράγγι Αστρακιανό.

3.7. ΧΛΩΡΙΔΑ –ΠΑΝΙΔΑ

Η μεγάλη εναλλαγή του τοπίου και η ποικιλομορφία της Κρήτης είναι συνάρτηση του έντονου ανάγλυφου που διαθέτει. Το 22,54% είναι πεδινές εκτάσεις, το 28,55% είναι ημιορεινές και το 48,91% ορεινές.

- Χλωρίδα

Καμιά ίσως άλλη περιοχή της γης με την έκταση της Κρήτης, δεν περιέχει τόσα είδη φυτών. Σε μια έκταση 8.700 περίπου τμ. υπάρχουν 1624 αυτόχθονα αυτοφυή είδη από τα οποία τα 170 είναι ενδημικά της Κρήτης. Τα ενδημικά φυτά είναι ανομοιόμορφα κατανεμημένα και ως επί το πλείστο απαντώνται σε ψηλά βουνά, φαράγγια και απομονωμένες περιοχές. Ορισμένα από αυτά είναι πολύ σπάνια ή βρίσκονται σε κίνδυνο.

Η φύση του νομού Ηρακλείου ειδικά, χαρακτηρίζεται για τους άφθονους ελαιώνες και πορτοκαλεώνες (περιοχή Φόδελε), τη χαμηλή βλάστηση με επικράτηση φρύγανων και αρωματικών γενικά φυτών (Αστερούσια, Κόφινας, υπώρειες Ψηλορείτη και Λάσιθιώτικων βουνών, λόφοι ενδοχώρας), την ποικιλία ειδών και χρωμάτων από τα ενδημικά και άλλα λουλούδια της Κρήτης: κρινάκια, ορχιδέες, καμπανούλες.

Τα μοναδικά δασικά συστήματα είναι τα «Τραχείας Πεύκης» και Πρίνων στη νότια πλευρά του Ψηλορείτη, περιοχή Ζαρού έως Βορίζια και στα νότια Αστερούσια, περιοχή Κουδουμά. Επίσης δάση Αζίλακα ή Αριά (Cuercus Ilex) συναντάμε στις Ροδακινιές περιοχή Κρασίου και δάση φυλλοβόλου δρυ (Cuercus makrolepis), στην περιοχή Καστελίου. Τέλος μικρές οικοκοινωνίες του φοίνικα Phoenix theophrastis συναντάμε στον Αχεντριά Ν. Ηρακλείου, θέση Άγιος Νικήτας.

Άξια μνείας είναι επίσης τα 2 κηρυγμένα Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, τα οποία αφορούν είδη της κρητικής χλωρίδας και είναι:

1) Ο Δρυς Κορφών (Ετος κήρυξης: 1980): Βρίσκεται κοντά στο χωριό Κορφές της επαρχίας Μαλεβιζίου, του Ν. Ηρακλείου. Πρόκειται για αιωνόβιους δρυς με ιδιάζουσα βοτανική αξία που συνδέεται με ιστορικά γεγονότα της περιοχής.

2) Το Κρητικό Κεφαλάνθηρο, Καμάρες (Έτος κήρυξης: 1985): Βρίσκεται στη θέση «Μάνα νερού» σε υψόμετρο 1.400 μέτρων κοντά στα χωριά Καμάρες και Βορίζα του Ν. Ηρακλείου. Η προστατευόμενη περιοχή είναι ο βιότοπος του σπάνιου και απειλούμενου είδους ορχιδέας, που ονομάζεται Κρητικό Κεφαλάνθηρο. Είναι ένα από τα πέντε είδη αυτού του γένους που φύονται στην Ελλάδα και είναι ενδημικό στο βουνό Ίδη της Κρήτης.

Πανίδα

Ανάλογη σε ποικιλία και ενδιαφέρον είναι και η πανίδα του νησιού. Η πλειοψηφία τους βρίσκεται στους ορεινούς όγκους, σε φαράγγια και σε σπηλιές (μοναδικά οικοσυστήματα για καταφύγιο, τροφοληψία και ξεκούραση). Οι βασικότερες κατηγορίες που υπάρχουν είναι θηλαστικά, τρωκτικά, αμφίβια, ερπετά, ασπόνδυλα και σπονδυλόζωα, ενώ τα πιο γνωστά ζώα της είναι νυφίτσες, ζουρίδες, σκαντζόχοιροι, ασβοί κ.α. Ενδημικά και πολύ ιδιαίτερα είναι επίσης ο κρητικός αίγαγρος (κρι-κρι), σήμα-κατατεθέν της κρητικής πανίδας και υπό εξαφάνιση είδος που απαντάται κυρίως στον εθνικό δρυμό Σαμαριάς και στα νησάκια Θοδωρού και, στο Ν. Ηρακλείου, στο νησί Ντία. Μεγάλο ενδιαφέρον, ιδιαίτερα για τον τουρισμό (πτηνοπαρατήρηση) έχουν οι

πληθυσμοί από πουλιά όπως τα θαλασσοπούλια και τα αρπακτικά, τα οποία βρίσκονται κυρίως στο οικολογικό πάρκο του Γιούχτα, όπου υπάρχει μια από τις μεγαλύτερες αποικίες αρπακτικών του ευρωπαϊκού χώρου και το όρος Κόφινας κ.α.

Ζώνες με ειδικό καθεστώς προστασίας

Τα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους του Νομού Ηρακλείου είναι:

1) Δυτικά Αστερούσια (από Αγιοφάραγγο έως Κόκκινο Πύργο): Η περιοχή αποτελείται από δύο κυρίως τμήματα. Το πρώτο είναι βραχώδες με κρημνούς και φαράγγια. Το δεύτερο περικλείει μια αμμώδη παραλία (όπου ωοτοκεί η θαλάσσια χελώνα Caretta Caretta), καθώς και την εκβολή του ποταμού Γεροπόταμου. Η περιοχή φθάνει ως τον Κόκκινο Πύργο, περιλαμβάνοντας τα δύο τρίτα της ακτογραμμής του κόλπου της Μεσσαράς. Τα φαράγγια παρουσιάζουν συνεχείς εναλλαγές τοπίου, ιδιαίτερα το Αγιοφάραγγο. Υπάρχει μεγάλη ποικιλότητα μικρών φυτοκοινωνιών. Ανάμεσά τους αναπτύσσονται συστάδες με Nerium oleander, μια μικρή συστάδα Phoenix theophrastii στην περιοχή του Μάρτσαλου, ένα μικτό δάσος με Juniperus phoenicea, μακκία Oleo-Ceratonion (matorral) και φρύγανα.

2) Όρος Αστερούσια (Κόφινας): Η περιοχή περιλαμβάνει την ανατολική έκταση του ορεινού όγκου των Αστερουσίων στη νότια Κρήτη. Η θαλάσσια έκταση καλύπτει λιγότερο από το 1% της περιοχής. Η σημασία της περιοχής συνίσταται στα ενδημικά και προστατευόμενα φυτικά είδη, στις θέσεις φωλιάσματος που παρέχει το βουνό Κόφινας στα μεγάλα αρπακτικά πουλιά, στην παρουσία της Μεσογειακής φώκιας στις θαλάσσιες σπηλιές, στα ενδιαφέροντα ενδημικά σαλιγκάρια, εννιά από τα οποία είναι ενδημικά της Κρήτης, ενώ το Albinaria terebra είναι ενδημικό στα Αστερούσια. Μεγάλη είναι η αρχαιολογική της αξία (η όλη περιοχή περιλαμβάνει πολύ ενδιαφέρουσες σπηλιές με προϊστορικά υπολείμματα, αρχαιολογικά ευρήματα και τέμπλα, Βυζαντινά μοναστήρια κ.λπ.) αλλά και η αισθητική της αξία που οφείλεται στη μορφολογία της.

3) Όρος Δίκτη: Ομαλός Βιάννου (Σύμη-Ομαλός): Η περιοχή είναι ορεινή, εντοπίζεται στη νότια κεντρική Κρήτη και καλύπτει μέρος του ορεινού όγκου της νότιας Δίκτης στον Νομό Ηρακλείου. Ορίζεται από το οροπέδιο του Ομαλού και το ρέμα Έργανας σε υψόμετρο 700 έως 800 μέτρα, περιλαμβάνοντας τις νοτιοανατολικές κορυφές και πλαγιές (Τουρλού, Κυνηγού, Γρασπιάσματα κ.λπ.) των βουνών της Δίκτης, την έκταση της Άνω Βιάννου στα νότια και τη Σύμη στα νοτιοανατολικά. Η περιοχή έχει μεγάλη οικολογική και αισθητική αξία εξαιτίας της ύπαρξης ενός φάσματος τύπων οικοτόπων, με βλάστηση σε καλή κατάσταση κατά το

πλείστον. Η χλωρίδα και η πανίδα αυτών των βιότοπων περιέχει τυπικά ενδημικά και επιπλέον τοπικά ενδημικά είδη της Κρήτης.

4) Το τμήμα του Κρασίου του όρους Δίκτη: Η περιοχή βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της κεντρικής Κρήτης. Χαρακτηρίζεται από μια οροσειρά που αποτελείται από τη Δίκτη (2.148 m), το Σελέκανο, το Καθαρό και τη Σελένα, που περικλείουν το μεγαλύτερο οροπέδιο της Κρήτης, το Λασίθι (800 m). Οι δολίνες παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον. Η οικολογική της σημασία και αξία οφείλονται στη μεγάλη ποικιλία οικοτόπων, οι περισσότεροι καλά διατηρημένοι, στη χλωρίδα της, που είναι ιδιαίτερα πλούσια σε κοινά αλλά και σε σπάνια και τρωτά ενδημικά είδη.

3.8. ΠΟΤΑΜΙΑ - ΛΙΜΝΕΣ - ΒΙΟΤΟΠΟΙ

Η μορφολογική ποικιλία του τοπίου του νομού Ηρακλείου, αποτυπώνεται και στις παραλίες του, που ξετυλίγονται κατά μήκος των βόρειων και νότιων ακτογραμμών αποκαλύπτοντας άλλοτε όρμους και απόκρημνες βραχώδεις ακτές, άλλοτε οργανωμένες τουριστικά αμμουδιές, άλλοτε πάλι ερημικούς και κρυμμένους μέσα στις χαρακιές των βουνών κολπίσκους. Παραλίες τόσο διαφορετικές μεταξύ τους αλλά με κοινό στοιχείο τα καθαρά νερά και τον πύρινο ήλιο.

Μεγάλου οικολογικού ενδιαφέροντος επίσης είναι τα οικοσυστήματα που αναπτύσσονται κατά μήκος των κυριότερων ποταμών και των κοιλάδων τους που διασχίζουν το νομό Ηρακλείου.

Οι κατάφυτες όχθες τους και η παρουσία μεγάλων πληθυσμών ενδημικών και κοινών ειδών ορνιθοπανίδας αναδεικνύουν τα ποτάμια του νομού σε τόπους εξαιρετικού οικολογικού ενδιαφέροντος.

Τα τελευταία χρόνια με την δημιουργία τεχνητών λιμνών και φραγμάτων σε πολλές περιοχές του νομού παρατηρούμε την σταδιακή μετατροπή τους σε χώρους ιδιαίτερα σημαντικών υδροβιοτόπων.

Σήμερα σε πολλούς από αυτούς τους χώρους έχουν γίνει έργα διαμόρφωσης για υπαίθρια αναψυχή και περιβαλλοντικές παρατηρήσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΠΟΤΑΜΙΑ -ΥΔΡΟΒΙΟΤΟΠΟΙ	ΠΕΡΙΟΧΗ
Αλμυρός	Δήμος Γαζίου
Αποσελέμης	Δήμος Γουβών

Πανδωμάρης	Δήμος Γαζίου
Κουτσουλίδης	Δήμος Ζαρού
Αναποδάρης	Ανατολική Μεσσαρά

3.9. ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΑ

Στην ευλογημένη γη του νομού Ηρακλείου αναπτύχθηκε ο πρώτος Ευρωπαϊκός Πολιτισμός, ο Μινωικός και από τότε η ιστορία του τόπου είναι συνδεδεμένη άμεσα με όλα τα μεγάλα ιστορικά γεγονότα που χαρακτήρισαν την Ευρωπαϊκή Ήπειρο. Σ' όλα αυτά τα χρόνια από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα οι λαοί που πέρασαν από την περιοχή άφησαν τα σημάδια του πολιτισμού τους που συνθέτουν ένα εκπληκτικό σύνολο ανθρώπινης παρουσίας και δημιουργίας.

Ο Νομός Ηρακλείου έχει το προνόμιο να συγκεντρώνει μοναδικής σπουδαιότητας αρχαιολογικούς χώρους που προσελκύουν κάθε έτος σημαντικό αριθμό επισκεπτών. Στην κατηγορία των αρχαιολογικών χώρων εντάσσονται κυρίως Μινωικές, Αρχαιοελληνικές, Ρωμαϊκές αλλά επίσης Βυζαντινές και Βενετσιάνικες αρχαιότητες που συναντά κανείς σε όλη την έκταση του Νομού.

Οι περισσότερες θέσεις με αρχαιολογικά ευρήματα δεν είναι διαμορφωμένοι επισκέψιμοι χώροι. Μόνο οι περιοχές στις οποίες έχουν γίνει συστηματικές ανασκαφές και έργα ανάδειξης και φύλαξης των αρχαιοτήτων λειτουργούν σήμερα σαν επισκέψιμοι χώροι. Αυτοί είναι:

- Ανάκτορο Κνωσού (Κνωσός)
- Ανάκτορο Μαλίων (Μάλια)
- Ανάκτορο Φαιστού (Φαιστός)
- Αρχαία πόλη Γόρτυνα (Άγιοι Δέκα)
- Αρχαία πόλη Λεβήνα (Μιαμού)
- Αρχαία πόλη Ριζηνία (Πρινιάς)
- Αρχαία Τύλισος (Τύλισος)
- Αρχαιολογικός χώρος Αρχανών (Άνω Αρχάνες)
- Βασιλική έπαυλη Αγίας Τριάδας (Τυμπάκι)
- Μινωική έπαυλη Βαθυπέτρου (Άνω Αρχάνες)
- Μινωική έπαυλη Νίρου Χάνι (Βαθειανός Κάμπος)
- Φρούριο Κούλε (Ηράκλειο)

3.10. ΜΟΥΣΕΙΑ

Σε όλο το Νομό έχουν δημιουργηθεί και λειτουργούν ενδιαφέροντα και αξιόλογα μουσεία, που καλύπτουν διαφορετικές θεματικές ενότητες και ιστορικές περιόδους. Τα τελευταία χρόνια έχουν αρχίσει να δημιουργούνται νέα μουσεία κατά κύριο λόγο σε ημιαστικές και αγροτικές περιοχές σε μια προσπάθεια διάσωσης και διατήρησης των παραδόσεων και των τοπικών συνηθειών. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται κατά βάση τα αγροτικά, εθνογραφικά και λαογραφικά μουσεία, που δίνουν τη δυνατότητα στον επισκέπτη να γνωρίσει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, αλλά και δραστηριότητες της περιοχής επίσκεψής του και να κατανοήσει τον τοπικό τρόπο ζωής, αλλά και τις τοπικές οικονομικές δραστηριότητες και συνήθειες. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία των λαογραφικών και εθνογραφικών μουσείων λειτουργούν σε αγροτικές περιοχές και σε χωριά, με αποτέλεσμα να εξασφαλίζεται ουσιαστική αρμονία και συνέχεια μεταξύ εκθεμάτων και δομημένου περιβάλλοντος.

Τα μουσεία αυτά σε συνδυασμό με παραδοσιακούς οικισμούς, συνθέτουν κρίσιμη μάζα για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού στην ενδοχώρα και την προσέλκυση επισκεπτών.

- Αγροτικό και λαογραφικό μουσείο Πισκοπιανού (Πισκοπιανό)

Στεγάζεται στο πρόσφατα ανακαινισμένο ελαιοτριβείο του χωριού και φιλοξενεί συλλογές με αναπαραστάσεις από επαγγέλματα του σιδηρουργού, του κατασκευαστή βαρελιών, του ξυλουργού και του σιδερά.

- Αργυράκειο πολεμικό και εθνολογικό μουσείο (Επισκοπή Πεδιάδος)

Το μουσείο βρίσκεται στην Επισκοπή και διαθέτει 25 συνολικά προθήκες και εξωτερικό χώρο όπου εκτίθενται αντικείμενα πολεμικά, όπως ασύρματοι, χειροβομβίδες, αλεξίπτωτα, φωτογραφίες, χάρτες, έγγραφα, κανόνι κ.λπ.

- Αρχαιολογική συλλογή Γόρτυνας (Γόρτυνα)

Πρόκειται για ένα μικρό μουσείο που βρίσκεται στον αρχαιολογικό χώρο της Γόρτυνας, μιας από τους σπουδαιότερες πόλεις της αρχαιότητας.

- Αρχαιολογικό μουσείο Αρχανών (Αρχάνες)

Στο Μουσείο των Αρχανών εκθέτονται κυρίως λίθινα και πήλινα αντικείμενα καθώς και ακριβή αντίγραφα ορισμένων από τα σημαντικότερα αρχαιολογικά ευρήματα της περιοχής Αρχανών-Γιούχτα.

- Αρχαιολογικό μουσείο Ηρακλείου (Ηράκλειο)
- Δημοτική πινακοθήκη Ηρακλείου (Βασιλική Αγίου Μάρκου, Πλατεία Λιονταριών)

Το περίφημο ενετικό κτίριο της Βασιλικής του Αγίου Μάρκου λειτουργεί ως η δημοτική πινακοθήκη της πόλης του Ηρακλείου, όπου φιλοξενούνται μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις συλλογών και έργων τέχνης.

- Εκθεσιακός λαογραφικός χώρος οινοποιείου Μηλιαράκη (Πεζά Πεδιάδος)

Πρόκειται για τον εκθεσιακό χώρο του οινοποιείου της εταιρίας ΜΙΝΩΣ Α.Ε., στον οποίο εκτίθενται μηχανήματα παρασκευής και εμφιάλωσης κρασιού, ενώ υπάρχει αίθουσα γευσιγνωσίας

- Εκκλησιαστικό και λαογραφικό μουσείο Καλυβιανής (Μοίρες)

Σε απόσταση 60 περίπου χλμ. από το Ηράκλειο, κοντά στην πόλη των Μοιρών βρίσκεται το μοναστήρι της Καλυβιανής που περιλαμβάνει, εκτός των άλλων, εργαστήρια κρητικής λαϊκής τέχνης.

- Ιστορικό και λαογραφικό μουσείο Βιάννου (Άνω Βιάννος)

Το μουσείο διαθέτει μια λαογραφική συλλογή, με πλήθος αντικείμενα από τη γεωργική και καθημερινή ζωή των κατοίκων της Κρήτης, καθώς και μια ιστορική συλλογή με έγγραφα, νομίσματα, φωτογραφίες και άλλα ντοκουμέντα.

- Ιστορικό μουσείο Κρήτης (Σοφοκλή Βενιζέλου27/ Λυσίμαχου)
- Μουσείο αγίας Αικατερίνης Σιναϊτών

Βρίσκεται στα βορειοανατολικά του Μητροπολιτικού ναού του Αγίου Μηνά

- Μουσείο αγροτικής ιστορίας και λαϊκής τέχνης «Αρόλιθου» (Αρόλιθος)

Στην πραγματικότητα ολόκληρο το συγκρότημα του Αρόλιθου αποτελεί ένα υπαίθριο μουσείο, εφόσον έχει κατασκευαστεί κατά τα πρότυπα ενός μικρού κρητικού χωριού με σπίτια.

- Μουσείο Δομίνικου Θεοτοκόπουλου (Φόδελε)

Το μουσείο λειτουργεί σε λιθόκτιστο και πρόσφατα ανακαινισμένο κτίριο σε ένα κατάφυτο σημείο λίγο έξω από το χωριό Φόδελε, όπου πιστεύεται ότι γεννήθηκε και έζησε ο μεγάλος καλλιτέχνης λίγο πριν φύγει για Ηράκλειο.

- Μουσείο εικαστικών τεχνών Ηρακλείου (Νυμφών 3, Ηράκλειο).
- Μουσείο Ένωσης Πεζών (Καλλονή Πεδιάδος)

Πρόκειται για μια συλλογή εκθεμάτων από εργαλεία και εξοπλισμό για την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων όπως το λάδι, (ελαιοτριβείο, μυλόπετρες, χειροκίνητη πρέσα ελαιόπαστας, μποξάς).

- Μουσείο Κρητικής εθνολογίας (Δήμος Τυμπακίου, Βώροι)
- Μουσείο Κρητικής ιστορίας και παράδοσης (Αρχάνες)

Βρίσκεται 6χλμ. περίπου από τον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού και 3 χλμ. από τις Αρχάνες. Διαθέτει πέντε αίθουσες, στις οποίες εκτίθενται όλα όσα είχε ένα κρητικό σπίτι του 20ου αιώνα.

- Μουσείο Μάχης Κρήτης και Εθνικής αντίστασης (Δουκός Μποφώρ και Μεραμβέλου)

Στο Μουσείο εκτίθενται κειμήλια από τις μάχες της περιόδου 1941-1945 στην Κρήτη, κατά τη μάχη και τη γερμανό-ιταλική κατοχή. Επίσης, στο χώρο του μουσείου παρουσιάζονται ιστορικά ντοκουμέντα από τις μάχες.

- Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη (Μυρτιά)
- Μουσείο παραδοσιακής ζωής και λαϊκού πολιτισμού Λυχνοστάτης

Βρίσκεται ανατολικά της Χερσονήσου

- Μουσείο παραδοσιακών οργάνων «Λαβύρινθος» (Χουδέτσι Πεδιάδος)

Το Μουσικό εργαστήρι ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ ιδρύθηκε το 1982 από τον Ross Daly, με κύριο αντικείμενο την μύηση νέων ανθρώπων σε μια δημιουργική προσέγγιση μουσικών παραδόσεων σχεδόν από ολόκληρο τον κόσμο.

- Μουσείο φυσικής ιστορίας Κρήτη (Λεωφόρος Βενιζέλου, Ηράκλειο)
- Οικία Χρονάκη (Κων/νου Παλαιολόγου 26)

Η καταπληκτική οικία Χρονάκη, το κονάκι του Ρασίχ Μπεκ Ασπράκη όπως ονομαζόταν, βρίσκεται στην άλλοτε ονομαζόμενη συνοικία Σουλτάν Ιμπραχίμ και αποτελεί ένα έξοχο δείγμα αρχοντικού.

3.11. ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

Η ιστορία όλης της Κρήτης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη θρησκευτική ζωή και τη χριστιανική πίστη. Εκφράσεις της αποτελούν τα μοναστήρια και οι εκκλησίες που κοσμούν σήμερα με την αρχιτεκτονική τους και την ιστορική τους σημασία κάθε γωνιά του νομού. Στο Νομό Ηρακλείου υπάρχουν σημαντικές Μονές με μακρόχρονη ιστορία και αξιόλογη αρχιτεκτονική. Πολλά από τα μοναστήρια παραμένουν ενεργά, έστω και αν ο αριθμός των μοναχών έχει μειωθεί αισθητά, ενώ σημαντικός είναι και ο αριθμός μοναστηριών που έχουν εγκαταλειφθεί και τα οποία έχουν υποστεί σημαντικές φθορές. Παρακάτω αναφέρονται τα πιο σημαντικά από τις μονές και τα μοναστήρια του Νομού Ηρακλείου:

- Μονή αγίας Ειρήνης Κρουσώνα: Είναι χτισμένη σε 630μ. υψόμετρο στα ΝΔ του Κρουσώνα και απέχει 25 χλμ. περίπου από την πόλη του Ηρακλείου. Σύμφωνα με την παράδοση, είχε πολλούς καλόγερους έως το 1822, οπότε τους έσφαξαν οι Τούρκοι και κατέστρεψαν τα κτίρια και την εκκλησία της μονής.
- Μονή αγίου Αντωνίου Άρβης: Η μονή βρισκόταν στην έξοδο του φαραγγιού της Άρβης και πιθανά στη θέση του άλλοτε ιερού του Αρβίος Διός. Σήμερα είναι εγκαταλελειμμένη. Εικάζεται ότι ιδρύθηκε γύρω στο 1880 από το μοναχό Αρτέμιο.
- Μονή αγίου Γεώργιου Γοργολαΐνη: Βρίσκεται 24 χλμ από το Ηράκλειο, στην περιοχή των Κάτω Ασιτών και είναι χτισμένη στις υπώρειες του Ψηλορείτη, σε υψόμετρο 530μ. Καταστράφηκε από τους Τούρκους όταν οι τελευταίοι κατέλαβαν το νησί, ανοικοδομήθηκε και ξανακατατράφηκε στην επανάσταση του 1866.
- Μονή αγίου Νικολάου Ζαρού: Μοναστήρι στο οποίο διασώζεται μόνο ο τοιχογραφημένος Ναός του Αγίου Νικολάου. Οι τοιχογραφίες χρονολογούνται από τον 14ο αιώνα. Παλαιότερα ήτα γυναικείες μονές. Εγκαταλείφθηκε για άγνωστους λόγους. Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει μονή Παλαιοημερολογιτών.

- Μονή αγίου Παντελεήμονα: 4 περίπου χλμ. νότια του Φόδελε, στην πλαγιά ενός λόφου με πλούσια βλάστηση στο δήμο Γαζίου βρίσκεται η μονή του Αγίου Παντελεήμονα.
- Μονή Αγκαράθου: Η μονή Αγκαράθου είναι αφιερωμένη στην Παναγία και βρίσκεται σε ένα μάλλον πετρώδες ύψωμα ανάμεσα στα χωριά Σγουροκεφάλι και Σαμπάς σε απόσταση 23 χλμ. από το Ηράκλειο. Παρότι ο χρόνος ίδρυσής της δεν είναι εξακριβωμένος, θεωρείται ως ένα από τα πιο παλιά μοναστήρια της Κρήτης.
- Μονή Απεζανών: Λέγεται και Απεζωνών και είναι η μεγαλύτερη από τις ιστορικές μονές των Αστερουσίων. Κατά την παράδοση ιδρύθηκε από μοναχούς του Αγίου Αντωνίου στο Αγιοφάραγγο. Έχει φρουριακή μορφή, κληροδότημα των Ενετών και καταστράφηκε από τους Τούρκους το 1827.
- Μονή Βαρσαμόνερου: Στην περιοχή των Βοριζίων, σε απόσταση 55 περίπου χλμ. από την πόλη του Ηρακλείου βρίσκεται η μονή Βαρσαμόνερου. Έρημη η μονή σήμερα, χωρίς κελιά αλλά με έναν από τους πλέον σημαντικούς τοιχογραφημένους ναούς της Κρήτης, όπου εμφανίζεται το υψηλό επίπεδο των καλλιτεχνικών ρευμάτων.
- Μονή Βροντησίου: Πρόκειται για ένα από τα πιο φημισμένα, μοναστήρια του νομού. Υπήρξε αξιόλογο κέντρο γραμμάτων και των τεχνών κατά την περίοδο της Κρητικής αναγέννησης. Ο Μιχαήλ Δαμασκηνός ζωγράφισε εδώ έξι από τις πλέον σημαντικές εικόνες του, ενώ η παράδοση θέλει και τον El Greco να μαθητεύει.
- Μονή Επανωσήφη: Βρίσκεται σε υψόμετρο 480μ., σε απόσταση 32 χλμ. από το Ηράκλειο και θεωρείται ως ένα από τα πλουσιότερα και μεγαλύτερα μοναστήρια της Κρήτης. Αναπτύχθηκε κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας και είναι αφιερωμένο στον Αγ. Γεώργιο. Αιτία ανάπτυξης του μοναστηριού στάθηκε μια επιδημία.
- Μονή Καλυβιανής: Ανήκει στο δημοτικό διαμέρισμα Φανερωμένης και απέχει 60 χλμ. από το Ηράκλειο. Αναφέρεται για πρώτη φορά στην απογραφή του 1900 με κατοίκους 11 άνδρες και 7 γυναίκες.
- Μονή Κεράς: Βρίσκεται πάνω στον ορεινό όγκο της Δίκτης και τη συναντά κανείς ανηφορίζοντας προς το Οροπέδιο Λασιθίου.

Απέχει 50χλμ. από το Ηράκλειο και είναι αφιερωμένη στην Παναγία. Η ιστορία της εικόνας που κλάπηκε 3 φορές από τους Τούρκους και μεταφέρθηκε στην Κων/πολη.

- Μονή Κουδουμά: Η μονή τιμά την Κοίμηση της Θεοτόκου. Είναι χτισμένη παραλιακά και μέχρι πρόσφατα η πρόσβαση γινόταν μόνο με τα πόδια. Τόσο ο ναός όσο και τα κελιά των μοναχών χτίστηκαν μέσα σε σπηλαιώδεις κοιλότητες. Το 1900 πορωτοαναφέρεται σε απογραφή, οπότε είχε 29 μοναχούς διαμένοντες.
- Μονή Οδηγητρίας: Βρίσκεται σε απόσταση 70 χλμ. από το Ηράκλειο μέσα σε μια ξερή και άγονη περιοχή γεμάτη από βυζαντινά μνημεία. Είναι ένα από τα σπουδαιότερα μοναστήρια της Κρήτης με ιστορία που συνδέεται στενά με την ιστορία των μικρών μοναστηριών και ερημητηρίων της περιοχής
- Μονή Παλιανής: Είναι ένα από τα πιο παλιά μοναστήρια της Κρήτης σε απόσταση 21,3 χλμ. από το Ηράκλειο. Βρίσκεται σε μια καταπράσινη περιοχή στα νοτιοανατολικά του χωριού Βενεράτο. Χτίστηκε στα ερείπια αρχαίου ναού, όπως βεβαιώνουν τα κιονόκρανα που βρίσκονται στον περίβολο της Μονής.
- Μονή Σαββαθιανών: Βρίσκεται στα ΒΔ της Ροδιάς, σε μια περιοχή με πλουσιότατη λατρευτική παράδοση. Η ονομασία της παραπέμπει κατά ορισμένους στην παράκτια μονή του Αγίου Σάββα η οποία εγκαταλείφθηκε λόγω των πειρατικών επιδρομών, υπόθεση όμως που αμφισβητείται από πολλούς.
- Μονή Σπηλιωτισσας: Πρόκειται για εγκαταλελειμμένη σήμερα μονή στην επιβλητική πλαγιά της μικρής κοιλάδας βορειοανατολικά από το χωριό Χουδέτσι.
- Σιναϊτικό μοναστήρι αγίας Αικατερίνης: Βρίσκεται στο κέντρο της πόλης του Ηρακλείου, δίπλα στο μητροπολιτικό ναό του Αγίου Μηνά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

4.1.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ

Τα πρώτα βήματα αγροτουρισμού έγιναν στις αρχές της δεκαετίας του 80 λίγο μετά την ένταξη της χώρας στην Κοινή Αγορά το 1981. Την περίοδο αυτή η ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού καθορίστηκε από την ερμηνεία εθνικών και ευρωπαϊκών κανονισμών και νομών και έγινε χωρίς συγκεκριμένο σχεδιασμό και χωρίς να οριοθετηθούν συγκεκριμένοι αγροτουριστικοί προορισμοί και προδιαγραφές των αγροτουριστικών δραστηριοτήτων. Οι περισσότερες από αυτές στηρίχθηκαν σε διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα ενίσχυσης των επενδύσεων και αναπτύχθηκαν διάσπαρτα σε όλες τις περιοχές της χώρας με μεγαλύτερη συγκέντρωση στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές. Την περίοδο αυτή άρχισε και η ίδρυση και λειτουργία των Γυναικείων Αγροτουριστικών Συνεταιρισμών οι οποίοι παρά το γεγονός ότι δεν απέβλεπαν στην ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού, αλλά στην οικονομική ανεξαρτησία και χειραφέτηση των αγροτισσών, απετέλεσαν το πιο διαρθρωμένο για την εποχή αγροτουριστικό πρότυπο.

Στη δεκαετία του 90 ο αριθμός των Γυναικείων Αγροτουριστικών Συνεταιρισμών πολλαπλασιάζεται-ξεπέρασε τους 100 στα τέλη της δεκαετίας

Στο παρακάτω πίνακα αναφέρονται οι γυναικείοι αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί του Νομού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΙ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ-ΔΙΑΚΡΙΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΤΑΧ.&ΗΛ.Δ/ΝΣΗ	ΤΗΛ.
1. ΑΡΤΟΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ 'Η ΚΡΟΥΣΑΝΙΩΤΙΣΑ''	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ(ΞΕΡΟΤΗΓΑΝΑ,ΓΛΥΚΑ ΤΟΥ ΚΟΥΤΑΛΙΟΥ,ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΙΑ)	ΚΡΟΥΣΩΝΑΣ ΜΑΛΕΒΥΖΙΟΥ	2810711989
2. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΓΟΡΓΟΛΑΪΝΗ "ΜΕΛΙΣΣΑΝΘΗ"	ΜΕΛΟΜΑΚΑΡΟΝΑ, ΚΡΑΣΑΤΑ ΒΟΥΤΗΜΑΤΑ	ΑΓΙΟΣ ΜΥΡΩΝΑΣ	2810722038
3. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΠΡΕΒΕΛΙΑΝΩΝ-ΜΕΓ.ΒΡΥΣΗΣ "Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ"	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ(ΠΑΞΙΜΑΔΙΑ, ΒΟΥΤΗΜΑΤΑ Κ.Α)	ΠΡΕΒΕΛΙΑΝΑ ΜΟΝΟΦΑΤΣΙΟΥ	2894023464
4. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΟΡΦΩΝ "ΚΟΡΦΙΑΝΑ ΚΑΛΟΛΟΪΔΙΑ"	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ(ΚΟΥΛΟΥΡΑΚΙΑ ΜΕ ΠΡΟΖΥΜΙ, ΚΡΑΣΑΤΑ ΒΟΥΤΗΜΑΤΑ, ΧΟΡΤΟΠΙΤΕΣ)	ΚΟΡΦΕΣ ΜΑΛΕΒΥΖΙΟΥ	2810851282
5. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΟΡΦΩΝ ΜΑΡΑΘΟΥ "ΤΟ ΞΟΜΠΛΙΑΣΤΟ ΚΟΥΛΟΥΡΑΚΙ"	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ(ΤΟ ΞΟΜΠΛΙΑΣΤΟ ΚΟΥΛΟΥΡΑΚΙ, ΛΑΔΟΚΟΥΛΟΥΡΑ,ΚΟΥΡΑΜΠΙΕΔΕΣ)		
6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΟΡΦΩΝ ΔΗΜΟΥ ΒΙΑΝΝΟΥ "Η ΕΡΓΑΝΟΣ"	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ(ΠΑΞΙΜΑΔΙ ΕΠΤΑΖΥΜΟ,ΞΕΡΟΤΗΓΑΝΑ, ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΙΑ Κ.Α.)		2895041192
7. ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΑΣΙΤΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ "ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΑΣΙΤΙΑΝΑ ΕΔΕΣΜΑΤΑ"	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ(ΠΑΞΙΜΑΔΙΑ,ΧΟΡΤΟΠΙΤΕΣ, ΓΛΥΚΑ ΤΟΥ ΚΟΥΤΑΛΙΟΥ, Κ.Α.)	ΚΑΤΩ ΑΣΙΤΕΣ ΜΑΛΕΒΥΖΙΟΥ	2810861568
8. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΡΟΥΒΑ "ΙΔΑΙΑ ΓΗ"	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ(ΓΛΥΚΑ ΚΟΥΤΑΛΙΟΥ,ΜΑΤΑ(ΓΛΥΚΑ ΚΟΥΤΑΛΙΟΥ,ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΤΟΥΡΣΙΑ,ΒΟΥΤΗΜΑΤΑ Κ.Α.)	ΓΕΡΓΕΡΗ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΥ	2894041600
9. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Δ.ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	2810742318

4.2. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΙΟΥ

Το Ηράκλειο όπως και όλη η Κρήτη διαθέτει μεγάλο αριθμό ελαιόδεντρων και

παραγωγή υψηλής ποιότητας λαδιού. Επίσης στο Νομό Ηρακλείου υπάρχουν μεγάλες εκτάσεις με αμπέλια και κατά συνέπεια προϊόντα αμπελιού. Παρακάτω αναφέρονται οι συνεταιρισμοί παραγωγής ελαιολάδου και προϊόντων αμπελιού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 :ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΛΙΑΣ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ-ΔΙΑΚΡΙΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ	ΤΑΧ.Δ/ΝΣΗ	Τ.Κ	ΤΗΛ.	FAX	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ
1. ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝ/ΣΜΩΝ ΠΕΖΩΝ	ΚΑΛΛΟΝΗ	70100	28107419457	2810741528	ISO 9001:2000, HACCP
2. ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤ. ΣΥΝ/ΣΜΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	62 ΜΑΡΤΥΡΩΝ 146	71110	2810378000	2810261150	ISO 9001:2000, HACCP,IFS
3. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΘΡΑΨΑΝΟΥ	ΘΡΑΨΑΝΟ ΠΕΔΙΑΔΟΣ	70006	2891041212	2891041212	ISO 9001-2000/ΕΛΟΤ 1416/200
4. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΒΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ ΜΕΣΣΑΡΑΣ ΚΡΗΤΗΣ	ΜΟΙΡΕΣ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΥ	70400	2892022026	2892022632	ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ
5. ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝ/ΣΜΩΝ ΜΕΣΣΑΡΑΣ	ΜΟΙΡΕΣ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΥ	70400	2892023135	2892022665	
6. ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝ/ΣΜΩΝ	ΑΣΗΜΙ	70016	2893031230	2893031391	

ΠΙΝΑΝΑΚΑΣ 6 :ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΜΠΕΛΙΟΥ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ-ΔΙΑΚΡΙΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ	ΤΑΧ.Δ/ΝΣΗ	Τ.Κ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	FAX	ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ
1. ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤ. ΣΥΝ/ΣΜΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	Λ. 62 ΜΑΡΤΥΡΩΝ 146	71304	2810254502	2810261150	ISO 9001:2000, HACCP, IFS, ΟΠΑΠ
2. ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝ/ΣΜΩΝ ΠΕΖΩΝ	ΠΕΖΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	71305	2810741946-741949	2810741528	ISO 9001:2000, HACCP, ΟΠΑΠ
3. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝ/ΣΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ	ΑΡΧΑΝΕΣ ΤΕΜΕΝΟΥΣ	70100	2810751834		ΟΠΑΠ

4.3. ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ – ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ

Οι Δρόμοι του Κρασιού Ηρακλείου δημιουργήθηκαν το 2007 από το Δίκτυο Οινοποιών Νομού Ηρακλείου. Σκοπός του Δικτύου είναι η ανάπτυξη κάθε δραστηριότητας που θα συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των θεσμών σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική και πολιτιστική σπουδαιότητα των προϊόντων αμπέλου και οίνου της περιοχής.

Οι δραστηριότητες στις οποίες αποσκοπεί το Δίκτυο είναι ο σχεδιασμός, και η εφαρμογή της στρατηγικής και των πολιτικών ανάπτυξης όλων των δραστηριοτήτων

που αφορούν στο αμπέλι και το κρασί και γενικότερα στην θεσμική στήριξη των προϊόντων αυτών στις αγορές.

Επιμέρους στόχοι της λειτουργίας του δικτύου θα είναι η ανάδειξη και αξιοποίηση της ταυτότητας του Κρητικού κρασιού παράλληλα με την αειφόρο διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής και συγκεκριμένα:

- Να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων που συμμετέχουν και να διευκολύνει την πρόσβαση των προϊόντων και των υπηρεσιών τους στις αγορές.
- Να διαμορφώνει ελάχιστες προδιαγραφές (υψηλής) ποιότητας σε ότι αφορά την επισκεψιμότητα των οινοποιείων, αλλά και της ποιότητας άλλων συνεργαζόμενων επιχειρήσεων.
- Να υποστηρίξει τις διεπιχειρηματικές και διακλαδικές σχέσεις μεταξύ των επιχειρήσεων της περιοχής και να προωθήσει το τοπικό επιχειρηματικό πνεύμα.
- Να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες του εθνικού και ευρωπαϊκού αναπτυξιακού σχεδιασμού, αλλά και τις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις που έχουν υλοποιηθεί στην ευρύτερη περιοχή και συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη.
- Να ενισχύσει και να υποστηρίξει τον εκσυγχρονισμό και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων - μελών, παρέχοντας τεχνική στήριξη.

Πιο συγκεκριμένα οι επιχειρήσεις οίνου του Νομού είναι οι παρακάτω:

- Αμπελώνες Μιχαλάκη ΑΕ, Μεταξοχώρι Ηρακλείου
- Αφοί Μελαμπιανάκη ΟΕ, Βενεράτο
- Αφοί Στραταριδάκη ΟΕ, Αγ. Απόστολοι Καστελλιανών
- ΑΣ. Αρχανών, Αρχάνες Ηρακλείου
- Γ.Ε.Α. ΑΕ – Λυραράκης, Αλάγνι
- Γ. Πατεριανάκης ΑΑΟΒΒΕΕ, Μελέσσες
- Δασκαλάκη Ειρήνη, Σίβα
- ΕΑΣ Ηρακλείου, Αυγενική
- ΕΑΣ Πεζών, Καλονή
- Ιδαία οινοποιητική, Βενεράτο
- Κτήμα Γαβαλά, Βοριάς Μονοφατσίου
- Κτημα Ζαχαριουδάκη, Πλουτή Μοιρών
- Μίνως - οινοποιείο Μηλιαράκη, Πεζά Πεδιάδος
- Μπουτάρης οινοποιητική ΑΕ, Σκαλάνι
- Μ. Ταμιωλακης κ ΣΙΑ ΟΕ, Χουδέτσι Πεδιάδος

- Οινοποιείο Δουλουφάκη, Δαφνές
- Οινοποιία Δαφνών, Δαφνές
- Παληανής Γη ΑΕ, Αυγενική
- Στυλιανού Γιάννης, Κουνάβοι
- Τιτάκης Νικόλαος, Κουνάβοι
- Τυλάκη Μαρία, Αυγενική
- Mediterra οινοποιητική, Κουνάβοι
- Vinobon ΑΕ. - Σ. Αλεξάκης & υιοί, Περίδη μετόχι

4.4. ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Στην Ελλάδα μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1970 δεν υπήρχε οργανωμένη μορφή αγροτικού τουρισμού. Υπήρχαν όμως υποδομές στην ύπαιθρο, οι οποίες δεν απέχουν πολύ από αυτό που αποκαλούμε σήμερα αγροτικό τουρισμό. Πρόκειται κυρίως για τα ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα που αναπτύχθηκαν στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές της χώρας, κυρίως στα νησιά και στις παραθαλάσσιες περιοχές, χωρίς κρατική παρέμβαση και σχεδιασμό και χωρίς ιδιαίτερες προδιαγραφές ποιότητας, με στόχο να συμπληρωθεί το υπάρχον ξενοδοχειακό δυναμικό και να επιτευχθεί συμπληρωματικό εισόδημα στους ιδιοκτήτες τους, οι οποίοι ήταν κάτοικοι της υπαίθρου.

Στη δεκαετία του 90 με την εφαρμογή της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER, των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης άρχισε η δεύτερη και πιο σημαντική φάση της ανάπτυξης του αγροτικού τουρισμού στην Ελλάδα. Την περίοδο αυτή ο αγροτικός τουρισμός έγινε γνωστός ως τουρισμός των 3Φ (Φύση, Φιλία, Φιλοξενία), πολλές περιοχές της χώρας, άγνωστες μέχρι πριν στην τουριστική αγορά, μπήκαν στο χάρτη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού ως αγροτουριστικοί προορισμοί και άρχισαν να έχουν ζήτηση από τους κατοίκους των μεγάλων αστικών κέντρων της χώρας. Πλήθος αγροτουριστικών επιχειρήσεων – καταλύματα, χώροι εστίασης, δραστηριότητες αναψυχής και αθλητισμού, πολιτιστικές δραστηριότητες – δημιουργήθηκαν διάσπαρτα σε όλες της περιοχές της

χώρας. Δημιουργήθηκαν δεκάδες καλαίσθητες εκδόσεις τοπικού ενδιαφέροντος, που αφορούσαν την προβολή των περιοχών αλλά και του αγροτουρισμού.

Στο νομό Ηρακλείου γίνονται ολοένα και περισσότερες προσπάθειες για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού καθώς η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων αυτού του είδους τουρισμού αποσκοπεί στην οικονομική και κοινωνική αναβάθμιση των αγροτικών περιοχών και γενικότερα της υπαίθρου, με την ανάδειξη και στήριξη της ήπιας και μικρής κλίμακας τουριστικών υπηρεσιών, της τοπικής αγροτικής παραγωγής, της δημιουργίας και εμπορίας παραδοσιακών προϊόντων και του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου της κάθε περιοχής. Φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, επιχειρηματίες και ιδιώτες συμβάλλουν ο καθένας από την δική του σκοπιά για την δημιουργία αγροτουριστικών επιχειρήσεων που θα μπορέσουν να προσφέρουν υπηρεσίες φιλοξενίας υψηλού επιπέδου διατηρώντας παράλληλα το φυσικό περιβάλλον καθώς και την πολιτισμική κληρονομιά του τόπου. Σκοπός των ανθρώπων που ασχολούνται με τις αγροτουριστικές επιχειρήσεις είναι να μπορέσουν να προσφέρουν στον επισκέπτη ένα μοναδικό είδος φιλοξενίας καθώς στον αγροτουρισμό ο τουρίστας είναι επισκέπτης, φίλος, θαυμαστής του τόπου, είναι ένας φιλοξενούμενος, ένας ταξιδιώτης που αναζητά τα μυστικά, την αυθεντικότητα και την ομορφιά του, εστιάζοντας στην ήσυχη ζωή, τη φυσική κληρονομιά και όλα όσα μοναδικά και ξεχωριστά έχει να προσφέρει ο κάθε προορισμός.

Σήμερα σε όλο το Νομό Ηρακλείου είναι επίσημα καταχωρημένα 42 αγροτουριστικά καταλύματα. Παρακάτω καταγράφονται αναλυτικά οι επιχειρήσεις που φιλοξενούν τουρίστες και λάτρεις της υπαίθρου.

AVDOU VILLAS

Το Avdou Villas βρίσκεται μέσα σε ένα βιολογικό κτήμα 22 στρεμμάτων στο νότιο άκρο του οικισμού Αβδού, στην κρητική ενδοχώρα, στους πρόποδες του ορεινού όγκου του οροπεδίου Λασιθίου. Απέχει μόλις 15 λεπτά από την βόρεια ακτή της Κρήτης, 33χλμ. από το αεροδρόμιο Ηρακλείου και 34χλμ. από το λιμάνι του Ηρακλείου. Η μονάδα διαθέτει: 2 στούντιο που μπορούν να φιλοξενήσουν μέχρι 3 άτομα, 3 διαμερίσματα που μπορούν να φιλοξενήσουν μέχρι 4 άτομα, 1 σπίτι που μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι 6 άτομα και 2 διαμερίσματα και οντά που μπορούν να φιλοξενήσουν μέχρι 3 άτομα.

Δραστηριότητες-Ενδιαφέροντα

- Golf: Το "Crete Golf Club", η πιο προκλητική πρόταση για golf στην Ελλάδα, όλο το χρόνο.
- Παραπέντε: Η πιο οργανωμένη περιοχή για παραπέντε στην Κρήτη, σε περιοχή 6 στρεμμάτων για απογείωση και 2 στρεμμάτων για προσγείωση.
- Ιππασία: Μαθήματα για αρχάριους, ιππασία στους λόφους της Λαγκάδας με οδηγό ή εκπαίδευση ιππασίας με φυσικό τρόπο.
- Πεζοπορία: Πολλές όμορφες διαδρομές συμπεριλαμβανομένου του Ε4, μόνοι ή με οδηγό. Οργανωμένες αναρριχήσεις ομάδων στον Ψηλορείτη.
- Εξερεύνηση σπηλαίων: Επίσκεψη στο σπήλαιο Αγίας Φωτεινής,
- Ποδήλατο βουνού: Για εκπαίδευση, εξερεύνηση ή επίσκεψη στις βυζαντινές εκκλησίες της περιοχής.

Οροπέδιο Λασιθίου 15χλμ., μουσείο ανοιχτού χώρου «Λυχνοστάτης», αρχαιολογικός χώρος Μαλλίων, 20χλμ., Κνωσός, 40χλ,.

ADRIADES HOUSE

Ο ξενώνας Αδριάδες βρίσκεται στην κορυφή του χωριού Σμάρι, στην θέση Αρχοντικά και δίπλα από το παλιό σχολείο. Το όνομά του το οφείλει στην υπέροχη θέα που απολαμβάνει κάποιος από τον ξενώνα, καθώς η απέναντι πλαγιά είναι γεμάτη από βελανιδιές, κοινώς δρύδες ή αδριάδες στην ντοπιολαλιά.

Η μονάδα διαθετει: 2 υπνοδωμάτια που βρίσκονται σε ξεχωριστούς οντάδες του σπιτιού με πρόσβαση από διαφορετικές σκάλες.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Η ανασκαφική έρευνα που έγινε την τελευταία δεκαετία του 1980 με δαπάνη των χωριανών και μικρή επιχορήγηση του Υπουργείου Πολιτισμού, απέδειξε ότι στην περιοχή άνθισε η ζωή από την απώτατη αρχαιότητα. Τα αρχιτεκτονικά λείψανα, που έχουν ανασκαφεί υπό την διεύθυνση της Δ. Χατζή-Βαλλιάνου, παραπέμπουν σε συνεχή χρήση του χώρου από την Μεσομινωική μέχρι και την Ανατολίζουσα εποχή (1800 – 630 π.χ.). Η θέα από την Ακρόπολη είναι υπέροχη και μπορεί κανείς να διακρίνει μέχρι τα βόρεια παράλια της περιοχής των Γουβών. Ανατολικά της Ακρόπολης φαίνεται ο παραδοσιακός οικισμός του Λαγού, ενώ

κατηφορίζοντας προς το Σμάρι 100μ από την Ακρόπολη βρίσκεται το πανέμορφο ξωκλήσι του Προφήτη Ηλία.

- Στη περιοχή του χωριού υπάρχουν αρκετές βυζαντινές εκκλησίες. Του Αγίου Γεωργίου με τοιχογραφίες δυστυχώς ασβεστωμένες και του Σωτήρος Χριστού με εμφανής τοιχογραφίες. Της Αγίας Παρασκευής και Αγίου Παντελεήμωνα καθώς και της Παναγίας Κεραλιμνιώτισας.

ΑΓΙΟΚΛΗΜΑ

Ένα αυθεντικό παλιό πέτρινο σπίτι κτισμένο στα τέλη του 19ου αιώνα, στη άκρη του χωριού και στην κορυφή του λόφου. Το σπίτι χωρίστηκε σε τρεις πλήρως εξοπλισμένες επιμέρους κατοικίες με πέτρινα τζάκια και αυτόνομη κεντρική θέρμανση. Απέχει από το Ηράκλειο (15 χιλ.). Σταυροδρόμι, αφού από εδώ μπορεί κανείς να επισκεφτεί τα ιστορικά χωριά, Άγιος Μύρωνας, Ασίτες, το μοναστήρι του Γοργολαίνη, όπου συναντάμε το ευρωπαϊκό μονοπάτι Ε4 προς το καταφύγιο του Πρίνου.

Δραστηριότητες - Ενδιαφέροντα:

- Από τον Πρινιά και την ανασκαφή της αρχαίας Ριζηνίας, είναι άμεση η πρόσβαση για Φαιστό, Γόρτυνα και Μάταλα. Πέντε χιλ. από το Πετροκέφαλο βρίσκεται και το φημισμένο σπήλαιο του Χώνου στο Σάρχο. Το τοπίο προσφέρει την εξαιρετική θέα των αμπελώνων και των λιόδενδρων. Για τους Βενετούς η περιοχή ήταν η δική τους Τοσκάνη με το περίφημο κρασί, την μαλβάζια.

ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ

Το Αγροτικόν είναι μια βίλα κατασκευασμένη το 1923 στο χωριό Δαμάστα, το οποίο απέχει 27 χλμ από το Διεθνές Αεροδρόμιο Ηρακλείου, 30 χμ από το παλάτι της Κνωσού και 9 χμ από πανέμορφες αμμουδιές.

Δραστηριότητες-Ενδιαφέροντα:

- Σαφάρι με 4x4
- Ορειβασία
- Πεζοπορία
- Ποδηλασία
- Εξερεύνηση της άγριας Κρητικής φύσης

- Επίσκεψη σε τοπικές ταβέρνες όπου σερβίρονται παραδοσιακά Κρητικά φαγητά και ποτά.
- Παρακολούθηση της κουράς των προβάτων (εξαρτάται από την εποχή)
- Παρακολούθηση της παραγωγής του τοπικού Κρητικού τυριού, κρασιού, ρακί (εξαρτάται από την εποχή)

ΑΓΡΟΙΚΙΕΣ

Ξενώνες σε παραδοσιακή αρχιτεκτονική, χτισμένοι στο χωριό Άγιος Θωμάς. Διαθέτει τρεις μεζονέτες "Αξέντι", "Παννόνα" και "Μέλισσα", 100τμ, 80τμ και 100τμ αντίστοιχα.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Ο επισκέπτης που θα περιπλανηθεί σε αυτόν τον αυθεντικό χώρο θα επισκεφθεί τις 49 εκκλησιές και ξωκλήσια του, τους μονολιθικούς Ρωμαϊκούς τάφους, το δάσος με τις δάφνες, το μοναστήρι της Παναγίας της Καρδιώτισσας.
- Περπάτημα στα δαιδαλώδη σοκάκια του χωριού, θα ανηφορίσει προς την κορυφή του βράχου. Θα ξεκουραστεί στα καφενεδάκια της πλατείας και θα εισπράξει την ανεπιτήδευτη Κρητική φιλοξενία από ανθρώπους που αγαπούν τον τόπο τους.

ΑΕΤΟΒΙΓΛΑ

Η Αετόβιγλα είναι ένα συγκρότημα από έντεκα αυτόνομες επιπλωμένες κατοικίες. Οι κατοικίες βρίσκονται σε υψόμετρο 800 μέτρων, απλωμένες στην πλαγιά ενός λόφου στους ανατολικούς πρόποδες του Ψηλορείτη στην είσοδο του Φαραγγιού της Αγίας Ειρήνης, 25km δυτικά της πόλης του Ηρακλείου και μόλις 4km από το ιστορικό χωριό Κρουσώνας.

Δραστηριότητες-Ενδιαφέροντα:

- Με αφετηρία την Αετόβιγλα ο επισκέπτης μπορεί να περιηγηθεί στην ευρύτερη περιοχή και να γνωρίσει τις πλούσιες ομορφιές της αλλά και τους φιλόξενους κατοίκους της.
- Πεζοπορία παράλληλα στο φαράγγι της Αγίας Ειρήνης

- Επίσκεψη στο δάσος του Βρωμοωνερού με τελικό προορισμό το Κρουσανιώτικο Οροπέδιο(δυνατότητα για υπαίθριο picnic, 1300μ. υψόμετρο).
- Γνωριμία με τα ενδημικά φυτά και βότανα του Ψηλορείτη (3500 είδη, με την καθημερινή ζωή του κρητικού βοσκού, τον παραδοσιακό τρόπο εκτροφής και τυροκομίας αλλά κυρίως γνωριμία με τα παραδοσιακά Μιτάτα (θολωτά κτίσματα μόνο με πέτρα χωρίς λάσπη ,τα σπίτια των βοσκών)
- Επίσκεψη στη Μινωική πόλη Ζώμυνθο, Αστεροσκοπείο, στο παραδοσιακό χωριό Ανώγεια (10km), στο οροπέδιο Νίδα, το Ιδαίον Άντρο (σπήλαιο που γεννήθηκε και μεγάλωσε ο ολύμπιος θεός Δίας). Επίσκεψη στο φιλόξενο γυναικείο μοναστήρι της Αγίας Ειρήνης (1,5km) .
- Περιήγηση στο ιστορικό χωριό Κρουσώνας, γνωριμία με τους κατοίκους,τα εργαστήρια παραδοσιακών εδεσμάτων και προϊόντων και τις πολυάριθμες εκκλησίες, η καθεμιά με τη δική της ιστορία.
- Ξενάγηση στα μουσεία της πόλης του Ηρακλείου, στα Ενετικά κάστρα και στα ανάκτορα της Κνωσού.
- Γνωριμία με την παραδοσιακή κρητική μουσική, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου συμμετέχοντας σε εκδηλώσεις (γάμοι, βαπτίσια).
- Παρατήρηση πουλιών λόγω του όρους Γούρνος , όπου είναι προστατευόμενη περιοχή Natura η οποία φιλοξενεί διάφορα είδη πουλιών καθώς και γιατί εδώ φωλιάζουν τα τελευταία ζευγάρια Γυπαετών (είδος αρπαχτικού υπό εξαφάνιση).
- Τέλος η περιοχή στην οποία τοποθετείται η Αετόβιγλα ενδείκνυται και για ποδηλασία βουνού , παράλληλα στον απέραντο ορίζοντα που εκτείνεται μπροστά της.

ΑΡΟΔΑΜΟΣ

Οι παραδοσιακοί ξενώνες Αροδαμός βρίσκονται στο οροπέδιο Λιβάδι του Κρουσώνα στον ορεινό όγκο του Ψηλορείτη στην Κρήτη,.

Δραστηριότητες - Ενδιαφέροντα:

- Ποδήλατο βουνού: Μία πρόταση είναι η πορεία προς τον Κρουσώνα, από το φαράγγι του Χαλασιά. Άλλη προτεινόμενη διαδρομή είναι, είτε προς το Οροπέδιο της Νίδας, είτε από το Οροπέδιο της Νίδας προς στο Λιβάδι.
- Ορειβασία-πεζοπορία: Η ορειβασία – πεζοπορία στην περιοχή του οροπεδίου, η οποία έχει χαρακτηριστεί ως προστατευόμενη από το πρόγραμμα Natura,
- Ο επισκέπτης μπορεί να παρακολουθήσει και να συμμετέχει σε μία σειρά από διεργασίες, όπως την παραδοσιακή μαγειρική, τους οικιακούς τρόπους συντήρησης τροφίμων και το πώς ψήνεται το ψωμί και φτιάχνεται το τυρί ή το σπιτικό σαπούνι
- Κεραμική: Στις εγκαταστάσεις του Αροδαμού λειτουργεί εργαστήριο κεραμικής.
- Αναρρίχηση: Η περιοχή προσφέρεται για συναρπαστική αναρρίχηση τόσο για έμπειρους αναρριχητές όσο και για αρχάριους.
- Παρατήρηση πουλιών: Η περιοχή του Λιβαδιού είναι μία από τις προστατευόμενες περιοχές του προγράμματος "Natura 2000" κι ένας από τους σημαντικότερους λόγους είναι παρουσία της άγριας ζωής και των μεγάλων αρπακτικών και πτωματοφάγων πουλιών στην περιοχή.
- Πρινόδασος Βρωμονερού: Ένα από τα ομορφότερα δάση του Ψηλορείτη είναι το δάσος του Βρωμονερού, το οποίο απέχει έξι χιλιόμετρα μακριά από τα αγροτουριστκά καταλύματα του Αροδαμού.
- Παραδοσιακά Μιτάτα: Τα μιτάτα, αυτές οι χαρακτηριστικές, ξερολιθικές, θολωτές κατασκευές, ήταν τα χειμερινά καταλύματα των βοσκών. Το Λιβάδι, ως κτηνοτροφική περιοχή, είναι διάσπαρτη από αυτά.

ΑΡΟΛΙΘΟΣ

Ο Αρόλιθος είναι η μοναδική τουριστική επιχείρηση σε μορφή ενός παραδοσιακού κρητικού χωριού. Βρίσκεται μόλις 11 χλμ έξω από το Ηράκλειο, στον παλιό εθνικό δρόμο Ηρακλείου – Ρεθύμνου. Ένα πάρα πολύ σπουδαίο κομμάτι των λαογραφικών τμημάτων του Αρόλιθου είναι τα δύο παραδοσιακά σπίτια τα οποία αναπαριστούν αγροτικές κατοικίες του 19ου αιώνα. Η αρχιτεκτονική και η διακόσμηση τους

παραπέμπουν σε σπίτια που θα μπορούσε να συναντήσει κανείς σε ορεινές περιοχές της Κρήτης.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Χώρος συνεδρίων
- Επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα, μαθήματα Ελληνικής γλώσσας
- Μαθήματα κεραμικής, μαθήματα Ελληνικών χορών
- Εκδηλώσεις σχετικά με την λαϊκή τέχνη και την παράδοση
- Οικολογικές περιηγήσεις
- Παρακολούθηση-συμμετοχή σε αγροτικές ασχολίες.

ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ

Το Αρχοντικό είναι ένα συγκρότημα παραδοσιακών διαμερισμάτων 4 αστέρων. Βρίσκεται στο κέντρο του παραδοσιακού οικισμού Αρχανών, στους πρόποδες του ιερού βουνού Γιούχτα. Διαθέτει 4 ανεξάρτητα διαμερίσματα 70τ.μ. το καθένα, με δύο επίπεδα και εσωτερική σκάλα. Έχει χαρακτηρισθεί διατηρητέο σύμφωνα με απόφαση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου Ελλάδος.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Οικολογικές περιηγήσεις
- Επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα
- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια
- Παρακολούθηση / συμμετοχή σε λαϊκά πανηγύρια.

ΑΣΙΟΝ ΛΙΘΟΣ

Οι Βίλες Άσιον Λίθος είναι στις Ασίτες Ηρακλείου Κρήτης. Η περιοχή φημίζεται για την πλούσια χλωρίδα και πανίδα της.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Μονοπάτια: Στις Ασίτες, από το φαράγγι του Αγίου Αντωνίου, σε μια εκπληκτικής ομορφιάς τοποθεσία, περνάει το Ευρωπαϊκό

Ορειβατικό Μονοπάτι Ε4 που οδηγεί στο καταφύγιο του Ορειβατικού Συλλόγου Ηρακλείου, στη θέση "Πρίνος" (όπου υπάρχει δάσος από πρίνους) σε υψόμετρο 1100 μέτρων.

- Ορειβατικό Καταφύγιο: Η ανάβαση προς το ορειβατικό καταφύγιο «Πρίνος» του Ψηλορείτη αποτελεί πρόκληση για τον επισκέπτη που θέλει να περπατήσει στο ψηλότερο βουνό της Κρήτης. Το καταφύγιο αυτό, που οικοδομήθηκε το 1967 και επεκτάθηκε το 1992, βρίσκεται σε υψόμετρο 1100 μέτρων και διαδρομή είναι αρκετά ανηφορική.

ΑΧΛΑΔΑ – ΞΕΝΩΝΑΣ ΜΟΥΡΤΖΑΝΑΚΗ

Ο Ξενώνας Μουρτζανάκη, προσφέρει πανοραμική θέα πάνω από το μεσαιωνικό χωριό της Αχλάδας και πέρα στη θάλασσα και στα φημισμένα Κρητικά Όρη. Αυτό το όμορφο χωριό βρίσκεται κοντά στο χωριό της Αγίας Πελαγίας, όπου η περιοχή είναι πλούσια σε βλάστηση με καταπληκτικά τοπία και τέσσερις χαρακτηριστικές διαφορετικές παραλίες.

Δραστηριότητες –Ενδιαφέροντα:

- Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα τα συμμετάσχει σε δραστηριότητες όπως η παρασκευή οργανικού Ελαιόλαδου, Κρασιού και Κρητικής ρακής, η γνωριμία με τα Κρητικά βότανα, φυτά και λουλούδια, μεταξύ πολλών άλλων δραστηριοτήτων.
- Επισκέψεις σε αγροτικούς συνεταιρισμούς για την παρακολούθηση της παράγωγης του ελαιολάδου και κρασιού.
- Οργανωμένοι περίπατοι τα Σαββατοκύριακα και επισκέψεις στα γειτονικά ιστορικά χωριά, μνημεία και μεσαιωνικά μοναστήρια, και ενδιαφέρουσες διαλέξεις για την Ιστορία της Κρήτης.
- Επίσης, σε συνεργασία με φορέα του Ηρακλείου, πεζοπορίες, ποδηλασία και άλλες δραστηριότητες στην φύση, καταδύσεις στο κοντινό παραθαλάσσιο χωριό.

VILLA ARCHANES

Είναι ένα συγκρότημα πολυτελών παραδοσιακών διαμερισμάτων στους πρόποδες του Γιούχτα. Διαθέτει επίσης παραδοσιακό καφενείο.

Δραστηριότητες –Ενδιαφέροντα:

- Ο φιλοξενούμενος έχει τη δυνατότητα συμμετοχής σε αγροτικές και άλλες δημιουργικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη φύση και την κρητική αγροτική παράδοση.
- Επίσκεψη στο όρος Γιούχτα και το φαράγγι της Αγ. Ειρήνης, μουσεία (Αγροτικής Ιστορίας και Παράδοσης, Λαογραφικό), χώρους παραγωγής, μονάδες έκθεσης και τυποποίησης.

VELANI

Το ξενοδοχείο εκτείνεται σε επιφάνεια 38 στρεμμάτων και βρίσκεται στην περιφέρεια του χωριού Αβδού, του νομού Ηρακλείου Κρήτης.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Ιππασία: το ξενοδοχείο έχει επαγγελματικό ιππικό κέντρο στο κτήμα.
- Γκολφ: ένα γήπεδο του γκολφ 18 τρυπών βρίσκεται σε 7 χλμ. απόσταση.
- Ανεμόπτερο (Paragliding).
- Εξερεύνηση σπηλαίων στα βουνά πίσω από το ξενοδοχείο, όπου πολλές σπηλιές.
- Πεζοπορία: στο χαραγμένο μονοπάτι Ε4 που οδηγεί στο οροπέδιο Λασιθίου.
- Κολύμπι στις πισίνες του ξενοδοχείου για παιδιά και ενήλικες.
- Στο παρατηρητήριο πουλιών του συγκροτήματος παρατήρηση της ορνιθοπανίδας της περιοχής, όπως τους γύπες Griffon.

VERGIS EPAVLIS

Η Vergis Epavlis βρίσκεται στη βόρεια πλευρά της Κρήτης, 14 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα του νησιού, το Ηράκλειο. Είναι κτισμένη στην πλαγιά ενός λόφου, πλησίον του χωριού Άγιος Μύρωνας.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα :

- Περίπατους και περιηγήσεις στη φύση, μέσα στην οποία βρίσκονται διάσπαρτες Βυζαντινές εκκλησίες και μοναστήρια.
- Ποδηλασία
- Ιππασία.

- Day Spa, υγεία και ομορφιά στο “Seasons & Senses” Spa, Beauty & Wellness
- Golf, 28 χιλιόμετρα από την Vergis Epavlis υπάρχει το “Crete Golf Club”, ένα μοναδικό γήπεδο στην Κρήτη με 18 τρύπες, σχεδιασμένο με βάση τα διεθνή πρότυπα και που ικανοποιεί τις απαιτήσεις των επαγγελματιών golfers.
- Μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι σε αποστάσεις από 14Km.
- Ιστιοπλοΐα - Κολύμβηση - Υδάτινα Σπορ – Πάρκα Αναψυχής σε αποστάσεις από 14km.

BALSAMICO

Το Balsamico είναι ένα παραδοσιακό, πετρόχτιστο συγκρότημα στην καρδιά της Παλαιάς Χερσονήσου (ενός από τους τρεις παραδοσιακούς οικισμούς της περιοχής). Βρίσκεται 23 χλμ ανατολικά του διεθνούς αεροδρομίου Ηρακλείου, 3 χλμ από το Λιμάνι Χερσονήσου και 3 χλμ από τη παραλία. Διαθέτει 4 studios, 3 μεζονέτες και 1 σουίτα, που συνδυάζουν την παράδοση με την πολυτέλεια.

Δραστηριότητες – ενδιαφέροντα:

Με αφετηρία τον ξενώνα επίσκεψη στους παραδοσιακούς οικισμούς Κουτουλουφάρι και Πισκοπιανό, την διάσημη Χερσόνησο με τις υπέροχες παραλίες, το Cretan golf, water parks, το Οροπέδιο Λασιθίου, την πόλη του Αγίου Νικολάου, το νησί της Σπιναλόγκας, το αρχαίο παλάτι των Μαλίων, το διάσημο ανάκτορο της Κνωσού, ενυδρεία και άλλα.

ΒΙΓΛΑΤΟΡΑΣ

Τα παραδοσιακά καταλύματα Βιγλάτορας είναι μια παραδοσιακή φάρμα σε ένα καταπράσινο χωριουδάκι, τον Σάρχο, στους πρόποδες του Ψηλορείτη, και σε απόσταση 20χλμ. από το Ηράκλειο στην Κρήτη. Είναι μικρές μεζονέτες που βρίσκονται μέσα σε ένα δεντροφυτεμένο λοφάκι 30 στρεμμάτων.

Δραστηριότητες –Ενδιαφέροντα:

Ο επισκέπτης μπορεί να μαζέψει φρούτα και λαχανικά, να παρακολουθήσει την ετοιμασία παραδοσιακού φαγητού, την κατασκευή υφαντών στο εργαστήρι υφαντικής του Βιγλάτορα και πολλά άλλα. Τα καταλύματα Βιγλάτορας βρίσκονται

στο κέντρο της Κρήτης και έτσι διευκολύνονται οι μετακινήσεις σε όσους από τους επισκέπτες θελήσουν να περιηγηθούν σε όλο το νησί.

ΒΙΛΛΑ ΑΓΑΠΗ

Η βίλα Αγάπη είναι τοποθετημένη πάνω σε ύψωμα, στην άκρη του χωριού Επισκοπή, Βρίσκεται περίπου 18χλμ από την πόλη του Ηρακλείου, 15 χλμ από τον αερολιμένα και 10χλμ από την παραλία της Αμνισσού.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Το παραδοσιακό αυτό χωριό είναι γεμάτο από ελαιώνες και αμπελώνες και παραμένει σχετικά άθικτο από τον τουρισμό. Βρίσκεται στο κέντρο περίπου της Κρήτης και μπορεί να αποτελέσει μια θαυμάσια βάση για επισκέψεις σε φυσικούς, ιστορικούς αρχαιολογικούς, πολιτιστικούς και ψυχαγωγικούς χώρους σε όλη την Κρήτη.
- Ο οικιστικός πυρήνας του χωριού είναι παραδοσιακός γεμάτος από πέτρινα παλιά σπίτια και τα γραφικά σοκάκια

GRECO FODELE VILLAS

Συγκρότημα δύο άριστα εξοπλισμένων κατοικιών 2-5 ατόμων στο Φόδελε. Διαθέτει εστιατόριο υγιεινής μεσογειακής διατροφής από εκλεκτά ντόπια προϊόντα. Οι δραστηριότητες που προσφέρονται είναι η ορειβασία, η ποδηλασία καθώς και το εργαστήρι γλυπτικής.

ΕΑΡΙΝΟ

Το Εαρινό είναι ένας μικρός παραδοσιακός πετρόχτιστος οικισμός σε απόσταση ενός χιλιομέτρου από το χωριό κάτω Ασίτες.

Δραστηριότητες –Ενδιαφέροντα:

- Γύρω στον Οκτώβρη, μπορεί κανείς να παρακολουθήσει τη διαδικασία παραγωγής της ρακής σε κάποιο καζάνι.
- Γύρω στην Άνοιξη, μπορεί να παρακολουθήσει κανείς το κούρεμα των προβάτων από τους βοσκούς ή τις «κουρές» όπως αλλιώς λέγονται στην τοπική διάλεκτο.
- Τον μήνα Ιούλιο οργανώνεται δεκαήμερο πολιτιστικών εκδηλώσεων για τον εορτασμό της Αγ. Παρασκευής στις 26 Ιουλίου που είναι και η πολιούχος του χωριού. Θέατρο, μουσικές βραδιές,

περιπάτοι σε καταφύγια και φαράγγια, διαγωνισμοί ιππασίας, διαγωνισμός πρέφας, παιδικοί αγώνες δρόμου, έκθεση μαγειρικής παραδοσιακών ασιτιανών φαγητών είναι κάποιες από τις δραστηριότητες που μπορεί να παρακολουθήσει ή και να συμμετάσχει κανείς.

- Υπάρχουν πολύ όμορφες διαδρομές για πεζοπορία σε φαράγγια, ξωκλήσια, καταφύγια και πλακόστρωτα παλιά σοκάκια.
- Ο τρύγος των σταφυλιών μοιάζει επίσης με μικρό πανηγύρι. Όλες οι οικογένειες σύσωμες τρυγούν τα αμπέλια τους κατά τα τέλη του Καλοκαιριού. Ο τρύγος είναι μια δραστηριότητα που πρέπει κανείς να την παρακολουθήσει από κοντά για να καταλάβει το μέγεθος μιας τέτοιας εμπειρίας.
- Η μελισσοκομία είναι μια άλλη δραστηριότητα που αναπτύσσεται στην ευρύτερη περιοχή. Αυτό συμβαίνει γιατί η περιοχή είναι πλούσια σε θυμάρι και άλλα φυτά κατάλληλα για την παραγωγή μελιού. Οι κυψέλες και ο τρόπος συγκομιδής του μελιού, για το οποίο φημίζεται η ευρύτερη περιοχή, είναι κάτι που μαγεύει τον επισκέπτη.

ΕΛΑΙΩΝΑΣ

Στους πρόποδες του βουνού Ψηλορείτης, λίγο ψηλότερα από το χωριό Ζαρός, οι ξενώνες «Ελαιώνας» προσφέρουν χαλαρωτική διαμονή κοντά στην φύση, με ηρεμία αλλά και ποικίλες δραστηριότητες. Χαμένοι μέσα στο πράσινο, σε μια έκταση 25 στρεμμάτων, πρόκειται για 9 αυτόνομους ξενώνες 2-4 ατόμων και ένα δίχωρο ξενώνα 4-6 ατόμων που προσφέρεται και για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Δραστηριότητες –Ενδιαφέροντα:

- Ιππασία
- Ποδηλασία
- Πεζοπορία
- Τοξοβολία
- Μαγειρική
- Φροντίδα των ζώων, στην φάρμα (κατσίκες, άλογα, πουλερικά) για πρωινό τάϊσμα και φροντίδα

ΕΛΕΝΑ

Στο Αστυράκι, ένα μικρό παραδοσιακό ορεινό χωριό, κτισμένο σε 550 μέτρα υψόμετρο, στους πρόποδες του Ψηλορείτη, μόλις 25 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο και 12 από τα Ανώγεια, βρείσκονται τα παραδοσιακά δωμάτια ΕΛΕΝΑ.

Δραστηριότητες - Ενδιαφέροντα:

- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια
- Παρακολούθηση / συμμετοχή σε λαϊκά πανηγύρια.

ΗΛΙΑΘΟΣ

Το κτιριακό συγκρότημα Ηλίαθος αποτελεί ένα ξεχωριστό προορισμό εκλεπτυσμένης ομορφιάς, μόλις 500μ. νότια από το ιστορικό χωριό των Αρχανών Ηρακλείου, με θέα το επιβλητικό βουνό του Γιούχτα. Οι 6 κατοικίες του, με ονόματα εμπνευσμένα από ουράνιους αστερισμούς, είναι κτισμένες στην πλαγιά μίας καταπράσινης έκτασης 10 στρεμμάτων.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Εκπαίδευση στις διατροφικές συνήθειες της περιοχής, επίδειξη παραδοσιακού τρόπου παρασκευής γευμάτων, γλυκών του κουταλιού και ζύμωμα ψωμιού
- Συμμετοχή στα ήθη και έθιμα του χωριού, στις πολιτιστικές εκδηλώσεις του δήμου των Αρχανών και της ευρύτερης περιοχής (πανηγύρια, μουσικές εκδηλώσεις, παραδοσιακοί χοροί, θεατρικές παραστάσεις, θερινός κινηματογράφος)
- Συμμετοχή στο μάζεμα των σταφυλιών από τα μέσα Ιουλίου και στη διαδικασία παραγωγής κρασιού στον οινοποιητικό συνεταιρισμό του Δήμου από 20 Αυγούστου μέχρι τέλος Σεπτέμβρη
- Συμμετοχή στην ελαιοσυγκομιδή και στη παραγωγή λαδιού στο τοπικό ελαιοτριβείο από αρχές Νοέμβρη μέχρι τέλος Γενάρη
- Συμμετοχή στα φημισμένα καζάνια (ρακοκάζανα) παρασκευής ρακί και στα τρικούβερτα γλέντια που ακολουθούν από τέλος Οκτώβρη έως αρχές Γενάρη
- Μάζεμα φρέσκων λαχανικών από διπλανό περιβόλι
- Εξορμήσεις-περιηγήσεις στην ύπαιθρο, περίπατοι στον παραδοσιακό οικισμό και επαφή με τους κατοίκους της περιοχής

- Πεζοπορίες στα μονοπάτια του Γιούχτα, στο φαράγγι της Αγίας Ειρήνης και σε ατελείωτες μικρές και μεγάλες διαδρομές περιμετρικά του συγκροτήματος
- Αγνάντεμα του πετάγματος του γυπαετού από συγκεκριμένα παρατηρητήρια του Γιούχτα
- Επισκέψεις σε μνημεία και σε αρχαιολογικούς χώρους των Αρχανών, της Κνωσσού και του Ηρακλείου
- Επίσκεψη σε τοπικό εργαστήριο αγγειοπλαστικής μέσα στον οικισμό
- Επίσκεψη σε εργαστήριο παρασκευής γλυκών του κουταλιού, μαρμελάδας και τυποποίησης αμπελόφυλλων και σαλιγκαριών
- Βόλτες με κρητικά άλογα που υπάρχουν σε γειτονική φάρμα
- Mountain bike

ΘΑΛΟΡΗ

Οι Ξενώνες Θαλόρη , είναι ένα συγκρότημα 15 αναπαλαιωμένων παραδοσιακών κατοικιών, που διατηρούν αυθεντικά τα στοιχεία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής που υπήρχαν στον οικισμό Καπετανιανά τα παλιά χρόνια. Βρίσκεται στον ορεινό όγκο των Αστερουσίων, δυτικά της κορυφής Κοφινα, στο οικισμό Καπετανιανά, σε υψόμετρο 815 μέτρων.

Δραστηριότητες –Ενδιαφέροντα:

- Οι Ξενώνες μπορούν να αποτελέσουν την βάση για μοναδικές διαδρομές τόσο στο βουνό, όσο και στην θάλασσα, αφού μια μικρή αλλά ευχάριστη διαδρομή μπορεί οδηγήσει σε πανέμορφες μυστικές παραλίες στο νοτιότερο σημείο της Κρήτης.
- Η περιοχή των Αστερουσίων αποτελεί τον πιο δημοφιλή προορισμό στην Κρήτη, για λάτρες της πεζοπορίας και της αναρρίχησης. Μερικά από τα σημεία που μπορείτε να επισκεφθείτε κανείς είναι:
- Το ιερό της Μονής του Κόφινα, το αρχαιότερο του μινωικού κόσμου
- Δεκάδες αρχαιολογικές θέσεις που έχουν επισημανθεί

- Το ζωντανό μοναστήρι του Κουδουμά και τα έρημα ασκητήρια και μονύδρια
- Τα απομεινάρια επτά μεσαιωνικών οικισμών
- Τις πολυάριθμες Βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησίες με τον ακαδημαϊκό η επαρχιώτικο τοιχογραφικό διάκοσμο
- Τα ανεξερεύνητα φαράγγια και σπήλαια
- Τις παρθένες παραλίες στα νότια παράκτια του Νομού Ηρακλείου

KALIMERA ARCHANES

Το "Kalimera Archanes Village" βρίσκεται στο κέντρο του γραφικού οικισμού Αρχανών , σε απόσταση μόλις 15χμ. από το Ηράκλειο. Αποτελείται από 3 ανεξάρτητα διατηρητέα κτίρια, πρόσφατα αναπαλαιωμένα με ιδιαίτερη φροντίδα και εναρμονισμένα με το αρχιτεκτονικό ύφος του οικισμού.

Δραστηριότητες:

- αρχαιολογικοί χώροι ,
- βυζαντινοί ναοί

ΚΑΤΑΛΑΓΑΡΙ COUNTRY RESORT

Το φιλόξενο Katalagari Country Suites, στην πλαγιά ενός λόφου στα βορειοδυτικά όρια του Δήμου «Νίκος Καζαντζάκης», είναι ένα μικρό ξενοδοχείο που μπορεί να φιλοξενήσει έως και 50 ανθρώπους, σε διαμερίσματα των 2, 3, 4 ή και 6 κρεβατιών. Διαθέτει 14 πλήρως εξοπλισμένες και αυτόνομες σουίτες.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Χώρος συνεδρίων
- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια
- Οικολογικές περιηγήσεις
- Παρακολούθηση / συμμετοχή σε λαϊκά πανηγύρια

ΚΕΡΑΜΟΣ

Ο ξενώνας Κέραμος είναι ένας υπέροχος παραδοσιακός ξενώνας που βρίσκεται στην καρδιά του Ζαρού, το οποίο βρίσκεται 45 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο στον κάμπο του Ψηλορείτη.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Οικολογικές περιηγήσεις
- Επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα
- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια

ΚΤΗΜΑ ΚΑΡΕΣ

Το κτήμα εκτείνεται σε έκταση 50 στρεμμάτων. Βρίσκεται σε ένα καταπράσινο περιβάλλον στις εκβολές του Γωνιανού Φαραγγιού και σε μικρή απόσταση από τη θάλασσα. Ανάμεσα στις 2 πισίνες του κτήματος βρίσκονται τα 5 δίκλινα studios, οι 5 τρίκλινες μεζονέτες και οι 5 βίλες.

Δραστηριότητες και Ενδιαφέροντα:

- Οικολογικές περιηγήσεις
- Παρακολούθηση / συμμετοχή σε λαϊκά πανηγύρια
- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια

ΜΑΝΙΑΔΟ

Δέκα χιλιόμετρα νότια από τις γνωστές βόρειες παραλίες του Ηρακλείου Κρήτης, στις παρυφές του οικισμού Επισκοπή, βρίσκονατι οι ενοικιαζόμενες κατοικίες Μανιαδο.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Πεζοπορίες
- Φυσιολατρικές εκδρομές,
- Επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, βυζαντινές εκκλησίες, μοναστήρια, παραδοσιακούς οικισμούς.

ΝΥΜΦΕΣ

Σε μια μαγευτική πλαγιά πάνω από την Αγία Πελαγία, οι Νύμφες είναι ένα συγκρότημα πολυτελών, παραδοσιακά επιπλωμένων διαμερισμάτων.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Ο επισκέπτης μπορεί να δοκιμάσει από τα οπωροφόρα δέντρα και τις ποικιλίες σταφυλιών οργανικής καλλιέργειας ενώ στο κτήμα θα βρει πάνω από 20 είδη ενδημικών φυτών και χορταρικών.
- Το Σεπτεμβρίου μπορούν να τρυγήσουν τα κρασοστάφυλα και να συμμετάσχουν στο πάτημα για την παραγωγή σπιτικού κρασιού.
- Η πεντακάθαρη παραλία, στα 3 χλμ. προσφέρεται για πολλές θαλάσσιες δραστηριότητες
- Διοργανώνονται επίσης πολλές εκδρομές
- Η περιοχή ενδείκνυται για αναρρίχηση, σπηλαιολογία κ.α.

<u>ΞΑ ΣΟΥ</u>

Δύο παλαιά πετρόκτιστα κτίσματα, χαρακτηριστικά δείγματα του Κρητικού αγροτικού μονόσπιτου αναστηλώθηκαν και μετατράπηκαν σε παραδοσιακό ξενοδοχείο 4 αστέρων.

<u>Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:</u>

- Οικολογικές περιηγήσεις
- Επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα
- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια

<u>ΞΕΝΩΝΑΣ ΝΑΝΑ</u>

Στο παραδοσιακό Κρητικό χωριό Ζαρός, που βρίσκεται στο νομό Ηρακλείου, στους καταπράσινους πρόποδες του Ψηλορείτη, με τα αρώματα των βοτάνων και τα γάργαρα νερά, βρίσκονται τα NANA studios.

<u>Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:</u>

- Ο επισκέπτης μπορεί να περιηγηθεί στην γύρω περιοχή, κάνοντας ορειβασία ακολουθώντας το Ζαριανό φαράγγι που οδηγεί στο δάσος του Ρούβα με μια διαδρομή μοναδικής ομορφιάς. Ενώ τα ιστορικά μοναστήρια που βρίσκονται τριγύρω είναι μια καλή επιλογή για περπάτημα, ή ποδήλατο.
- Επίσης η φυσική λίμνη Ζαρού είναι ένα μοναδικό στολίδι της περιοχής.

- Όσο για την θάλασσα βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα από τον Ζαρό με τις παραλίες των Ματάλων, του Καλαμακίου και του Κόκκινου πύργου.
- Τέλος, οι αρχαιολογικοί χώροι της Γόρτυνας, της Φαιστού και της Αγίας Τριάδας είναι μόλις μισή ώρα απόσταση.

ΞΕΝΩΝΑΣ ΚΑΡΟΥΖΟΥ

Βρίσκεται στην Αχλάδα του δήμου Γαζίου. Τέσσερις Μονόχωροι Ξενώνες 2-4 ατόμων όλοι με τζάκια.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Οικολογικές περιηγήσεις
- Επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα
- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια

ΠΕΡΒΟΛΑ

Παραδοσιακές αγροτικές κατοικίες 4 ατόμων στο χωριό Σάσχος όπου η αρχιτεκτονική τους συνδυάζει το βενετσιάνικο, το κρητικό και το τούρκικο στοιχείο.

Δραστηριότητες –Ενδιαφέροντα:

- Ποδηλασία
- Επισκέψεις σε μικρές βιοτεχνίες.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΗΜΑΤΑ ΠΕΤΡΟΝΙΚΟΛΗ

Βρίσκεται στο κέντρο του χωριού Χουδέτσι , σε απόσταση 20 χλμ νότια από το Ηράκλειο Κρήτης .

Δραστηριότητες και Ενδιαφέροντα:

- Οικολογικές περιηγήσεις
- Επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα
- Παρακολούθηση / συμμετοχή σε λαϊκά πανηγύρια
- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια

- Εκδηλώσεις σχετικά με την λαϊκή τέχνη και την παράδοση

ΠΡΙΝΟΣ

Το Πρίνος Village έχει χτιστεί σύμφωνα με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και αισθητική και διαθέτει 14 πολυτελείς ξενώνες, που μπορούν να φιλοξενήσουν 2-5 άτομα το καθένα.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Ιππασία
- Πεζοπορία και τρέξιμο σε χαρτογραφημένα μονοπάτια, ποδηλασία, ορειβασία, μελισσοκομία.
- Επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, βυζαντινές εκκλησίες και μοναστήρια. Πολύ ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι επισκέψεις στα ρακοκάζανα, επισκέψεις στο λαογραφικό μουσείο, περίπατοι στα στενά σοκάκια του χωριού με τις παραδοσιακές κατοικίες, επισκέψεις σε ντόπιες βιοτεχνίες όπου κατασκευάζονται τα κουδούνια για τα πρόβατα.

SFINIAS

Αγρόκτημα στους καλούς Λιμένες που συνδυάζει βουνό και θάλασσα με 23 πλήρως εξοπλισμένα διαμερίσματα 2-5 ατόμων. Παρέχει εστιατόριο για τους λάτρεις της υγιεινής διατροφής και παραδοσιακή κουζίνα. Διαθέτει ιδιόκτητο στάβλο για ιππασία και εξορμήσεις στη γύρω περιοχή.

Δραστηριότητες –Ενδιαφέροντα:

- Οικολογικές περιηγήσεις
- Επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα
- Παρακολούθηση / συμμετοχή σε λαϊκά πανηγύρια
- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια
- Εκδηλώσεις σχετικά με την λαϊκή τέχνη και την παράδοση

ΣΥΓΓΕΛΑΚΗΣ STUDIOS

Τα studios βρίσκονται στο όμορφο παραδοσιακό χωριό Σίβας που βρίσκεται στη νότια Κρήτη, μέσα σε ένα πλούσιο φυσικό περιβάλλον.

Δραστηριότητες –Ενδιαφέροντα:

Ο επισκέπτης μπορεί περπατήσει στο υπέροχο βουνό. Με το υπέροχο φαράγγι του Αγίου Νικολάου, το ευρωπαϊκό μονοπάτι Ε4. Εύκολα από εδώ μπορεί κανείς να φτάσει στη κορφή του Ψηλορείτη. Επίσης μπορεί να δει το μουσείο στους Βόρους ή να περπατήσει στο δάσος του Ρούβα.

ΣΠΙΤΙ ΣΤΟ ΜΕΤΟΧΙ

Βρίσκεται στην περιοχή Τοίχος στο Καστέλι Πεδιάδος Ηρακλείου Κρήτης. Η περιοχή είναι ενταγμένη στο πρόγραμμα προστασίας Natura 2000 λόγω των μεγάλων εκτάσεων αδιατάρακτου φυσικού περιβάλλοντος και του υψηλού βαθμού ενδημισμού.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Οικολογικές περιηγήσεις
- Επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα
- Παρακολούθηση / συμμετοχή σε λαϊκά πανηγύρια
- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια
- Περιβαλλοντική εκπαίδευση

ΤΡΟΥΛΛΟΣ

Στο χωριό Αρχάνες, βρίσκεται το παραδοσιακό συγκρότημα διαμερισμάτων Τρούλλος, 3 παραδοσιακές κατοικίες, χωρισμένες σε διαμερίσματα, που χρονολογούνται από το 1871.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Οικολογικές περιηγήσεις
- Επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα
- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια

THOMAIS RESORT

Στις παρυφές του βουνού πάνω από τον όρμο της Αγίας Πελαγίας σε κτήμα 1500 τ.μ. είναι χτισμένες οι δύο πολυτελείς βιοκλιματικές κατοικίες του Thomais Resort.

ΧΩΡΙΑΤΙΚΟ ΣΠΙΤΙ

Βρίσκεται στο παραδοσιακό χωριό Σίβας 64km νότια του Ηρακλείου. Διαθέτει πέντε διαμερίσματα, ένα οικογενειακό 4-5 άτομα και τέσσερα μικρότερα 2-3 άτομα.

Δραστηριότητες – Ενδιαφέροντα:

- Κοντά σε αρχαιολογικούς χώρους όπως Φαιστός, Γόρτυνα, Αγία Τριάδα, Κομός, στο εθνολογικό μουσείο Βόρρων και στο ιστορικό μοναστήρι της Οδηγήτριας.
- Επίσης σε πανέμορφες και καθαρές παραλίες όπως Μάταλα, Κομός, Καλαμάκι, Καλοί Λιμένες, Αγιοφάραγγο, Μάρτσαλος, Κόκκινος Πύργος και στο μοναδικό δάσος Ρούβα.

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ

Σε ένα ανακαινισμένο κτίριο του 1880 του χωριού Πετροκέφαλο, τρία διαμερίσματα με όλες τις σύγχρονες ανέσεις και με θέα στο Κρητικό πέλαγος.

Δραστηριότητες και Ενδιαφέροντα:

- Οικολογικές περιηγήσεις
- Επισκέψεις σε ιστορικά αξιοθέατα
- Μαθήματα Ελληνικής κουζίνας
- Εκδηλώσεις σχετικά με την λαϊκή τέχνη και την παράδοση
- Επισκέψεις σε ενδιαφέρουσες εκκλησίες – ξωκλήσια
- Μαθήματα κεραμικής
- Περιβαλλοντική εκπαίδευση
- Παρακολούθηση / συμμετοχή σε λαϊκά πανηγύρια

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η τάση του σύγχρονου ανθρώπου για πιο «ήπιες» μορφές τουρισμού, το οικολογικό κίνημα και γενικά οι προσπάθειες σε παγκόσμια κλίμακα, για καλύτερη ποιότητα ζωής, ευνοούν την ανάπτυξη του αγροτουρισμού, που φέρνει τον άνθρωπο κοντά στη φύση και τον ισορροπεί. Γι’ αυτό και όλες οι αναπτυγμένες χώρες σήμερα χρησιμοποιούν στα πλαίσια τα οικονομική και κοινωνικής τους στρατηγικής και τον αγροτουρισμό σαν μηχανισμό για την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας και την συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στις ορεινές και νησιωτικές περιοχές.

Ο αγροτουρισμός για την Ελλάδα που αντιμετωπίζει σοβαρό γεωργικό και δημογραφικό πρόβλημα (αστικοποίηση σε βάρος της υπαίθρου), μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα συγκράτησης του πληθυσμού στα ορεινά χωριά και

στα άγονα νησιά, αν λειτουργήσει σα συμπληρωματική δραστηριότητα, που θ7α βελτιώνει το οικογενειακό εισόδημα του αγρότη, χωρίς να τον απομακρύνει από τις παραδοσιακές γεωργικές του ενασχολήσεις. Ο αγροτουρισμός στην Ελλάδα μπορεί και πρέπει να αναπτυχθεί γιατί είναι αίτημα της εποχής. Χρειάζεται όμως την κρατική φροντίδα που πρέπει να εκδηλωθεί όχι μόνο με κίνητρα, αλλά και με έργα.

Σαν γενικό συμπέρασμα μπορούμε να διατυπώσουμε χωρίς επιφύλαξη την άποψη ότι η ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην Ελλάδα θα ανακουφίσει την αγροτική οικογένεια και παράλληλα θα δώσει την ευκαιρία στον σύγχρονο κουρασμένο άνθρωπο της «βιομηχανικής κοινωνίας», να αναζωογονηθεί έστω και για λίγο, σε ένα ήσυχο, ήρεμο και «ανθρώπινο» περιβάλλον, στο οποίο πρώτο λόγο έχει η ποιότητα και η ζεστή φιλοξενία. Αναμφίβολα η ποιότητα είναι σήμα κατατεθέν του αγροτουρισμού.

Όλα αυτά πάντα με την προϋπόθεση ότι οι επενδυτές του αγροτουρισμού γνωρίζουν ότι δεν πρόκειται για μια ακόμα δραστηριότητα που υπόσχεται γρήγορο και εύκολο κέρδος, αρκεί να γίνουν μερικά καλαίσθητα έστω καταλύματα, στο χωριό σε εντελώς ατομική βάση όπου ο καθένας θα ανταγωνίζεται τον συγχωριανό του. Καθώς επίσης ότι το να φτιαχτεί το κατάλυμα δεν είναι η αρχή αλλά το τέλος όλης όλης διαδικασίας και ότι από τη στιγμή που λέμε «ξεκινάμε» για αγροτουρισμό μέχρι τη στιγμή που αρχίζουμε να «λειτουργούμε» αγροτουρισμό μεσολαβούν διαδικαστικά βήματα μεθοδικά προσεγμένα, προσεκτικά προετοιμασμένα, αλλιώς η όλη προσπάθεια ‘θα πάει χαμένη’.

Στον αντίποδα του μαζικού τουρισμού της Κρήτης, που αναζητά ήλιο, θάλασσα και φθηνές τιμές, αφού έρχεται με άδειο πορτοφόλι υπάρχουν και άλλοι τουρίστες. Εκείνοι που αντιπαθούν τα απρόσωπα “all inclusive” ξενοδοχεία και αναζητούν μικρά καλαίσθητα καταλύματα μέσα στη φύση και υψηλού επιπέδου υπηρεσίες με προσωπικό χαρακτήρα, τις οποίες ευχαρίστως πληρώνουν, καταβάλλοντας μάλιστα σημαντικά χρηματικά ποσά. Είναι ξένοι επισκέπτες που δεν πηγαίνουν στα μπαρ και στις θορυβώδεις παραλίες του νησιού, αλλά στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία, τους ενδιαφέρει ‘όταν επισκέπτονται τον τόπο, να ανακαλύπτουν τη φύση, την κουλτούρα του και τον πολιτισμό του.

Ωστόσο στη Κρήτη, απέχουμε ακόμη πολύ από το να προσελκύσουμε όσο το δυνατόν περισσότερους τέτοιους πελάτες που θεωρούνται οι ιδανικοί από τους ιδιοκτήτες που τους φιλοξενεί κάθε χρόνο στα καταλύματα τους.

Σε αυτού του τύπου αγροτουριστικά καταλύματα οι πελάτες είναι Ιταλοί, Γάλλοι, Ελβετοί, Αμερικάνοι, Αυστραλοί, Ολλανδοί και πολλοί Κρητικοί και είναι άνθρωποι με κουλτούρα, υψηλού εισοδηματικού επιπέδου που κάνουν τις γαλήνιες διακοπές τους, υπογράφουν τον λογαριασμό και φεύγουν, για να επιστρέψουν αρκετοί από αυτούς ξανά. Οι ιδιοκτήτες των καταλυμάτων φροντίζουν για το παραδοσιακό πρωινό τους, τους προσφέρουν γεύμα και δείπνο, αν το επιθυμούν κάνουν εκδρομές, αγαπούν τις διαδρομές στη φύση, και ενδιαφέρονται για τη γαστρονομία.

Περίπου 30 εκατομμύρια άνθρωποι από όλο τον κόσμο, αναζητούν τέτοιου είδους καταλύματα, ξενώνες, αγροκτήματα κλπ. Οι πελάτες δεν είναι οι κλασσικοί τουρίστες που αναζητούν ήλιο και θάλασσα αλλά ψάχνουν στο διαδίκτυο να βρουν καταλύματα μέσα στη φύση, σε ένα ήρεμο ανθρώπινο περιβάλλον. Οι τουρίστες αυτοί δαπανούν αρκετά χρήματα και ανάμεσα στα άλλα τους ενδιαφέρει ιδιαίτερα η τοπική κουζίνα, να δοκιμάζουν νέες γεύσεις, τοπικά κρασιά κλπ.

Στην Κρήτη γίνονται προσπάθειες για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού, ωστόσο το εγχείρημα βρίσκεται ακόμη σε πρώιμα στάδια.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ1: ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Στην κοινή πρακτική έχουν παρατηρηθεί τεράστιες διαφορές μεταξύ τρατών για το ποια περιοχή θεωρείται αγροτική και ποια αστική. Στην Ελλάδα, το Υπουργείο Γεωργικής Ανάπτυξης (2005) χαρακτηρίζει ως αγροτικές τις περιοχές που έχουν πυκνότητα πληθυσμού κάτω των 100 κατοίκων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Βασιζόμενο σε αυτόν το χαρακτηρισμό το Υπουργείο Γεωργικής Ανάπτυξης έχει κατατάξει τις ελληνικές περιφέρειες σε τρεις κατηγορίες:

- ✓ *Κυρίως αγροτικές περιφέρειες:* στις οποίες πάνω από το 50% του πληθυσμού κατοικεί σε αγροτικές κοινότητες. Σε αυτή την κατηγορία υπάγονται οι

περιφέρειες: Ανατολικής Μακεδονίας, και Θράκης, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας, Πελοποννήσου και Βορείου Αιγαίου.

- ✓ *Σημαντικά αγροτικές περιφέρειες:* όπου το 15% έως 50% του πληθυσμού κατοικούν σε αγροτικές κοινότητες. Σε αυτή την κατηγορία συγκαταλέγονται οι περιφέρειες: Κεντρικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Ιονίων νήσων, Δυτικής Ελλάδας , Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης.
- ✓ *Κυρίως αστικές περιφέρειες:* στις οποίες λιγότερο από το 15% του πληθυσμού κατοικούν σε αγροτικές κοινότητες. Σε αυτή τη κατηγορία υπάγεται μόνο η Περιφέρει Αττικής όπου μόνο το 3% του πληθυσμού κατοικεί σε αγροτικές περιοχές.

Η Ελλάδα είναι το πλέον αγροτικό κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφού το 30,8% του συνολικού πληθυσμού της ζει και εργάζεται σε αγροτικές περιοχές, ποσοστό διπλάσιο από το μέσο όρο της Ε.Ε που είναι 17,5%. Ήταν λοιπόν αναπόφευκτο ο αγροτουρισμός να χρησιμοποιηθεί ως μοχλός ανάπτυξης ενός μεγάλου μέρους του πληθυσμού της ελληνικής περιφέρειας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Η πιστοποίηση των επιχειρήσεων αγροτουρισμού στην Ελλάδα

ΟΤΑΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝΕΤΑΙ Ο ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ. ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΒΕΛΤΙΩΝΕΤΑΙ Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙ ΑΥΞΑΝΕΤΑΙ Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ. ΕΠΙΠΛΕΟΝ, Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΓΙΝΕΤΑΙ ΓΝΩΣΤΗ ΣΤΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ ΚΟΙΝΟ.

1. ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ;

Στον τομέα του αγροτουρισμού και του τουρισμού υπαίθρου η πιστοποίηση της ποιότητας πραγματοποιείται μόνο από την Αγροτουριστική ΑΕ, η οποία είναι και φορέας που παρέχει το σχετικό «Σήμα Ποιότητας». Ο ΕΟΤ αξιολογεί καταλύματα με βάση τεχνικά, λειτουργικά και ποιοτικά κριτήρια, προκειμένου να τα κατατάξει σε κατηγορίες και να τους παραχωρήσει άδειες. Σε αυτό το πλαίσιο ο ΕΟΤ κάνει υποχρεωτικούς ελέγχους.

2. ΓΙΑΤΙ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ;

Η διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρουν οι επιχειρήσεις αγροτουρισμού και τουρισμού υπαίθρου αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχή ανάπτυξη και προώθησή τους. Αυτό συμβαίνει διότι:

- Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη στην πιστοποίηση αποδεικνύουν την ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών.
- Οι επιχειρήσεις που πιστοποιούνται βελτιώνουν –μέσω αυτής της διαδικασίας– το σύστημα οργάνωσής τους και τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους.
- Η πιστοποίηση καθιστά εφικτή τη σύγκριση των υπηρεσιών αγροτουρισμού, διότι ακολουθούνται ορισμένα πρότυπα. Έτσι, ο καταναλωτής μπορεί να συγκρίνει και να επιλέξει κάποια από τις υπηρεσίες που προσφέρονται.

3. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ «ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ» ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ;

Με τη συγκεκριμένη διαδικασία γίνεται έλεγχος για να διαπιστωθεί κατά πόσο μια επιχείρηση ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις για την ποιότητα, όπως αυτή ορίζεται από την Ελληνική Προδιαγραφή ΕΛΟΤ ΠΡΔ 1417 «Αγροτουρισμός – Ορολογία και Γενικές Απαιτήσεις για τους Παροχείς Υπηρεσιών Αγροτουρισμού». Ο ΕΛΟΤ (www.elot.gr) είναι ο Ελληνικός Οργανισμός Πιστοποίησης, ο μοναδικός κρατικός αρμόδιος φορέας στην Ελλάδα για την έκδοση προτύπων.
Η Προδιαγραφή του Αγροτουρισμού εκπονήθηκε από την Αγροτουριστική ΑΕ, σε συνεργασία με τον ΕΟΤ και τον ΕΛΟΤ, και προσδιορίζει τους όρους αγροτουρισμός, αγροτουριστικό προϊόν, αγροτουριστικός προορισμός, αγροτουριστική επιχείρηση, καθώς και τις γενικές απαιτήσεις για τη λειτουργία αγροτουριστικών επιχειρήσεων.

4. ΠΟΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΘΟΥΝ;

Η πιστοποίηση των επιχειρήσεων αγροτουρισμού και τουρισμού υπαίθρου στην

Ο ξενώνας «Πύργος Ξενιού», Δημητσάνα, Αρκαδία. Πιστοποιήθηκε τον Φεβρουάριο 2005.

Ελλάδα βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο. Αυτό σημαίνει ότι σήμερα πιστοποιούνται μόνο ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Στη δεύτερη φάση, όμως, η Αγροτουριστική ΑΕ πρόκειται να προχωρήσει στην πιστοποίηση όλων των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο χώρο του αγροτουρισμού και του τουρισμού υπαίθρου. Συγκεκριμένα, στις επιχειρήσεις που ασχολούνται με την εστίαση, τις περιηγήσεις, την περιβαλλοντική εκπαίδευση, τις υπαίθριες δραστηριότητες αναψυχής, τη γνωριμία με τα παραδοσιακά επαγγέλματα, τις αγροτικές μεθόδους παραγωγής και καλλιέργειας και με όλες τις δραστηριότητες που ορίζονται από την Προδιαγραφή ΕΛΟΤ ΠΡΔ 1417 «Αγροτουρισμός – Ορολογία και Γενικές Απαιτήσεις για τους Παροχείς Υπηρεσιών Αγροτουρισμού».

5. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ «ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ» ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ;

Η πιστοποίηση είναι το αποτέλεσμα της διαδικασίας αξιολόγησης των υπηρεσιών μιας επιχείρησης σύμφωνα με την Προδιαγραφή ΕΛΟΤ ΠΡΔ 1417 για τον αγροτουρισμό. Οι επιχειρήσεις που αξιολογούνται θετικά μπορούν να πιστοποιηθούν και να αποκτήσουν το λεγόμενο «Σήμα Ποιότητας». Με αυτό βεβαιώνεται ότι πράγματι ανταποκρίνονται στις απαιτούμενες ποιοτικές προδιαγραφές βάσει της Προδιαγραφής του ΕΛΟΤ.

6. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ «ΣΗΜΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ»;

Είναι το αναγνωριστικό της ποιότητας των υπηρεσιών των αγροτουριστικών επιχειρήσεων. Απονέμεται στις επιχειρήσεις που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τη σχετική διαδικασία αξιολόγησης βάσει της Ελληνικής Προδιαγραφής ΕΛΟΤ ΠΡΔ 1417. Το σήμα έχει ισχύ για τρία χρόνια.

7. ΠΟΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΧΟΡΗΓΕΙ ΤΟ «ΣΗΜΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ»;

Στην Ελλάδα μόνο η Αγροτουριστική ΑΕ, μια ανώνυμη εταιρεία δημόσιου συμφέροντος που ιδρύθηκε το 2001. Πλειοψηφικός μέτοχός της είναι η Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ), η οποία εποπτεύεται από το υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης. Γενικός στόχος της Αγροτουριστικής ΑΕ είναι να ανταποκριθεί στις σημερινές απαιτήσεις για μια ολοκληρωμένη πολιτική ανάπτυξης και διαχείρισης του Πλαισίου Ανάπτυξης και Προώθησης του αγροτουρισμού στην Ελλάδα.

8. ΠΟΣΟ ΕΥΚΟΛΟ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΝΑ ΕΝΤΑΧΘΕΙ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ;

Η διαδικασία αξιολόγησης ξεκινά με τη συμπλήρωση του «Εντύπου Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος». Μπορείτε να το προμηθευτείτε από τα γραφεία της Αγροτουριστικής ΑΕ, με φαξ, αφού υποβάλετε σχετική αίτηση, ή να το «κατεβάσετε» στον υπολογιστή σας σε μορφή pdf από τη σελίδα www.agrotour.gr/gr/certification_downloads.htm.

9. ΠΟΣΟ ΚΟΣΤΙΖΕΙ Η ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ;

Το ποσό που καταβάλλει μια ξενοδοχειακή επιχείρηση για να πιστοποιηθεί κυμαίνεται από 400 μέχρι 1.300 ευρώ, ανάλογα με τη δυναμικότητα του καταλύματος.

10. ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ;

Μια επιχείρηση που εντάσσεται στη διαδικασία πιστοποίησης είναι υποχρεωμένη να εφαρμόζει τη νομοθεσία η οποία διέπει όλα τα τουριστικά καταλύματα και τις επιμέρους δραστηριότητές τους (όπως εστίαση, υγιεινή και ασφάλεια τροφίμων κ.ά.). Επίσης, είναι υποχρεωμένη να συμμορφώνεται πλήρως με τις απαιτήσεις της Ελληνικής Προδιαγραφής ΕΛΟΤ ΠΡΔ 1417 για τον αγροτουρισμό και με τους ειδικούς κανονισμούς που εμπεριέχονται στη διαδικασία πιστοποίησης της Αγροτουριστικής ΑΕ.

11. ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΕΥΘΥΝΘΕΙ ΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ;

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθυνθείτε στην Αγροτουριστική ΑΕ (Νίκης 2, 105 63 Αθήνα), να τηλεφωνήσετε στο Τμήμα Πιστοποίησης της εταιρείας (τηλ. 210 3314117), να στείλετε e-mail στο info@agrotour.gr ή να επισκεφθείτε την ηλεκτρονική διεύθυνση (www.agrotour.gr/gr/certification_elot.htm).

Ανδριωτης Κωνσταντινος (2006) *Αγροτουρισμος*.

Παπακωνσταντινίδης Λεωνίδας Α*γροτουρισμός σταθμός στο δρόμο για την τοπική. ανάπτυξη*. Εκδόσεις Δωρικός

Μηλιαράκη Κ. Πρόεδρος Ένωσης Αγροτουρισμού Κρήτης, Πετρομιχελάκη Α. ιδιοκτήτρια αγροτουριστικής μονάδας στις Αρχάνες , Καλύβας Θ. πρόεδρος Κέντρου Περιφερειακής Ανάπτυξης Κρήτης *Διεθνούς φήμης για την ποιότητα τους οι παραδοσιακές βίλλες στην Κρήτη*. Εφημερίδα Πατρίς

Ιακωβίδου Όλγα (2006) *Αγροτικός Τουρισμός: Η Ελληνική πραγματικότητα* 3ο Θεματικό πεδίο: Περιβάλλον – Τουρισμός Πολιτισμός, Αναπτυξιακό συνέδριο Δράμας

Κορωναίος Γιάννης (2009) *Το μέλλον του τουρισμού είναι πράσινο*. Περιοδικό Μετροπόλιταν

Δριτσάκης Νικόλαος *Αγροτουρισμός ένα μέτρο για την Ελληνική περιφέρεια* Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Σδράλη Δέσποινα *Σχεδιάζοντας μια αγροτουριστική επιχείρηση: Βήματα υλοποίησης και ανάπτυξης*. Καινοτομείν – Επιχειρείν

Φραγκούλης Αντώνης (2009) *Σχεδιασμός των φυσιολατρικών και πολιτιστικών χώρων σε μια γεωγραφική περιοχή*. Για τους σπουδαστές του μαθήματος Σεμινάριο Τελειοφοίτων

Περιοδικό Βημagazino Κρήτη *Η αγροτουριστική επιχείρηση τα δέκα πρώτα βήματα*

Περιοδικό Αγροτουρισμός *Η πιστοποίηση των επιχειρήσεων αγροτουρισμού στην Ελλάδα.* Τεύχος 8

agrotourismos.wordpress.com *Οι παραδοσιακοί οικισμοί στην Ελλάδα – Γιατί να ασχοληθούμε με τον αγροτουρισμό*

agrotourcrete.gr *Αγροτουριστικά Καταλύματα νομού Ηρακλείου*

agrotravel.gr *Η Επίσημη ελληνική πύλη για τον τουρισμό υπαίθρου - αγροτουρισμό «Αγροτουριστικά καταλύματα»*

nah.gr *Τουρισμός*

Αναπτυξιακή Ηρακλείου *Ευρωπαϊκά προγράμματα επιχορήγησης για την ανάπτυξη & ανασυγκρότηση της υπαίθρου*

www.eytrofia.com *Η εφαρμογή του αγροτουρισμού στην Ελλάδα*